

DUTCH BIRDING

VOLUME 32 • NO 1 • 2010

Dutch Birding

Internationaal tijdschrift over
Palearctische vogels

REDACTIE

Dutch Birding
Duinlustparkweg 98A
2082 EG Santpoort-Zuid
Nederland
e-mail editors@dutchbirding.nl

FOTOREDACTIE

Dutch Birding
p/a René Pop
Postbus 31
1790 AA Den Burg-Texel
Nederland
e-mail rene.pop@dutchbirding.nl

ABONNEMENTENADMINISTRATIE

p/a Gerald Oreeel
Deurganck 15
1902 AN Castricum
Nederland
e-mail circulation@dutchbirding.nl

BESTUUR

Dutch Birding Association
Postbus 75611
1070 AP Amsterdam
Nederland
e-mail dba@dutchbirding.nl

COMMISSIE DWAALGASTEN

NEDERLANDSE AVIFAUNA
CDNA
Duinlustparkweg 98A
2082 EG Santpoort-Zuid
Nederland
e-mail cdna@dutchbirding.nl

COMMISSIE SYSTEMATIEK

NEDERLANDSE AVIFAUNA
CSNA, p/a George Sangster
e-mail csna@dutchbirding.nl

INSPREEKLIJN
010-4281212

INTERNET
www.dutchbirding.nl

Dutch Birding

HOOFDREDACTEUR Arnoud van den Berg (tel 023-5378024,
e-mail arnoud.van.den.berg@dutchbirding.nl)

ADJUNCT HOOFDREDACTEUR Enno Ebels (tel 030-2961335, e-mail enno.ebels@dutchbirding.nl)

UITVOEREND REDACTEUR André van Loon (tel / fax 020-6997585,
e-mail andre.van.loon@dutchbirding.nl)

FOTOGRAFISCH REDACTEUR René Pop (tel 0222-316801, fax 0222-316802,
e-mail rene.pop@dutchbirding.nl)

REDACTIERAAD Peter Adriaens, Ferdij Hieselaar, Roy Slaterus, Vincent van der Spek, Roland van der Vliet en Rik Winters

REDACTIE-ADVIESRAAD Peter Barthel, Mark Constantine, Dick Forsman, Ricard Gutiérrez, Anthony McGeehan, Killian Mullarney, Klaus Malling Olsen, Magnus Robb, Hadoram Shirihai en Lars Svensson

REDACTIEMEDEWERKERS Max Berlijn, Nils van Duivendijk, Steve Geelhoed, Marcel Haas, Jan van der Laan, Hans van der Meulen en Kees Roselaar

PRODUCTIE EN LAY-OUT André van Loon en René Pop

ADVERTENTIES Leon Boon, p/a Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam
e-mail advertising@dutchbirding.nl

ABONNEMENTEN De abonnementsprijs voor 2009 bedraagt: EUR 36,50 (Nederland), EUR 39,50 (België), EUR 37,00 (rest van Europa) en EUR 40,00 (landen buiten Europa). Abonnees in België en Nederland ontvangen ook het dvd-jaaroverzicht.

U kunt zich abonneren door het overmaken van de abonnementsprijs op girorekening 01 50 697 (Nederland), girorekening 000 1592468 19 (België) of bankrekening 54 93 30 348 van ABN•AMRO (Castricum), o.v.v. 'abonnement Dutch Birding'. Alle rekeningen zijn ten name van de Dutch Birding Association. Het abonnement gaat in na ontvangst van de betaling.

Dutch Birding is een tweemaandelijks tijdschrift. Het publiceert originele artikelen en mededelingen over morfologie, systematiek, voorkomen en verspreiding van vogels in de Benelux, Europa en elders in het Palearctische gebied. Het publiceert tevens bijdragen over vogels in het Aziatisch-Pacifische gebied en andere gebieden.

De volgorde van vogels in Dutch Birding volgt in eerste instantie een klassieke 'Wetmore-indeling'. Binnen dit raamwerk worden voor taxonomie en naamgeving de volgende overzichten aangehouden: *Dutch Birding-vogelnamen* door A B van den Berg (2008, Amsterdam) (taxonomie en wetenschappelijke, Nederlandse en Engelse namen van West-Palearctische vogels); *Vogels van de wereld - complete checklist* door M Walters (1997, Baarn) (Nederlandse namen van overige vogels van de wereld); *The Howard and Moore complete checklist of the birds of the world* (derde editie) door E C Dickinson (redactie) (2003, Londen) (taxonomie en wetenschappelijke namen van overige vogels van de wereld); en *Birds of the world: recommended English names* door F Gill & M Wright (2006, Londen) (Engelse namen van overige vogels in de wereld).

Voor (de voorbereiding van) bijzondere publicaties op het gebied van determinatie en/of taxonomie kan het Dutch Birding-fonds aan auteurs een financiële bijdrage leveren (zie Dutch Birding 24: 125, 2001, en www.dutchbirding.nl onder 'The Journal').

Dutch Birding Association

BESTUUR Theo Admiraal (penningmeester), Gijsbert van der Bent (voorzitter, tel 071-4024547), Arjan van Egmond, Wietze Jansse en Han Zevenhuizen (secretaris); tevens is de redactie van Dutch Birding met een zetel vertegenwoordigd.

BESTUURSMEDWERKERS Leon Boon, Menno van Duijn, Albert van den Ende, Thomas van der Es, Remco Hofland, Janneke Kimstra, Arnold Meijer, Gerald Oreeel, Marc Plomp, Chris van Rijswijk, Henk van Rijswijk, Pieter van Veelen, Jeroen van Vianen, Ruben Vlot, Kees de Vries, Peter Weiland en Ben Wielstra.

Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA)

LEDEN Rob van Bemmelen, Ruud Brouwer, Dick Groenendijk (voorzitter), Arjan Ovaa, Willem van Rijswijk, Roy Slaterus, Laurens Steijn en Arend Wassink. MEDEWERKER Max Berlijn (archivaris). De CDNA is een commissie van de Dutch Birding Association en de Nederlandse Ornithologische Unie.

Commissie Systematiek Nederlandse Avifauna (CSNA)

LEDEN Arnoud van den Berg, André van Loon, Kees Roselaar en George Sangster (secretaris). De CSNA is een commissie van de Dutch Birding Association en de Nederlandse Ornithologische Unie.

© 2010 Stichting Dutch Birding Association. Het copyright van de foto's en tekeningen blijft bij de fotografen en tekenaars. ISSN 0167-2878.

Drukkerij robstolk®, Mauritskade 55, 1092 AD Amsterdam, Nederland

Dutch Birding

CHIEF EDITOR Arnoud van den Berg (tel +31-235378024, e-mail arnoud.van.den.berg@dutchbirding.nl)

DEPUTY CHIEF EDITOR Enno Ebels (tel +31-302961335, e-mail enno.ebels@dutchbirding.nl)

EXECUTIVE EDITOR André van Loon (tel / fax +31-206997585, e-mail andre.van.loon@dutchbirding.nl)

PHOTOGRAPHIC EDITOR René Pop (tel +31-222316801, fax +31-222316802, e-mail rene.pop@dutchbirding.nl)

EDITORIAL BOARD Peter Adriaens, Ferdy Hieselaar, Roy Slaterus, Vincent van der Spek, Roland van der Vliet and Rik Winters

EDITORIAL ADVISORY BOARD Peter Barthel, Mark Constantine, Dick Forsman, Ricard Gutiérrez, Anthony McGeehan, Killian Mullarney, Klaus Malling Olsen, Magnus Robb, Hadoram Shirihai and Lars Svensson

EDITORIAL ASSISTANTS Max Berlijn, Nils van Duivendijk, Steve Geelhoed, Marcel Haas, Jan van der Laan, Hans van der Meulen and Kees Roselaar

PRODUCTION AND LAY-OUT André van Loon and René Pop

ADVERTISING Leon Boon, c/o Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam e-mail advertising@dutchbirding.nl

SUBSCRIPTIONS The subscription rate for 2009 is: EUR 36.50 (Netherlands), EUR 39.50 (Belgium), EUR 37.00 (Europe) and EUR 40.00 (countries outside Europe). Subscribers in Belgium and the Netherlands also receive the DVD year review.

Subscribers in Belgium, Denmark, Finland, Germany, Norway and Sweden are kindly requested to pay the subscription fee to our local bank accounts in these countries. Details can be found on the internet (www.dutchbirding.nl).

British subscribers are requested to pay exclusively by Sterling cheque. This cheque can be sent to Dutch Birding, c/o Jeannette Admiraal, Iepenlaan 11, 1901 ST Castricum, Netherlands. Subscribers in other countries can make their payment by credit card (Access, Eurocard, MasterCard or Visa). Please send an e-mail indicating your credit card type, account number, the expiry date and full address details to circulation@dutchbirding.nl. The subscription starts upon receipt of payment and already published issues will be sent.

Dutch Birding is a bimonthly journal. It publishes original papers and notes on morphology, systematics, occurrence and distribution of birds in the Benelux, Europe and elsewhere in the Palearctic region. It also publishes contributions on birds in the Asian-Pacific region and other regions.

The sequence of birds in Dutch Birding basically follows a classic 'Wetmore sequence'. Within this framework, the following lists are used for taxonomy and nomenclature: *Dutch Birding bird names* by A B van den Berg (2008, Amsterdam) (taxonomy and scientific, Dutch and English names of Western Palearctic birds); *Vogels van de wereld – complete checklist* by M Walters (1997, Baam) (Dutch names of remaining birds of the world); *The Howard and Moore complete checklist of the birds of the world* (third edition) by E C Dickinson (editor) (2003, London) (taxonomy and scientific names of remaining birds of the world); and *Birds of the world: recommended English names* by F Gill & M Wright (2006, London) (English names of remaining birds of the world).

For (preparation of) special publications regarding identification and/or taxonomy, the Dutch Birding fund can offer financial support to authors (see Dutch Birding 24: 125, 2001, and www.dutchbirding.nl under 'The Journal').

Dutch Birding Association

BOARD Theo Admiraal (treasurer), Gijsbert van der Bent (president, tel +31-714024547), Arjan van Egmond, Wietze Janse and Han Zevenhuizen (secretary); the editors of Dutch Birding also have one seat in the board.

BOARD ASSISTANTS Leon Boon, Menno van Duijn, Albert van den Ende, Thomas van der Es, Remco Hofland, Janneke Kimstra, Arnold Meijer, Gerald Oreel, Marc Plomp, Chris van Rijswijk, Henk van Rijswijk, Pieter van Veelen, Jeroen van Vianen, Ruben Vlot, Kees de Vries, Peter Weiland and Ben Wielstra.

Dutch rarities committee (CDNA)

MEMBERS Rob van Bemmelen, Ruud Brouwer, Dick Groenendijk (voorzitter), Arjan Ovaas, Willem van Rijswijk, Roy Slaterus, Laurens Steijn and Arend Wassink. **ASSISTANT** Max Berlijn (archivist). The CDNA is a committee of the Dutch Birding Association and the Netherlands Ornithologists' Union.

Dutch committee for avian systematics (CSNA)

MEMBERS Arnoud van den Berg, André van Loon, Kees Roselaar and George Sangster (secretary). The CSNA is a committee of the Dutch Birding Association and the Netherlands Ornithologists' Union.

© 2010 Stichting Dutch Birding Association. The copyright of the photographs and drawings remains with the photographers and artists. ISSN 0167-2878.

Printed by drukkerij robstolk®, Mauritskade 55, 1092 AD Amsterdam, Netherlands

Dutch Birding

International journal on Palearctic birds

EDITORS

Dutch Birding
Duinlustparkweg 98A
2082 EG Santpoort-Zuid
Netherlands
e-mail editors@dutchbirding.nl

PHOTOGRAPHIC EDITOR

Dutch Birding
c/o René Pop
Postbus 31
1790 AA Den Burg-Texel
Netherlands
e-mail rene.pop@dutchbirding.nl

SUBSCRIPTION ADMINISTRATION

c/o Gerald Oreel
Deurganck 15
1902 AN Castricum
Netherlands
e-mail circulation@dutchbirding.nl

BOARD

Dutch Birding Association
Postbus 75611
1070 AP Amsterdam
Netherlands
e-mail dba@dutchbirding.nl

DUTCH RARITIES COMMITTEE

CDNA
Duinlustparkweg 98A
2082 EG Santpoort-Zuid
Netherlands
e-mail cdna@dutchbirding.nl

DUTCH COMMITTEE FOR

AVIAN SYSTEMATICS
CSNA, c/o George Sangster
e-mail csna@dutchbirding.nl

INTERNET

www.dutchbirding.nl

Artikelen / papers

Redactiemedelingen

WP reports

Recente meldingen / recent reports

DB Actueel

Corrigenda

DBA-nieuws

Aankondigingen & verzoeken / announcements & requests

Voorplaat / front cover

- 1 Maskergors bij Castricum in november 2007 en herkenning van ondersoorten [BLACK-FACED BUNTING AT CASTRICUM IN NOVEMBER 2007 AND IDENTIFICATION OF SUBSPECIES] *C S (Kees) Roselaar, Jan Visser, Arnold Wijker & Vrs Castricum*
- 10 Birding in Kirgyzstan *Vincent van der Spek & Machiel Valkenburg*
- 20 Sooty Gull and White-eyed Gull: ageing and plumages *Edwin Winkel*
- 29 Undescribed reed warbler breeding in Morocco *Frédéric Jiguet, Hamid Rguibi-Idrissi & Pascal Provost*
- 36 Identification and taxonomy of White-bellied Storm Petrels, with comments on WP report in August 1986 *Steve N G Howell*
- 42 Northern Bald Ibis in Syria – an update *David A Murdoch*
- 46 Alloparental behaviour of Eurasian Reed Warbler towards European Goldfinch chicks *Luis Miguel Ruiz Gordón & José Luis Copete*
- 48 Naamgeving van taxa in Dutch Birding [TAXA NAMES IN DUTCH BIRDING]
- 52 late November 2009–mid-January 2010 *Arnoud B van den Berg & Marcel Haas*
- 62 November-december 2009 *Roy Slaterus & Vincent van der Spek*
- 71 Recently described bird species; Pleisterende Rotswaluw op Sint Pietersberg; Baltimoretroepiaal zorgt voor commotie in Alkmaar
- 75
- 76 DBA-dag uitgesteld; Nieuwe voorzitter?; Nieuwe DBA-award; Enquêteresultaten onder de loep; Nieuwe ledenadministratie; New subscription administration; Penningmeester gezocht
- 76 Checklist of the birds of Suriname; Saxifraga
- Witnekraanvogels / White-naped Cranes *Grus vipio*, Gun Galuut, Mongolië, 22 mei 2007 (*René Pop*)

Maskergors bij Castricum in november 2007 en herkenning van ondersoorten

C S (Kees) Roselaar, Jan Visser, Arnold Wijker & Vrs Castricum

De nacht van 17 op 18 november 2007 was helder en koud, met lichte vorst aan de grond. Er stond een zwakke OZO-wind, 2B, die in de loop van de ochtend zou toenemen tot 4B. Op het ringstation in het Noordhollands Duinreservaat te Castricum, Noord-Holland, waren op 18 november Jan Visser en Arnold Wijker vanaf 06:45 de mistnetten aan het openzetten. Na het openzetten van het laatste net hoorde AW in het schemerdonker een vogel luid tikkend overkomen. Tijdens de eerste controleronde werd een gors aangetroffen in het meest oostelijke net van de 'sectie abelen'. Deze staat aan de grens van het met dicht duinriet en spaarzame kruipwilgen en duindoorns begroeide open terrein van het buitenduin. Bij het mistnet werd geen geluid afgedraaid: de vogel was er kennelijk spontaan in gevlogen. Door de brede bleke wenkbrauwstreep en mondstreep deed hij in eerste instantie aan een Rietgors

Emberiza schoeniclus denken maar in de vinkershut zag AW al snel dat het een zeldzame gors was. Svensson (1992) en van Duivendijk (2002) en een afbeelding van een vrouwtje op internet duiden op Maskergors *E. spodocephala*. Intussen werd door JV een aantal andere vaste medewerkers van het ringstation telefonisch opgeroepen. Van hen had Kees Roselaar (CSR) ervaring met museumexemplaren van deze soort en hij kon bovendien andere determinatieliteratuur (Cramp & Perrins 1994, Byers et al 1995, Glutz von Blotzheim et al 1997) meenemen. Hiermee kon de determinatie als Maskergors spoedig worden bevestigd. Hij werd geringd (Arnhem V301778), uitgebreid gemeten en gefotografeerd en bij de hut losgelaten. Bij het lossen werd de vluchtroep op video vastgelegd. Dit was precies het roepje dat AW in het donker bij het openen van de netten hoorde! Na c 200 m landde hij in een klein met

1 Maskergors / Black-faced Bunting *Emberiza spodocephala oligoxantha*, eerstejaars vrouwtje, Noordhollands Duinreservaat, Castricum, Noord-Holland, 18 november 2007 (Arnold Wijker)

2-3 Maskergors / Black-faced Bunting *Emberiza spodocephala oligoxantha*, eerstejaars vrouwtje, Noordhollands Duinreservaat, Castricum, Noord-Holland, 18 november 2007 (Arnold Wijker)

dicht duingras begroeid valleetje, waar hij ondanks zorgvuldig zoeken niet meer werd teruggevonden. De waarneming is door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA) aangevaard als derde geval en het betreft het 16e geval voor Europa.

Beschrijving

De beschrijving is gebaseerd op notities van CSR en op foto's en/of videobeelden van Luc Knijnsberg, Henk Levering, André van Loon, Cock Reijnders en AW (cf Dutch Birding 29: 399, plaat 580, 2007; 30: 386, plaat 465, 2008; www.waarneming.nl).

ALGEMENE INDRUK Lichtgrijze kop- en halstekening, tweekleurige snavel en zwart-en-bruin gestreepte mantel- en schouderveren herinnerend aan *Heggenmus* *Prunella modularis*.

GROOTTE & BOUW Kleine gors met slanke tweekleurige snavel, korte ronde vleugel in zit nauwelijks voorbij staartbasis reikend, korte handpenprojectie en tamelijk lange staart.

KOP Midden van voorhoofd en centrale kruin middelgrijs met smalle zwarte schachtstreepjes, laatste zich op veertoppen plots verbreedend tot klein zwart driehoekje. Zwarte streping op zijkruin breder en deels met roodbruine zomen langs zwart, donkere niet scherp afgescheiden zijkruinstreep vormend. Wenkbrauwstreep

breed, licht asgrijs, met iets zeemkleurige tint bij snavelbasis en boven en achter oog. Smalle oogring vuilwit, voor en achter breed onderbroken. Smalle zwart-en-bruin gevlekte streep achter oog, zich vaag voortzettend tot vlak voor oog. Teugel en wangen donkergrijs met zeemkleurige tint, scherp afgescheiden van wenkbrauwstreep erboven en van brede vuilwitte mondstreep eronder. Achterhals en zijhals middelgrijs, grijze halskraag vormend, op zijhals geleidelijk overgaand in bleker grijs of grijswit van wenkbrauwstreep en mondstreep, op achterhals geleidelijk overgaand in bruin van mantel. **BOVENDELEN** Mantel- en schouderveren bleek roodbruin of leverkleurig bruin, met brede zwarte centrale streep. Rug en stuit effen zeemkleurig grijs, bovenstaartdekveren iets warmer zeemkleurig bruin met vaag begrensd zwarte streping.

ONDERDELEN Kin en bovenkeel vuilwit, aan zijden begrensd door smalle wat vlekkerige zwarte baardstreep. Zijborst en flank zeemkleurig bruingrijs met zwarte schachtstrepen, laatste geleidelijk vervagend naar staart toe. Rest van onderzijde vuilwit, op borst met kleine zwarte driehoekvlekjes, vervagend naar buik toe. Onderstaartdekveren vuilwit, langere met vaag donker centrum.

VLEUGEL Slagpennen, handpendekveren en duimvleugel bruinzwart met smalle zeemkleurige rand langs buitenvlag. Kleine vleugeldekveren middelgrijs, in kleur contrasterend met zwartbruine middelste en grote vleugeldekveren. Middelste vleugeldekveren met zeemkleurige top van c 3 mm breed. Grote vleugeldekveren met war-

mer bleek roodbruine buitenrand en c 5 mm brede top. Toppen van middelste en grote dekveren dubbele vleugelstreep vormend. Tertiaals zwart met brede, bleek roodbruine buitenrand; roodbruin op buitenvlag van langste twee veren inkeping langs schacht vormend in zwart van basis. Ondervleugeldekenveren en okselveren vuilwit.

STAART Centrale staartpen (t1) zwartbruin met bleek roodbruine veerranden, overige pennen donker grijsbruin tot zwart, buitenvlag van t2-5 met smalle bleekbruine rand, die van t6 wit aan basis en donker grijsbruin op distale helft. Binnenvlag van t5-6 met opvallende grote witte wig; lengte van wig op t5 49% van staartlengte, van t6 64% van staartlengte. Onderstaart zwart, witte wig op binnenvlag t5-t6 als beschreven bij bovenzijde.

NAAKTE DELEN Iris donker grijsig bruin. Snavel opvallend tweekleurig: bovensnavel donker grijs, basale snijrand en ondersnavel licht vleeskleurig roze, punt van ondersnavel donker grijs. Poot vleeskleurig roze, nagels donker grijs.

BIOMETRIE (Maten genomen conform Svensson 1992.) Vleugellengte 72 mm. Staart 62 mm. Snavel tot schedel 12.7 mm, snavel tot bevedering 9.9 mm, snavelhoogte aan basis 5.4 mm, tarsuslengte 19.2 mm. Vleugel formule: vleugeltop p4 (handpennen genummerd van buiten naar binnen). Buitenvlag van p5-p8 en binnenvlag van p6-p9 met inbochtingen. Gewicht 17.5 g. Vetgraad 0 (cf Busse & Kania 1970).

RUI & SLEET Geen actieve rui. Veertoppen van staartpennen, tertiaals, grote vleugeldekenveren en handpendekveren licht gesleten.

GELUID Roep in vlucht *tsiek*.

Determinatie, geslacht en leeftijd

Bij de determinatie en voor het bepalen van geslacht en leeftijd is gebruik gemaakt van de gegevens van Maskergors die in 1991-2007 door CSR zijn verzameld ten behoeve van Cramp & Perrins (1994) en Roselaar & Shirihai (in prep) in de zoölogische musea van Amsterdam (ZMA), Leiden (Naturalis), Tring (NHM), Berlijn (ZMB) en Wenen (NMW) en daarnaast van Bradshaw (1992), Hough (1994) en Byers et al (1995). In de laatste drie collecties is vooral naar exemplaren van continentale broedpopulaties gekeken met het doel de geografische variatie vast te stellen, omdat die in de literatuur niet eenduidig wordt behandeld. In totaal werden in de collecties 134 exemplaren gemeten, met name die waarvan het geslacht op het label werd opgegeven, terwijl bij het vastleggen van de geografische variatie ook aanvullend materiaal werd onderzocht van onbekend geslacht, voor zover in het broedgebied verzameld.

Determinatie

Door het kleine formaat en de grijze kleine vleugeldekenveren deed de vogel aanvankelijk aan Pallas' Rietgors *E pallasi* denken maar deze soort

is opvallend bleek beige op de bovenzijde met zeer zware zwarte streping op mantel en schouder; bovendien mist Pallas' streping op de flank. De grijze voorvleugel, grijze middenkruinstreep, bleekgrijze wenkbrauwstreep die donkerder was dan de vuilwitte mondstreep, en zeemkleurig grijze stuit sluiten alle gorzen behalve Maskergors uit: eerstejaars exemplaren van andere *Emberiza*-soorten hebben een rossige stuit, een effen gestreepte kruin, een bruine of rode voorvleugel, of een wenkbrauwstreep die even bleek is als de mondstreep. Daarnaast is het vele wit op de staart, met name op t5, karakteristiek voor Maskergors (veel andere gorzen hebben minder wit of zijn hier geheel donker), evenals de versmallingen op de buitenvlag van vier handpennen (op drie handpennen bij veel andere gorzen), de smalle baardstreep (breder bij erop gelijkende soorten als Rietgors), en de relatief geringe mate van tekening op de middenborst vergeleken met de zwarte streping op zijborst en flank (bij veel soorten is de borsttekening zwaarder dan die op de flank).

Geslacht

Op basis van aantekeningen van het museummateriaal en Svensson (1992) betrof het een vrouwtje: alleen vrouwtjes hebben zwarte schachtstreepjes op de kruinstreep die eindigen in driehoekige zwarte vlekjes. Bij mannetjes zijn deze kruinveren effen grijs of olijfgroen (afhankelijk van de ondersoort), zonder donkere schachtstreepjes, maar in vers kleed hebben ze op elke veertop een klein vierkant zwart vlekje met wat roodbruin op de zijden. In gesleten kleed, in het late voorjaar en in de

4 Maskergors / Black-faced Bunting *Emberiza spodocephala oligoxantha*, eerstejaars vrouwtje, Noordhollands Duinreservaat, Castricum, Noord-Holland, 18 november 2007 (*Luc Knijnsberg*)

FIGUUR 1 Broedgebieden van verschillende ondersoorten van Maskergors *Emberiza spodocephala* (gegevens uit Roselaar & Shirihai in prep) / Breeding ranges of various subspecies of Black-faced Bunting *Emberiza spodocephala* (data from Roselaar & Shirihai in prep).

zomer, zijn de zwarte vierkantjes van mannetjes en driehoekjes van vrouwtjes afgesleten, waarbij mannetjes een effen kruinstreep krijgen maar de vrouwtjes nog de zwarte schachtstreping vertonen. Daarnaast hebben mannetjes een aanzet van een zwart masker rond de snavelbasis en vrouwtjes niet (maar het masker is bij sommige ondersoorten zwak ontwikkeld of beperkt tot een vlek op de teugel; in de herfst is het masker vaak geheel afwezig). Bij de meeste ondersoorten (behalve *E s personata* van Japan) heeft het mannetje bovendien een effen grijze zijkop, kin en keel, zonder de uitgesproken lichte wenkbrauwstreep en mondstreep van het vrouwtje.

Leeftijd

Alle grote vleugeldekveren waren juveniele, er was dus geen onderling contrast in vorm, kleur en slijtage tussen de binnenste en buitenste grote dekveren (een kenmerk van veel eerstejaars vogels, maar niet altijd opgaand bij gorzen). Tevens duidden de smalle, scherp gepunte staartpennen en het wat rafelige voorkomen van de toppen van grote vleugeldekveren en handpendekveren op een eerstejaars. Adulte hebben een complete rui in de nazomer in het broedgebied en een geheel vers kleed vanaf eind september, met gave randen aan de vleugeldekveren en met bredere staartpennen met meer afgeronde top. Bovendien is het donkere centrum van de middelste en grote vleugeldekve-

Maskergors bij *Castricum* in november 2007 en herkenning van ondersoorten

TABEL 1 Gevallen van Maskergors *Emberiza spodocephala* in de WP; gevallen gemarkeerd met * zijn nog niet aanvaard door de betreffende zeldzaamhedencommissie / records of Black-faced Bunting *Emberiza spodocephala* in the WP; reports marked with * have not yet been accepted by the relevant rarities committee

Brittannië (5) 8 maart tot 24 april 1994, Pennington Flash, Greater Manchester, eerstejaars mannetje (Alker 1994, 1997, Rogers & Rarities Committee 1995, 1997). Volgens gepubliceerde foto's (Dutch Birding 16: 81, plaat 56, 1994, Br Birds 88: 459, plaat 128, 1995) ontbraken gele en groene pigmenten en betrof het dus <i>oligoxantha</i> . 24 oktober 1999, Newbiggin-by-the-Sea, Northumberland, vrouwtje of eerstejaars-winter (Steele 1999, Rogers & Rarities Committee 2000). 12 oktober 2001, Lundy, Devon (Patient 2001, Rogers & Rarities Committee 2002, 2003). Op grond van kleine foto in Rogers & Rarities Committee (2002, p 520) eerstejaars mannetje lijkend, mogelijk <i>oligoxantha</i> . 19-24 oktober 2001, Fair Isle, Shetland (French 2001, Rogers & Rarities Committee 2002). 15 oktober 2004, Flamborough Head, East Yorkshire (Rogers & Rarities Committee 2005).	kalenderjaar mannetje; <i>oligoxantha</i> fide J Steinbacher (Moritz 1984). *18 februari 2005, Wilhelmsdorf, Baden-Württemberg, adult mannetje. *29 juli 2006, Helgoland, Schleswig-Holstein, mannetje, ringvangst. Volgens foto (Dutch Birding 28: 322, plaat 446, 2006) onderdelen grijs/wit en betrof dus <i>oligoxantha</i> . *15 oktober 2007, Düne-Aade, Helgoland, Schleswig-Holstein, mannetje.
Een waarneming in mei 2000 bij Spurn, East Yorkshire (cf Birding World 13: 182, 2000), is niet aanvaard als wild.	
Finland (1) 12 november 1981, Dragsfjärd, Vänö, vangst, eerstejaars mannetje (Mikkola 1982).	
Frankrijk (1) 8-14 april 2006, Mas Neuf, Camargue, Bouches-du-Rhône, mannetje. Foto in Dutch Birding 28: 179, plaat 250, 2006, wijst op <i>oligoxantha</i> (Reeber et al 2008).	
Duitsland (5) 5 november 1910, Helgoland, Schleswig-Holstein, eerstejaars vrouwtje (Weigold 1911ab). In tuintje tussen huizen geschoten; roep Zanglijster <i>Turdus philomelos</i> -achtig <i>tsi</i> . Onderzijde puur wit (Weigold 1911a), dus <i>oligoxantha</i> . 23 mei 1980, Helgoland, Schleswig-Holstein, ringvangst. Volgens maten en verenkleed waarschijnlijk tweede-	Nederland (3) 16 november 1986, Westenschouwen, Zeeland, ringvangst, eerstejaars mannetje (Blankert et al 1987, van Ree & van den Berg 1987). Volgens de beschrijving (van Ree & van den Berg 1987) had vogel bleek groengrijze middenkruinstreep, bleekgele wenkbrauwstreep en oogring, wittige buik met lichtgele vlekjes, en voor mannetje nogal korte vleugel (70 mm vers, dus c 69 mm balgmaat), wat wijst op <i>spodocephala</i> of op vogels uit de overgangspopulatie tussen <i>oligoxantha</i> en <i>spodocephala</i> bij Baikalmeeer, Rusland. Echter, gepubliceerde kleurenfoto's (van den Berg et al 1990, van den Berg & Bosman 1999, 2001) gemaakt in januari 1987 tonen een typisch mannetje <i>oligoxantha</i> , met weinig tot geen groene of gele tint in verenkleed. 28 oktober 1993, Groene Glop, Schiermonnikoog, Friesland, ringvangst, eerstejaars mannetje (Conings & van Loon 1994, Wiegant et al 1995). Op grond van geheel ontbreken van groene en gele tinten (afgezien van zeer vage geelzweem op flanken) betrof het <i>oligoxantha</i> . 18 november 2007, Castricum, Noord-Holland, ringvangst, eerstejaars vrouwtje, <i>oligoxantha</i> (dit artikel; Ovaa et al 2008).
	Noorwegen (1) 2 oktober 1999, Titran, Frøya, Sør-Trøndelag, ringvangst, eerstejaars mannetje (Mjøs & Solbakken 2002). Een waarneming in juli 2005 in Rogaland is aanvaard in categorie D.

ren bij adulte wat glanzender diepzwart en bij eerstejaars wat doffer bruinzwart. Ook de grijsbruine iris wees op een eerstejaars (roodbruin bij adult).

Ondersoort

De volgende vier ondersoorten worden onderscheiden (Roselaar & Shirihai in prep; zie ook Meise 1938): *E s oligoxantha* (Centraal-Siberië), *E s spodocephala* (Oost-Siberië tot Noordoost-China), *E s sordida* (China) en *E s personata* (Japan). In bijlage 1 worden de kenmerken van de vier ondersoorten beschreven. De vogel van

Castricum miste uitgesproken groentinten op bovenzijde en zijkop en uitgesproken geeltinten in zijkopstreping en onderzijde, en was daarmee eenduidig *oligoxantha*. Deze ondersoort broedt het dichtst bij Europa en is de meest uitgesproken trekvogel.

Habitat en trek

De voorkeursbiotoop van Maskergors in Oost-Azië is vergelijkbaar met die van Heggenmus en ook verenkleed, zang en gedrag komen enigszins met Heggenmus overeen (Mauersberger et al

1982, Ernst 1992). De soort prefereert open grond, overschaduwed door dicht struikgewas of varens, eventueel gemengd met verspreide loof- of naaldbomen. Een vochtige bodem is niet altijd een voorwaarde want in aride gebieden als Mongolië en Centraal-China broedt de soort ook wel op drogere grond tussen duindoorns *Hippophae* aan de rand van lariks-, dennen- of sparrenbos. Ze foerageren voornamelijk op zaden en insecten op de grond onder vegetatie of tussen hoge pollen biezen of gras. Daarnaast wordt in Japan gebroed in jong aangeplant bos, langs de randen van loofbos, of in berkenstruweel in bergen nabij de boomgrens. In het algemeen is het een broedvogel van laagland maar in de brede valleien van de Altai wordt gebroed tot 500-600 m hoogte (Sushkin 1939) en in Japan tot 1500 m (Brazil 1991). Behalve de zuidelijkste zijn de meeste populaties trekvogel: *oligoxantha* overwintert in Oost- en Zuid-China; *spodocephala* in Centraal- en Oost-China en van Zuid-Korea zuidelijk tot het noordelijke vasteland van Zuidoost-Azië en op Taiwan en Hainan, vrij zeldzaam ook in Zuid-Japan; *sordida* op lagere hoogten nabij het broedgebied maar ook van Nepal en Bangladesh oostelijk tot Vietnam; en *personata* blijft meest in Centraal- en Zuid-Japan maar bereikt soms Oost-China, Taiwan en Korea. Voor het broedgebied, zie figuur 1. In het westen van het verspreidingsgebied is de soort wijd verspreid maar slechts plaatselijk algemeen terwijl het in het Russische Verre Oosten de meest talrijke broedende gors is (Stegman 1930, Rogacheva 1992, Babenko 2000).

De broedgebieden worden meestal tussen eind augustus en begin september verlaten. De soort trekt klaarblijkelijk langzaam, want pas tussen eind oktober en midden november komen ze in hun overwinteringsgebied aan. Ze verlaten hun wintergebied in april en bereiken de verst afgelegen broedgebieden in Mongolië pas tussen midden mei en begin juni (Johansen 1944, Rogacheva 1992, Cramp & Perrins 1994, Glutz von Blotzheim et al 1997, Babenko 2000).

In ieder geval aan het eind van de 20e eeuw werden Maskergorzen regelmatig in Nederland geïmporteerd, meestal vanuit China. Door het weinig aantrekkelijke verenkleed ging het meestal niet om 100en exemplaren per jaar zoals bij de meer kleurige gorzen maar er konden omstreeks 1990 tot 30 vogels per importzending bij handelaren worden aangetroffen.

Voorkomen in Europa

Maskergors is tweemaal eerder in Nederland vast-

gesteld. Daarnaast zijn er 13 gevallen elders in Europa (tabel 1). Van niet alle gevallen is de ondersoort vastgesteld. In die gevallen waar dat mogelijk was betreft het *oligoxantha*, of is de beschikbare informatie indicatief voor deze ondersoort. Het valt op dat de meeste daten van 2 oktober tot 18 november, overeenkomend met de aankomsttijd in het wintergebied. Kennelijk is hier sprake van 'reversed autumn migration'. Mogelijk begint de herfsttrek tegenwoordig wat vroeger dan in het verleden: drie herfstgevallen vóór 1986 zijn van november, zeven van de acht vanaf 1993 zijn van oktober. De vijf overige gevallen zijn minder eenduidig in 'timing', met gevallen van februari tot eind juli; een deel zou overwinterraars kunnen betreffen (als het geen ontsnapte exemplaren waren). Voor eind juli meldt Johansen (1944) dispersie, waarbij vogels in het broedgebied gaan rondzwerfen en daarbij ook buiten hun normale biotopen kunnen worden aangetroffen; dispersie vanuit het broedgebied naar Helgoland eind juli (cf tabel 1) lijkt echter uitzonderlijk en dat geval zal een exemplaar betreffen dat maanden eerder in Europa arriveerde (of uit gevangenschap afkomstig was).

Dankwoord

Wij danken Sylke Frahnert (ZMB, Berlijn), Tineke Prins (ZMA, Amsterdam), René Dekker en Hein van Grouw (Naturalis, Leiden), Robert Prÿs-Jones (NHM, Tring) en Ernst Bauernfeind (NMW, Wenen) voor het verlenen van toegang tot de door hen beheerde collecties, Marcel Haas voor het verstrekken van gegevens van Europese gevallen en Cecilia Bosman voor het digitaliseren van de papieren versie van de verspreidingskaart.

Summary

BLACK-FACED BUNTING AT CASTRICUM IN NOVEMBER 2007 AND IDENTIFICATION OF SUBSPECIES On 18 November 2007, a Black-faced Bunting *Emberiza spodocephala* was trapped at Castricum, Noord-Holland, the Netherlands. After ringing and measuring, descriptions, videos and photographs were taken and the bird was sound-recorded at release. It was separated from other buntings by its short and rounded wing-tip, four emarginated primaries, relatively slender-based bicoloured bill, medium grey mid-crown stripe, hindneck and side of neck, obvious pale grey supercilium and off-white malar stripe, almost uniform buff-grey rump, large white wedge on two outermost tail-feathers, and call. It was identified as a female based on: 1 blackish shaft-streaks to central crown, each of which ending in a black triangular terminal mark

(in male, crown-feathers are uniform grey or olive-green, except for squarish dot on tip, bordered by some rufous at sides; in both sexes, terminal triangles and dots wear off in spring, central crown of female becoming streaked, of male unmarked); **2** prominent pale grey supercilium and off-white submoustachial stripe (side of head more uniform grey in male); **3** white central throat (in male, throat to upperbreast grey, as continuation of grey head-sides); and **4** absence of narrow black rim or small mask along base of bill or of black on lore (males often have small mask, development dependent on age, time of year and subspecies, sometimes restricted to black lore patch in spring only). Based on the narrow tail-feathers with pointed tips, frayed brown fringes to the dull black greater coverts and greater primary coverts, and grey-brown iris, it was aged as first-year.

Its characters were compared with descriptions of specimens from the breeding grounds made in the collections of the zoological museums of Amsterdam, Berlin, Leiden, Tring and Vienna. In all plumage features, it resembled *E s oligoxantha*, the subspecies breeding nearest to Europe in Central Siberia, Russia. This subspecies is characterized by the predominantly grey forehead to mantle, side of head and (in male) throat, without green or olive suffusion, and pure white belly to undertail-coverts, virtually without any yellow. All other subspecies differ in being distinctly washed olive-green above and on the side of head and by extensive pale yellow on the underparts, *sordida* from Central China and *personata* from Japan also by a thicker bill, *personata* also by showing much less white on the outer two tail-feathers.

An overview is given of all 15 other European records (table 1), with an assessment of the subspecies involved as far as could be ascertained from descriptions or published photographs.

Verwijzingen

Alker, P 1994. The Black-faced Bunting at Pennington Flash: a new British bird. *Birding World* 7: 94-97.
 Alker, P J 1997. Black-faced Bunting: new to Britain and Ireland. *British Birds* 90: 549-561.
 Babenko, V G 2000. [Birds of the Lower Amur region.] Moskou. [In Russisch.]
 van den Berg, A B & Bosman, C A W 1999, 2001. Zeldzame vogels van Nederland – Rare birds of the Netherlands. Avifauna van Nederland 1. Eerste, tweede druk. Haarlem.
 van den Berg, A B, van Loon, A J & Oreel, G J (redactie) 1990. Vogels nieuw in Nederland. Ede.
 Blankert, J J, de By, R A & CDNA 1987. Rare birds in the Netherlands in 1986. *Dutch Birding* 9: 143-151.

Bradshaw, C 1992. Field identification of Black-faced Bunting. *Br Birds* 85: 653-665.
 Brazil, M A 1991. The birds of Japan. Londen.
 Busse, P & Kania, W 1970. Operation Baltic 1961-1967. Working methods. *Acta Ornithol* 12: 233-267.
 Byers, C, Olsson, U & Curson, J 1995. Buntings and sparrows: a guide to the buntings and North American sparrows. Mountfield.
 Conings, A M E & van Loon, A J 1994. Maskergors op Schiermonnikoog in oktober 1993. *Dutch Birding* 16: 119-121.
 Cramp, S & Perrins, C M (editors) 1994. The birds of the Western Palearctic 8. Oxford.
 van Duivendijk, N 2002. Dutch Birding kenmerkengids voor vogels van Europa, Noord-Afrika en het Midden-Oosten. Amsterdam.
 Engelmoer, M, Roselaar, C S, Boere, G C & Nieboer, E 1983. Post-mortem changes in measurements of some waders. *Ringling and Migration* 4: 245-248.
 Ernst, S 1992. Zur Vogelwelt des östlichen Altai. *Mitt Zool Mus Berlin* 68, Suppl Ann Ornithol 16: 3-59.
 French, P 2001. The Black-faced Bunting on Fair Isle. *Birding World* 14: 437-438.
 Glutz von Blotzheim, U N & Bauer, K M (editors) 1997. Handbuch der Vögel Mitteleuropas 14/III. Wiesbaden.
 Hough, J 1994. Identification and status of Black-faced Bunting. *Birding World* 7: 98-101.
 Johansen, H 1944. Die Vogelfauna Westsiberiens. *J Ornithol* 92: 1-105.
 Mauersberger, G, Wagner, S, Wallschläger, D & Warthold, R 1982. Neue daten zur Avifauna Mongolica. *Mitt Zool Mus Berlin* 58: 11-74.
 Meise, W 1938. Ueber Rassen und Kleider der Maskenammer, *Emberiza spodocephala* Pall. *Ornithol Monatsber* 46: 142-146.
 Mikkola, K 1982. Report on rare birds in Finland in 1981. *Lintumies* 17: 161-174.
 Mjøs, A T & Solbakken, K A 2002. Sjeldne fugler i Norge i 1999 og 2000. *Ornis Norvegica* 24: 3-59.
 Moritz, D 1984. Die von 1976 bis 1982 auf Helgoland nachgewiesenen und in der Bundesrepublik Deutschland als Ausnahmeerscheinung bzw. Invasionsvogel geltenden Vogelarten. *Vogelwelt* 105: 60-70.
 Nechaev, V A 1991. [The birds of Sakhalin.] Wladiwostok. [In Russisch.]
 Ova, A, van der Laan, J, Berlijn, M & CDNA 2008. Rare birds in the Netherlands in 2007. *Dutch Birding* 30: 369-389.
 Patient, R 2001. The Black-faced Bunting on Lundy. *Birding World* 14: 435-436.
 Piechocki, R & Bolod, A 1972. Beiträge zur Avifauna der Mongolei 2, Passeriformes. *Mitt Zool Mus Berlin* 48: 41-175.
 Piechocki, R 1958. Beiträge zur Avifauna Nord- und Nordost-Chinas (Mandschurei). *Abh Ber Mus Tierkunde Völkerkunde Dresden* 24: 105-203.
 van Ree, L & van den Berg, A B 1987. Maskergors te Westenschouwen in november 1986. *Dutch Birding* 9: 108-113.
 Reeber, S, Frémont, J-Y, Flitti, A & le CHN 2008. Les oi-

Maskergors bij *Castricum* in november 2007 en herkenning van ondersoorten

- seaux rares en France en 2006-2007, 25e rapport du Comité d'Homologation National. *Ornithos* 15: 313-355.
- Rogacheva, H 1992. The birds of central Siberia. Husum.
- Rogers, M J & Rarities Committee 1995, 1997, 2000, 2002, 2003, 2005. Report on rare birds in Great Britain in 1994; in 1996; in 1999; in 2001; in 2002; in 2004. *Br Birds* 88: 493-558; 90: 453-522; 93: 512-567; 95: 476-528; 96: 542-609; 98: 628-694.
- Roselaar, C S & Shirihai, H in prep. Handbook of geographical variation and distribution of Palearctic birds, Passerines. Londen.
- Steele, J 1999. The Black-faced Bunting in Northumberland – the second British record. *Birding World* 12: 414-415.
- Stegmann, B 1931 Die Vögel des dauro-mandschurischen Uebergangsbietes. *J Ornithol* 79: 137-236.
- Sushkin, P P 1925. Notes on systematics and distribution of certain Palearctic birds. *Proc Boston Soc Nat Hist* 38: 1-55.
- Sushkin, P P 1939. [Birds of the Soviet Altai and adjacent parts of north-west Mongolia.] Moskou. [In Russisch.]
- Svensson, L 1992. Identification guide to European passerines. Vierde druk. Stockholm.
- Vaurie, C 1959. The birds of the Palearctic fauna. A systematic reference. Passeriformes. Londen.
- Vaurie, C 1972. Tibet and its birds. Londen.
- Weigold, H 1911a. Zweiten Jahresbericht der Vogelwarte der Kgl. Biologischen Anstalt auf Helgoland 1910. *J Ornithol* 59, Sonderheft.
- Weigold, H 1911b. Wieder ein Ostasiat von Helgoland. *Ornithol Monatsber* 19: 14-15.
- Wiegant, W M, Steinhaus, G H & CDNA 1995. Rare birds in the Netherlands in 1993. *Dutch Birding* 17: 89-101.

C S (Kees) Roselaar, Zoologisch Museum, Universiteit van Amsterdam, Postbus 94766, 1090 CT Amsterdam, Nederland (c.s.roselaar@uva.nl)

Jan Visser, Weiver 10b, 1546 LB Jisp, Nederland (jan.visser@hetnet.nl)

Arnold Wijker, Bergstraat 31, 1931 EN Egmond aan Zee, Nederland (awijker@quicknet.nl)

VRS *Castricum*, p/a Bergstraat 31, 1931 EN Egmond aan Zee, Nederland (vrscastricum@tiscali.nl)

BIJLAGE 1 Verspreiding en beschrijving van ondersoorten van Maskergors *Emberiza spodocephala*

E s oligoxantha

Broedt in Centraal-Siberië, oostelijk tot Oost-Sayan en westoever van Baikalmeer, mogelijk ook in Tuva en Noordwest-Mongolië. Taxon met slanke snavel en verschillend van alle andere door vrijwel ontbreken van geel pigment. Grondkleur van kruin tot bovenmantel en van zijkop daarom grijs tonend, geel op buik ontbrekend waardoor buik tot onderstaardekveren wit. Slechts sommige exemplaren in zeer vers herfstkleed wat olijfgroene tint op kruin of mantel vertonend, of vage gele tint op buik. Mantel en schouderveren zwart met brede tamelijk bleekbruine veerranden, stuit en bovenstaardekveren meer grijsbruin. Donkere streping op flank smal en tamelijk beperkt vergeleken met andere ondersoorten. Zwart masker rond snavelbasis van mannetjes in voorjaar smal en weinig contrastrijk, en vaak beperkt tot zwarte streep op teugel; zijkop en keel uitgebreid grijs. Staart zwart met lange witte wiggen op binnen-vlaggen van buitenste twee pennen (t5 en t6): wig op t5 26.7 (20-32) mm lang, op t6 37.7 (32-44) mm (n=10). Kleed vrij constant binnen vrij klein verspreidingsgebied, maar rond Irkoetsk, in vallei van bovenloop van Nizhnyaya Tunguska, en langs zuidpunt van Baikalmeer enige individuele variatie door introgressie van nominaat *spodocephala* (Sushkin 1925, Stegmann 1931, Meise 1938, Kees Roselaar pers obs).

E s spodocephala

Broedt vanaf vallei van Midden-Lena en zuid- en oostoever van Baikalmeer oostelijk tot Noord-Sakhalin, Russische Verre Oosten (Primorye), Korea en Noordoost-

China, zuidelijk tot Oost-Mongolië en Noord-Hebei, China. Snavel slank, als bij *oligoxantha*, maar sterk verschillend door uitgesproken gele pigmentatie: zijkop, keel en bovendelen olijfgrijs, buik licht citroengeel. Bovendelen wat zuiverder groen in vers herfstkleed en buik dan meer zwavelgeel; kleuren wat fletser in versleten kleed in laat voorjaar en zomer, groen dan wat grijzer getint en geel op onderzijde bleker, maar niet zo grijs en wit als *oligoxantha*. Randen van mantel- en schouderveren wat meer olijfbroen dan *oligoxantha* en ook stuit meer olijfbroen; strepen op flanken zwarter en meer uitgebreid dan in *oligoxantha*. Staartpatroon als *oligoxantha*. *Spodocephala* geleidelijk overgaand in *personata* in smalle zone in Noord/Centraal-Sakhalin (Nechaev 1991). *Spodocephala* soms gesplitst in twee ondersoorten: typische *spodocephala* met wat blekere groene en gele tinten, voorkomend van Baikalmeer oostelijk tot Grote Khingan-bergen (Da Hinggan Ling) in noordoosten van Binnen-Mongolië, China, en *extremiorientis* verder oostelijk in Noordoost-China en Russische Verre Oosten, met diepere groene en gele tinten. Echter, aan onderzocht materiaal geen verschil in intensiteit van kleur zichtbaar, afgezien van verschillen ontstaan door invloed van slijtage en verbleking. Enkele onderzochte syntypen van *spodocephala* (door Pallas verzameld in Daurië, nu Boerjatië of Chita-regio, Aziatisch Rusland) even helder groen en geel als vogels uit Russische Verre Oosten.

E s sordida

Broedt in bergen langs ooststrand van Tibetaans Plateau, Centraal-China, van Noord-Yunnan, Oost-Xizang en Oost-Qinghai oostelijk tot Guizhou en Hubei, en noordelijk tot Gansu en Zuid-Shaanxi. Verspreiding ruimte-

lijk gescheiden van andere ondersoorten. Snavel vrij dik. Kleuren nog intenser groen op bovenzijde en dieper geel op onderzijde dan bij *spodocephala*, zijkop, keel en bovendelen tot mantel olijfgroen, buik tot onderstaardekveren helder citroengeel, zelfs in versleten kleed. Randen van mantel- en schouderveren en stuit tot bovenstaartdekveren zeemkleurig olijfgroen. Masker langs snavelbasis van mannetje in voorjaar goed ontwikkeld, diepzwart, scherp afgescheiden, zich uitstrekkend tot vlak achter oog. Zwarte streping op flank goed ontwikkeld. Staart als *oligoxantha*.

E s personata

Broedt in Japan, op Zuid-Sakhalin, Rusland, en op zuidelijke Koerileilanden. Snavel fors. Verenkleed met heldergroene en -gele tinten als in *sordida*. Mannetje verschillend van andere ondersoorten door gele wenk-

brauwstreep, baardstreep en keel (zijkop en keel niet effen olijfgroen tot asgrijs zoals bij andere mannetjes); zwart masker langs snavel zeer smal, soms beperkt tot vlek op teugel (in tegenstelling tot *sordida*). Vrouwje alleen verschillend van mannetje in kruinpatroon (zie geslachtbepaling); lastig te onderscheiden van vrouwjes van andere ondersoorten, omdat vrouwjes van alle ondersoorten bleke wenkbrauwstreep, mondstreep en keel hebben (geel in *personata*, *spodocephala* en *sordida*; grijs tot vuilwit in *oligoxantha*). Echter, *personata* verschilt in beide geslachten en in alle leeftijden van andere ondersoorten door beperkte hoeveelheid wit op staart: wig op t5 11.5 (5-19) mm lang (vaak alleen maar schuine vlek of smalle streep, geen brede wig), op t6 30.9 (28-34) mm lang, beide soms (deels) grijs gewolkt in plaats van puur wit.

TABEL 2 Maten van ondersoorten van Maskergors *Emberiza spodocephala* door Kees Roselaar gemeten aan balgen in natuurhistorische musea van Amsterdam (ZMA), Berlijn (ZMB), Leiden (NNM), Tring (NHM) en Wenen (NMW); gegevens van vleugellengte ten dele ook uit literatuur (Piechocki 1958 en Piechocki & Bolod 1972 voor Mongolië en Binnen-Mongolië, Vaurie 1959 voor Japan, Vaurie 1972 voor Centraal-China). Volgorde in elke kolom: gemiddelde, aantal gemeten exemplaren en spreiding. Bij vleugelmaat van vogel van *Castricum* **geen** rekening gehouden met 2% krimp om maat van levende vogel met balgmaat te kunnen vergelijken (cf Engelmoer et al 1983). Meetmethodes: zie Svensson (1992), vleugel gemeten met maximale strekking / Measurements of subspecies of Black-faced Bunting *Emberiza spodocephala* measured by Kees Roselaar from skins in zoological museums in Amsterdam (ZMA), Berlin (ZMB), Leiden (NNM), Tring (NHM) and Vienna (NMW), as well as some literature (Piechocki 1958 and Piechocki & Bolod 1972 for Mongolia and Inner Mongolia, Vaurie 1959 for Japan, Vaurie 1972 for Central China). Sequence in each column: mean, number of skins and range. For *Castricum* bird, 2% shrinking in wing length has **not** been taken into account to compare measurement with skin measurements (cf Engelmoer et al 1983). Measuring methods: see Svensson (1992), wing maximum chord.

	vleugel man / wing male	vleugel vrouw / wing female	staart beide geslachten / tail both sexes	snavel tot schedel / bill to skull
<i>oligoxantha</i> , <i>Castricum</i>	–	72 (1) –	62 (1) –	12.7 (1) –
<i>oligoxantha</i> , Altai tot Baikalmeer	73.4 (8) 71-77	68.7 (3) 66-72	61.4 (11) 57-65	13.8 (11) 12.9-14.6
<i>spodocephala</i> , Transbai- kalië, Oost-Mongolië & Binnen-Mongolië	71.2 (23) 68-77	68.6 (19) 66-72	59.2 (23) 56-63	13.5 (23) 11.7-14.5
<i>spodocephala</i> (' <i>extremi- orientis</i> '), Noordoost-Mantsjoerije, Korea & Russisch Verre Oosten	72.1 (33) 67-77	68.7 (12) 65-72	60.4 (40) 54-65	13.5 (39) 12.2-14.3
<i>sordida</i> , Centraal-China	74.3 (17) 70-78	70.0 (4) 66-73	60.2 (8) 58-63	14.2 (7) 13.6-15.3
<i>personata</i> , Japan	73.0 (49) 69-78	70.7 (15) 69-74	59.4 (41) 54-65	14.9 (40) 14.3-15.9

Birding in Kyrgyzstan

Vincent van der Spek & Machiel Valkenburg

Given the fact that Kyrgyzstan is a safe country to visit with hospitable people, a reasonable tourist infrastructure (in the north), phenomenal landscapes, several protected areas and an intriguing avifauna, it is somewhat of a mystery that it is so little visited by birders. Kyrgyzstan is still one of those underexplored countries where there is much to discover. This paper gives an overview of where to go and what to expect on a birding trip.

Geography and avifauna

Kyrgyzstan is a former Soviet state in Central Asia that became an independent republic in 1991. It is land-locked, bordered by Kazakhstan in the north, China in the east, Uzbekistan in the west and Tajikistan in the south. With 198 500 km² it is roughly five times the size of the Netherlands. The country's boundaries total 3878 km. With the dominating Tien Shan, Kyrgyzstan is very mountainous: more than 90% is over 1500 m in altitude

and roughly 40% even higher than 3000 m. The highest peak, Jengish Chokusu, near the Chinese border, reaches 7439 m. With such a mountainous landscape, it is hardly surprising that even Snow Leopards *Panthera pardus* occur. If you like space, Kyrgyzstan is the right place for you. The number of inhabitants is little over 5 million, resulting in a population density of only c 25 inhabitants per km², and you will meet few other tourists on a trip, if any. The few birders that visit the country mainly focus on the north and northeast where Issyk Kul, the second largest mountainous lake in the world after Titicaca in Peru and Bolivia, dominates the area. The lake, a UNESCO Biosphere Reserve, measures c 185 km from west to east and 61 km at its widest point, and is extremely deep, up to 700 m. The climate in the northern foothills is temperate and continental, in the southwest subtropical. Winters can be harsh, with temperature extremes reaching minus 40°C in the coldest zones.

5 Ibisbill / Ibissnavel *Ibidorhyncha struthersii*, May Saz, Kyrgyzstan, 12 July 2009
(Machiel Valkenburg)

6 Himalayan Rubythroat / Zwartborstnachttegaal *Luscinia pectoralis*, adult male, May Saz, Kyrgyzstan, 26 June 2008 (Machiel Valkenburg)

7 Black-backed Citrine Wagtail / Zwartrugcitroenkwikstaart *Motacilla citreola calcarata*, Tuura Suu, Kyrgyzstan, 31 May 2007 (Vincent van der Spek)

Summers can be hot, with temperatures in the high 30s. Springtime is usually pleasantly warm but it may rain at any time and, in this time of year, it is wise to bring a warm pull-over for high-altitude birding as well as a raincoat. Kyrgyzstan's avifauna is characterized by a mixture of species that also occur in south-eastern Europe, like European Roller *Coracias garrulus*, European Bee-eater *Merops apiaster* and Pied Wheatear *Oenanthe pleschanka*, steppe and desert species like Pallas's Sandgrouse *Syrhaptus paradoxus* and Mongolian Finch *Bucanetes mongolicus*, and Sino-Himalayan species like Himalayan Snowcock *Tetraogallus himalayensis*, the sought-after Ibisbill *Ibidorhyncha struthersii*, Eversmann's Redstart *Phoenicurus erythronotus*, Blue-capped Redstart *P. coeruleocephalus* and various rosefinches *Carpodacus*. Several species that occur as vagrant in Europe will raise the pulse of many birders, such as Citrine Wagtail *Motacilla citreola*, Paddyfield *Acrocephalus agricola*, Blyth's Reed *A. dumetorum*, Greenish *Phylloscopus trochiloides* and Hume's Leaf Warbler *P. humei*, Azure Tit *Cyanistes cyanus*, and Red-tailed *Lanius phoenicuroides* (breeder), Daurian *L. isabellinus* (only on

passage), and Long-tailed Shrike *L. schach*, to name a few.

Taxonomy

Another reason to bird visit Kyrgyzstan is the interesting taxonomic position of several taxa, which are proposed splits by at least some authors. Masked Wagtail *M. personata*, a recent split, is a common species. Both Brown Dipper *Cinclus pallasii* and White-throated Dipper *C. cinclus* occur, sometimes even in the same river, like in Ala Archa; the latter has an all-white belly and is therefore often called White-bellied Dipper *C. leucogaster*. Eurasian Goldfinches *Carduelis carduelis caniceps/parapanisi* have grey heads (hence their alternative name Grey-headed Goldfinch), an overall greyer colour, different wing pattern and somewhat different calls. Intriguingly, some (sub)species have more than one taxon in Kyrgyzstan. In Citrine Wagtails, for instance, both *M. c. citreola* and *M. c. calcarata* can be seen on the same day, the latter, known as Black-backed Citrine Wagtail, being numerous in places. More examples? Both Azure Tit *C. tianshanicus* and Yellow-breasted Tit *C. flavipectus* occur. Their sta-

tus is still unclear but hybridization between the two taxa is rare or non-existent in Kazakhstan (Arend Wassink in litt). Both Central Asian Lesser Whitethroat *Sylvia curruca halimodendri* and Hume's Whitethroat *S. althaea* breed, the former in dry scrub, the latter in dry rocky outcrops. As mentioned before, both Daurian Shrike and Red-tailed Shrike occur. To add to the confusion, it is interesting to know that 'karelini'-type birds of Red-tailed, that resemble Daurian, are common (cf Worfolk 2000). Although our experience is based on a few trips only, we had the impression that 'karelini' was somewhat more common in the northwest, while 'classic' birds dominated the northeast; in Kazakhstan, 'karelini' also dominates in the western parts of the country (Arend Wassink in litt). Last but not least, the little-spotted regional subspecies of Common Starling *Sturnus vulgaris porphyronotus* looks closer to Spotless Starling *S. unicolor* than to Common Starling in Europe.

When to go?

This depends on what you want to see. In winter, the mountain residents occur at much lower altitude, so species like Güldenstädt's Redstart *P. erythrogaster* and Wallcreeper *Tichodroma muraria* are easier to observe. This is also the best time of year to see Snow Leopard, although it is certainly not guaranteed. There are large congregations of waterfowl on the Issyk Kul lake, which does not freeze in winter due to thermal activity and its mild salinity. Also, recently, Long-tailed Rosefinches *Uragus sibiricus* have been found to winter. In spring, most breeders have not yet returned by April and, therefore, the best time to visit the country is probably May-July. Especially in May, many breeders have returned, while migration is still in full force. A disadvantage of May is that the mountain passes of two important bird areas, May Saz and Son Kul, are probably still impassable due to snow. Species like Rosy Starling *Pastor roseus* and Blue-cheeked Bee-eater *M. persicus* arrive late in spring and, as a consequence, the optimum number of species can be found in June. Virtually nothing is known about autumn migration.

Field guides and birding information

There is no field guide for the region but with one of the European or Middle Eastern guides and an Asian guide (China, India), all species are covered. For occurrence of species, van der Ven (2002) is useful, although the status of several species still needs to be sorted out. A few trip reports can be found at www.travellingbirder.com.

Logistics

Unless you speak either Russian or a Turkish related language, it will be hard to travel around independently, as hardly anyone speaks English. Some people speak a little German. Kyrgyzstan is slowly reaching the bird tour market. The Kazakh-Dutch company Central Asia Birding (www.centralasiabirding.com) organises all-inclusive birding trips to the country, as does the Dutch company Meander Reizen (www.meanderreizen.nl). Good accommodation is easy to find around Issyk Kul. Currently, the big tour operators for birdwatchers do not include Kyrgyzstan in their programme.

Birding areas

Around Bishkek: city, fish ponds and Ala Archa national park

The capital Bishkek with 900 000 inhabitants (altitude 1600 m) is situated in a large valley in the north, not far from the Kazakh border. Look for Rosy Starlings anywhere in this valley, as there are large colonies, although not before the second half of May. Despite being rather large, Bishkek is surprisingly green with many parks. It is an excellent place to see some good birds. Blyth's Reed Warblers sing in the trees, the first Red-tailed Shrikes and Long-tailed Shrikes are easy to find and Common Mynas *Acridotheres tristis* are everywhere. Woodpeckers are surprisingly rare in Kyrgyzstan but with some luck White-winged Woodpecker *Dendrocopos leucopterus* can be found in the capital. Alpine Swifts *Apus melba* and Red-rumped Swallows *Cecropis daurica* fill the sky, and Grey-headed Goldfinches are likely to find. Masked Wagtail, with its remarkable facial mask and some odd calls, can be seen at several places. Even Eurasian Nightjars *Caprimulgus europaeus* are sometimes singing at night in town. A good area around Bishkek are several fishponds c 40 km to the northwest. Although not many 'typical' (Central) Asian species occur here, it offers a good opportunity to add water-related species to one's trip list. The density of Little Bitterns *Ixobrychus minutus* is high and in some ponds Pygmy Cormorants *Phalacrocorax pygmeus* breed. Waterfowl is common, with the scarce Ferruginous Duck *Aythya nyroca* being the most notable. Clamorous Reed Warblers *A. stentoreus* sing in the reed beds everywhere. The most important birding area around town, however, is the stunning Ala Archa national park, 35 km to the south. With 2280 ha it is not big but it offers quality birding. This alpine park has snow-covered peaks all-year, streams, large meadows, scattered bushes and ju-

8 Azure Tit / Azuurmees *Cyanistes cyanus*, adult, Grigorievka, Kyrgyzstan, 25 May 2007 (Vincent van der Spek) **9** Common Rosefinch / Roodmus *Carpodacus erythrinus ferghanensis*, male, Grigorievka, Kyrgyzstan, 25 May 2007 (Vincent van der Spek) **10** Grey-headed Goldfinch / Grijskopputter *Carduelis carduelis caniceps/parapanisi*, Chon Kemin, Kyrgyzstan, 22 May 2007 (Vincent van der Spek) **11** Eversmann's Redstart / Eversmanns Roodstaart *Phoenicurus erythronotus*, Ala Archa, Kyrgyzstan, 21 May 2007 (Peter Hoppenbrouwers) **12** Golden Eagle / Steenarend *Aquila chrysaetos*, chick, Temir Kanat, Kyrgyzstan, 29 May 2007 (Vincent van der Spek) **13** Long-tailed Shrike / Langstaartklauwier *Lanius schach*, Bishkek, Kyrgyzstan, 20 May 2007 (Peter Hoppenbrouwers)

14 Issyk Kul lake at Ak Sai, Kyrgyzstan, 28 May 2007 (*Vincent van der Spek*)

15 Mountain view at Ala Archa, Kyrgyzstan, 21 May 2007 (*Vincent van der Spek*)

niper and pine forests. Accommodation is available. From the high peaks, Himalayan Snowcocks can be heard whistling their Eurasian Curlew *Numenius arquata*-like song, and Bearded Vultures *Gypaetus barbatus* and Golden Eagles *Aquila chrysaetos* – the national bird – occasionally fly by. The eagle is common in all mountainous areas in the north. Chicks are sometimes taken from the nest to raise them to be used in a traditional way of hunting (see plate 12). Around small rivers, Blue Whistling Thrushes *Myophonus caeruleus* are not uncommon. Both Brown Dipper and White-throated Dipper occur, the first often near fast-running streams, the latter mostly along the somewhat slower ones. In pine forests, like all over the north, Greenish Warbler and Hume's Leaf Warbler are equally common, and Common Rosefinches *C erythrinus* of the very red subspecies *C e ferghanensis* are present. Azure Tits are around but the best tit species in Ala Archa is Rufous-naped Tit *Periparus rufonuchalis*, which is not easy to see in other parts of the country. Black-throated Accentors *Prunella atrogularis* can be found in small numbers. Some of Asia's finest Turdidae frequent the juniper scrub: Eversmann's Redstart, Blue-capped Redstart and the gorgeous Himalayan Rubythroat *Luscinia pectoralis*. This is also the area where you might find Red-mantled Rosefinch *C rhodochlamys* or White-winged Grosbeak *Mycerobas carnipes*. On the higher parts, above the tree line, the scrub is good for species like the spectacular White-browed Tit-warbler *Leptopoeile sophiae*. Sulphur-bellied Warbler *P griseolus* often forages on rocks, where Brown Accentor *P fulvescens* can also be found. Mammals on the slopes include Siberian Ibex *Capra sibirica*, while Snow Leopard and Eurasian Lynx *Lynx lynx* are hard to see. Unfortunately, like all but a few places in Kyrgyzstan, it is hard – if not impossible – to reach the highest parts of the park. Very high altitude species, like G黶denst鋎t's Redstart, are therefore out of reach.

Chon Kemin national park

A few hours east from Bishkek (c 200 km), there is another beautiful national park: Chon Kemin, covering no less than 126 514 ha. Close to the park, there is a small valley: Kalmak Ashu, with an excellent hostel in Ashuu village. In these kinds of valleys all over northern Kyrgyzstan, you will find 'genuine' Common Pheasants *Phasianus colchicus*, as well as Red-headed Buntings *Emberiza bruniceps*. European Rollers are abundant and with some luck Pine Buntings *E leucocephalos* can be seen. On twitching trips, it is not necessary to

visit the park, as there are no birds that cannot be seen elsewhere – but the scenery is phenomenal and somewhat different from other areas in the north: more open, with large meadows but without (reachable) juniper scrub. Red-fronted Serin *Serinus pusillus* are common in the meadows. On clear days with blue skies, this is an excellent place for soaring raptors, including Bearded Vulture and Himalayan Vulture *Gyps himalayensis*. On the slopes, Chukar *Alectoris chukar* and Sulphur-bellied Warbler are present.

Issyk Kul

This large lake – so large that it almost looks like a sea – attracts 1000s of wildfowl in winter, with 100s of swans and diving ducks. It is an important area for Red-crested Pochard *Netta rufina*, with an estimated average wintering population of 24 000 (van der Ven 2002), and five species of grebes are present (totalling 10 000-15 000; van der Ven 2002). In the breeding season, the marshy edges of the northern part are interesting to check. Cetti's Cetti *Cettia cetti*, Paddyfield and Barred Warbler *S nisoria* are all common and Terek Sandpiper *Xenus cinereus* can be found on the shores. In the meadows, Common Pheasants and Citrine Wagtails, mainly nominate *M c citreola*, can be found. The dry hills are good for Pied Wheatears and Grey-necked Buntings *E buchanani*. If time allows, a visit to the Grigorievka gorge, on the central northern side of the lake, is an option. It is an impressive gorge with species like Golden Eagle, Black-throated Accentor, Blue-capped Redstart and Red-mantled Rosefinch. Booted Eagle *A pennata* occurs here as well, and the density of Azure Tits is high. The southern shore of Issyk Kul has much drier habitat, with a whole new set of birds. It is possible to stay overnight in Tamga village, or in a traditional yurt – nomad's tent – in the tiny settlement of Ak-Sai. In the scrub, Sykes's Warbler *Iduna rama* is common, as are Central Asian Lesser Whitethroats. When birding the surrounding rocky dry hills, Hume's Whitethroat can also be found. In May 2007, a singing male Rufous-tailed Scrub Robin *Cercotrichas galactotes* was photographed near Ak-Sai, the first confirmed record of this species in the north. As the habitat is suitable, and as it also occurs in Kazakhstan, it is likely that this species breeds here. Goodies in the surrounding hills include Mongolian Finch and Asian Crimson-winged Finch *Rhodopechys sanguineus*. Somewhere halfway at the southern shore, 9 km west of Ak-Sai, there is a small body of water known as Salt Lake. This used to be part of Issyk Kul but due to dropping water levels it became separated. The muddy edges

16 Masked Wagtail / Maskerkwikstaart *Motacilla personata*, Temir Kanat, Kyrgyzstan, 29 May 2007 (Vincent van der Spek) **17** Red-fronted Serins / Roodvoorhoofdkanaries *Serinus pusillus*, Grigorievka, Kyrgyzstan, 25 May 2007 (Vincent van der Spek) **18** White-bellied Dipper / Witbuikwaterspreeuw *Cinclus cinclus leucogaster*, May Saz, Kyrgyzstan, 14 July 2009 (Machiel Valkenburg) **19** Meadow Bunting / Weidegors *Emberiza cioides*, Jeti Ögüz, Kyrgyzstan, 27 May 2007 (Peter Hoppenbrouwers)

attract waders like Terek Sandpiper and with some luck one may stumble upon a Lesser Sand Plover *Charadrius mongolus*. South of Issyk Kul there are more mountainous areas with alpine species. The river valley west of the village of Tuura-Suu, south of the western shores of the big lake, might be the nearest spot from Bishkek to see one of the most remarkable waders of the world: Ibisbill. The species is more common further east but this area can be reached within half a day from the capital. To reach this site you pass the beautiful Tuura-Suu gorge, with its typical lower mountainous species. Cinereous Vultures *Aegypius monachus* are not uncommon here.

The east: May Saz

The city of Karakol (population c 75 000), east of Issyk Kul, is an ideal starting point to explore May

Saz. During the Cold War, Karakol was used by the Russians for testing submarines. The spots where submarines were let into the water are now occupied by Red-crested Pochards. Little Bitterns are abundant in the reed beds. The best time to go on an expedition to May Saz is from mid-June to the end of July, when roads are most likely to be snow-free. However, even in July some snow can be expected. For the exploration of May Saz, located not far from the Chinese border, permits are needed. They are not easy to obtain by yourself, so when travelling independently, it is best to arrange them through a tourist operator. Special vehicles are necessary in this area. An old rehabilitated Russian army truck fits the bill perfectly. After 40 min of driving, the surroundings change from agricultural land to wet meadows and rough stony slopes, overgrown with juniper bushes and conif-

erous forests. The bushes and forests harbour a long list of interesting species like Black-throated Accentor, White-tailed Rubythroat, Eversmann's Redstart, Blue-capped Redstart, White-browed Tit-warbler, Red-fronted Serin, Red-mantled Rosefinch, White-winged Grosbeak and Pine Bunting. The chances to come across one of these gems are rather good. Greenish Warbler and Hume's Leaf Warbler are abundant. With a little luck, rare birds like Black Grouse *Tetrao tetrix*, the regional subspecies of Northern Hawk Owl *Surnia ulula tienshanica* and no less than three gorgeous rosefinches – Red-fronted *C puniceus*, Spotted Great *C severtzovi* and Long-tailed Rosefinch – can be found. The wet meadows here are the foraging area of Ibisbill. Before reaching May Saz, you need to cross the May Saz pass at c 3800 m. The rocky parts above the treeline are good for both Altai Accentor *P himalayana* and Brown Accentor. Sometimes, they are joined by Güldenstädt's Redstart. Both Plain Mountainfinch *Leucosticte nemoricola* and Brandt's Mountainfinch *L brandti* are easily observed. A species that could occur in this habitat is Snow Pigeon *Columba leuconota*, of which one record is known on 23 June 2000 (L Conole in litt). The species certainly breeds in the southern mountains of Kyrgyzstan. As there is no accommodation available in this remote area, camping is the only option. In the May Saz valley, breeding Ibisbills can be found and in the bushes near the river Black-backed Citrine Wagtails and Masked Wagtails are literally all over the place. From the surrounding mountains, Himalayan Snowcock may be heard. Spotted Great Rosefinches have been observed in the area. May Saz is a must-go area when visiting Kyrgyzstan. Camping in a landscape with so little human activity is an unsurpassed experience.

Son Kul mountain lake

Starting from the second part of June, when the road is snow free, it is possible to visit Son Kul. The landscape is simply amazing and good birds occur in this area. At c 3000 m and surrounded by mountains reaching over 3800 m, some true high altitude birding can be done. The circle-shaped lake is c 20 km in diameter and is surrounded by a grass plateau where Edelweiss *Leontopodium alpinum* is abundant. After leaving the main road and after passing a village where Rock Sparrows *Petronia petronia* breed in holes in the clay houses, you will find yourself in a completely desolated area. During the two-hour drive up on the gravel road you may come across common species like Asian Twite *C flavirostris brevisrostris* (a

potential split), Altai Accentor, White-tailed Rubythroat and the stunning *ferghanensis* Common Rosefinch. As there is no accommodation available near Son Kul, spending a night in a local yurt is a good alternative. You are surrounded by several species like Horned Lark *Eremophila alpestris*, Isabelline Wheatear *O isabellina* and Northern Wheatear *O oenanthe*, to name a few. One of the real specialties is Demoiselle Crane *Grus virgo* which breeds nearby and small numbers can be observed. When birding the rocky parts of Son Kul, you have a good chance of bumping into nesting Güldenstädt's Redstarts and White-winged Snowfinches *Montifringilla nivalis*. The best area is the south-eastern part of the lake, which has grassland, marshy areas, small sandy shores and open water. Apart from fairly common and widespread species like Ruddy Shelduck *Tadorna ferruginea*, more interesting ones for European birders include Pallas's Gull *Larus ichthyaetus* and Lesser Sand Plover. In the past, several pairs of Bar-headed Goose *Anser indicus* were present but there are no recent sightings. Several vultures soar around: Bearded, Griffon *G fulvus*, Himalayan and Cinereous Vultures, and Long-legged Buzzards *Buteo rufinus* are not uncommon, while there have been also reports of Upland Buzzards *B hemilasius* (Otto Pfister in litt). Golden Eagle and Booted Eagle occur in small numbers, as does Barbary Falcon *Falco pelegrinoides*.

The south

There is still a lot to be discovered in the north but when it comes to southern Kyrgyzstan, virtually nothing is known. Of the few European birders that visited the country, no one seriously birded in the southern oblasts (provinces) of Osh and Batken, mainly because of several hostile Uzbek enclaves in the Fergana valley. Only the occasional volunteer worker or mountain climber with a general interest in birds has reported some sightings. The Fergana valley (Batken Oblast) is subtropical and temperatures may reach over 40 degrees in summer. On the border with Tajikistan, several peaks above 7000 m stand out in the landscape. Van der Ven (2002) is the only (English) source of information for this area and, apparently, several species can only be found in the south, like Snow Pigeon ('rare resident in high mountains'), the globally threatened Yellow-eyed Dove *C evermanni* ('rarely breeds in Fergana'), White-throated Robin *Irania gutturalis* ('breeds mainly in Fergana'), Hume's Short-toed Lark *Calandrella acutirostris* ('mainly in the west in dry areas'), Plumbeous Redstart *Rhyacornis fuliginosa* ('rare

20 Red-mantled Rosefinch / Roze Roodmus *Carpodacus rhodochlamys*, female, Grigorievka, Kyrgyzstan, 25 May 2007 (Vincent van der Spek) **21** Red-tailed Shrike / Turkestaanse Klauwier *Lanius phoenicuroides*, female, Chon Kemin, Kyrgyzstan, 23 May 2007 (Vincent van der Spek) **22** Isabelline Wheatear / Izabeltapuit *Oenanthe isabellina*, Ak Soy, Kyrgyzstan, 25 May 2009 (Vincent van der Spek)

resident Osh and Fergana'), White-capped Redstart *Chaimarrornis leucocephala* ('breeds in Osh and Fergana'), Little Forktail *Enicurus scouleri* ('rare resident Fergana'), Variable Wheatear *O picata* ('common breeder'), Asian Paradise Flycatcher *Terpsiphone paradisi* ('breeds around Fergana') and Rufous-tailed Flycatcher *Muscicapa ruficauda* ('rare breeder in Fergana') should all occur. Van der Ven (2002) uses many question marks when discussing species that should or could occur in the south, like Tibetan Sandgrouse *S tibetanus* ('recorded in Tajikistan, so it might occur in Osh province'), Egyptian Nightjar *C aegyptius* ('not recorded in Kyrgyzstan, but supposed breeder'), Pied Bushchat *Saxicola caprata* ('possible breeder in the southwest'), Ménétries's Warbler *S mystacea* ('breeds in west Fergana; not well recorded') and Western Crowned Warbler *P occipitalis* ('possibly breeds in SW Fergana valley'). The adventurous could fill in several of these question marks and may even find new species for the country. Mountain climbers do visit the area without any notable problems. If you intend to visit the area, we advise you use a local travel agency.

More to discover

As stated above, the status of several species is virtually unknown. But that is not all. The distribution of a few rather common European species is also unknown. For instance, there's not a single records of Spotted Crane *Porzana porzana* for the country, although it is suspected to be a migrant (van der Ven 2002) as it is a rare to common breeding and passage migrant in neighbouring Kazakhstan. During our trips to the region, we both recorded several breeding species that had previously not been confirmed. For instance, Grey Partridge *Perdix perdix* was not recorded in Kyrgyzstan until recently (Machiel Valkenburg in 2006, Michael Westerbjerg Andersen in 2007), and Song Thrush *Turdus philomelos* is qualified as 'not recorded, might be a rare migrant' but, in November 2000, a flock of 15 was reported south of Issyk Kul (Otto Pfister in litt). The latter species also occurs in neighbouring Kazakhstan (Wassink & Oreel 2007), close to the western borders of Kyrgyzstan. The last couple of years, several records of breeding and migrating Brown-throated Martins *Riparia paludicola* became known; a colony was discovered near Kockork, between Son Kul lake and Issyk Kul lake (Manuel Schweizer in litt). Of the little-known Large-billed Reed Warbler *A orinus*, recently rediscovered on its wintering grounds in India and Thailand after 139 years (Round et al 2007, Svensson et al 2008; Dutch

Birding 28: 180, 2006, 29: 55, 2007, 30: 269-270, 2008), 10 new specimens (previously wrongly labelled) were found in various museums. Four of these were collected in Afghanistan, and one in Kazakhstan (cf Wassink 2009), suggesting that the species breeds in Central Asia. In summer 2009, it has been found breeding in north-easternmost Afghanistan but more of the breeding grounds could be in Kyrgyzstan... And that is all part of the charm: there is much to discover.

Conclusion

Taking all the gaps in the knowledge of Kyrgyzstan's avifauna into account, visits by more birders are very welcome. Kyrgyzstan has all the ingredients for an A-class birding trip: good accommodations, astounding landscapes, friendly people and, most of all, an intriguing avifauna that could hold several undiscovered gems.

Acknowledgements

Arend Wassink is thanked for his comments on the first draft of this paper. Tapio Aalto kindly provided information on Spotted Great Rosefinch.

Samenvatting

VOGELS KIJKEN IN KIRGIZIË Hoewel er een lichte toename is van het aantal vogelaars dat Kirgizië bezoekt, is dat nog erg laag. C 90% van dit Centraal-Aziatische land dat c vijf maal zo groot is als Nederland ligt boven 1500 m, met pieken tot boven 7000 m. De bevolkingsdichtheid is laag. In Noord-Kirgizië is Issyk Kul, het op één na grootste bergmeer ter wereld, prominent: van west naar oost is het 185 km lang en het is maximaal 61 km breed. De beste periode om Kirgizië te bezoeken is mei-juli, zowel vanwege het (land)klimaat als de soortenrijkdom. De avifauna is een mix tussen soorten die ook in Zuidoost-Europa voorkomen, zoals Scharrelaar *Coracias garrulus*, Bijeneter *Merops apiaster* en Bonte Tapuit *Oenanthe pleschanka*, steppe- en woestijnsoorten als Steppehoen *Syrhaptes paradoxus* en Sino-Himalaya-soorten zoals de bijzondere Ibisnavel *Ibidorhyncha struthersii* en diverse soorten roodstaarten en roodmusen. Soorten die West-Europese vogelaars zullen aanspreken zijn onder andere Jufferkraanvogel *Grus virgo*, Mongoolse Plevier *Charadrius mongolus*, Citroenkwikstaart *Motacilla citreola*, Velddrietzanger *Acrocephalus agricola*, Struikrietzanger *A dumetorum*, Sykes' Spotvogel *Iduna rama*, Humes Bladkoning *Phylloscopus humei*, Azuurmees *Cyanistes cyanus* en Langstaartklauwier *Lanius schach*. Interessant is de aanwezigheid van diverse nauw verwante taxa waarvan de status als (onder)soort in discussie is of is geweest. Zo komen bijvoorbeeld zowel Turksestaanse Klauwier *L phoenicuroides* (broedvogel) als Daurische Klauwier *L isabellinus* (doortrekker) en zowel Citroenkwikstaart als Zwartrug-citroenkwikstaart *M c calcarata* (beide broedvogel) voor. Diverse ondersoorten hebben recentelijk soortstatus ver-

kregen, zoals Maskerkwikstaart *M personata*, of zouden die volgens sommige auteurs moeten krijgen. Van veel vogelsoorten, zelfs van algemene, is het voorkomen nog nauwelijks bekend. Enkele soorten die bijvoorbeeld in buurland Kazachstan voorkomen zijn niet bekend uit Kirgizië. Er valt voor de vogelaar dan ook nog wat te ontdekken. Vanwege de taalbarrière (bijna niemand spreekt Duits of Engels) is het aan te raden om het land in georganiseerd verband te bezoeken. Dit artikel somt met name de diverse goede vogelgebieden in het noorden op, die habitats als hooggebergte, woestijnen, moerassen en bergmeren beslaan. Het zuiden is nog nauwelijks verkend en echte ornithologische verrassingen behoren hier tot de mogelijkheden.

References

Haataja, KT 2006. The interesting avifauna of Kyrgyzstan. *Alula* 12: 50-61.

Round, P D, Hansson, B, Pearson, D J, Kennerley, P R & Bensch, S 2007. Lost and found: the enigmatic large-billed reed warbler *Acrocephalus orinus* rediscovered after 139 years. *J Avian Biol* 38: 133-138.

Svensson, L, Prýs-Jones, R, Rasmussen, P C & Olsson, U 2008. Discovery of ten new specimens of large-billed reed warbler *Acrocephalus orinus*, and new insights into its distributional range. *J Avian Biol* 39: 605-610.

van der Ven, J 2002. Looking at birds in Kyrgyz Republic. Bishkek.

Wassink, A 2009. New species and interesting birds in Kazakhstan, part 2. *Dutch Birding* 31: 101-110.

Wassink, A & G Oreeel 2007. The birds of Kazakhstan. De Cocksdoorp.

Worfolk, T 2000. Identification of red-backed, isabelline and brown shrikes. *Dutch Birding* 22: 323-362.

Vincent van der Spek, *Acaciastraat 212, 2565 KJ Den Haag, Netherlands*
(vincent@vwgdenhaag.nl)

Machiel Valkenburg, *Maylina 1, Tuzdybastau – Talgar district, Almaty Oblast, Kazakhstan*
(machiel@centralasiabirding.com)

Sooty Gull and White-eyed Gull: ageing and plumages

Edwin Winkel

A short paper on Sooty Gull *Larus hemprichii* and White-eyed Gull *L leucophthalmus* was published in this journal back in 1986 (Redactie Dutch Birding 1986), accompanied by (just) two black-and-white photographs – those were the days... This paper provides a more detailed discussion of the different plumage stages of both species, illustrated with a selection of photographs. Both species have a lot in common: both share the Red Sea coasts as breeding range, are monotypic and have a rather similar appearance, with dark upperparts, dark and slender wings, white underparts and a complete hood that extends to a – for gulls unique – bib onto the breast. From a distance or in bad light conditions, the two species could be confused but under normal circumstances identification will not raise too many difficulties. White-eyed is endemic to the Red Sea and the Gulf of Aden and the population is estimated at 12 000-13 000 pairs (37 000-44 000 individuals). It is classed 'Near Threatened' because of increasing human pressure, oil-spills and exploration and introduced predators on the breeding islands (BirdLife International 2009). Sooty has a much

larger distribution and breeds from southern Pakistan, around Arabia, along the East African coast south to Kenya and Tanzania and in the Gulf of Aden and the Red Sea. The total number of breeding pairs is between 50 000 and 100 000 (150 000-300 000 mature individuals and the species is not considered threatened ('Least Concern'; Olson & Larsson 2004, BirdLife International 2009). The breeding ranges of White-eyed and Sooty overlap along the Red Sea where they freely mix at roosting spots, rubbish tips and harbours. A good place to see both species in the northern part of the Red Sea is the Hurgada area in Egypt. Sooty is largely outnumbered here by White-eyed but once you know what to look for, you cannot miss them! Further north, both species are much rarer. White-eyed is regular in small numbers (maximum day count 84) at Eilat, Israel, and the Gulf of Aqaba, Jordan, and occasionally reaches the Mediterranean coast of Israel (three records). In Europe, there are two 19th century records from Greece. Sooty is much rarer this far north, with only five records in Israel, four (involving nine birds) at Eilat (1983 and 1989-92) and

23 Sooty Gull / Hemprichs Meeuw *Larus hemprichii*, first-summer, El Gouna, Egypt, 16 May 2007 (Edwin Winkel). Mantle and scapulars are dark and uniform but coverts still show some faded juvenile feathers. Pointed and worn primaries also still juvenile. **24** Sooty Gull / Hemprichs Meeuw *Larus hemprichii*, second-winter, El Gouna, Egypt, 11 October 2007 (Edwin Winkel). Uniform chocolate-brown except for the head which is still very pale, as in most first-winters. Note new second generation primaries with rounded tip and greenish legs compared with greyish ones of younger bird in plate 23.

Sooty Gull and White-eyed Gull: ageing and plumages

one along the Mediterranean coast (1998); it is also a vagrant in Jordan and Lebanon, and, to the east, in India, the Maldives and Sri Lanka (Shirihai 1996, Olsen & Larsson 2004, BirdLife International 2009; www.israbirding.com/checklist; Avner Cohen in litt).

The basic and main differences between both species in all plumages are size, structure, bill shape and flight behaviour. Sooty Gull is about the same size as Common Gull *L canus canus*, while White-eyed Gull is only slightly larger than Black-headed Gull *Chroicocephalus ridibundus*. Sooty has a much stockier appearance; the big head, masculine body with deep breast and full neck resemble the shape and posture of a small, heavy-billed and long-legged Lesser Black-backed Gull *L fuscus*, whereas the more rakish White-eyed is more reminiscent in size and shape of Laughing Gull *L atricilla*. The most obvious difference between both gulls, however, is the bill. Even from a distance, the massive, bicoloured bill from Sooty seems proportionally too big for a medium-sized gull like that. The long drooping and almost needle-shaped bill of White-eyed, in that respect, is extraordinary, too. The flight patterns also differ. The flight of White-eyed is more buoy-

ant than that of Sooty. White-eyed flies like a Black-headed but with the grace and elegance of a tern *Sterna*. Sooty, on the other hand, is a slow and powerful flyer. Its flight is direct and resembles that of a cruising raptor or Great Skua *Stercorarius skua* (cf Olsen & Larsson 2004).

Both Sooty Gull and White-eyed Gull reach maturity in their third or fourth calendar year. In full breeding plumage, Sooty shows brownish upperparts, breast and neck, a blackish-brown hood extending to a dark bib and a broad white collar. The remainder of the underparts and tail are white, the legs are yellow-green and the bill is yellow, with a narrow black ring and red tip. The eye has a narrow white eye-ring (usually only partial (eyelid), just above the eye) and red orbital ring. In winter, Sooty looks duller and more uniform. The white neck ring is almost gone and the head/hood gets the same colour as the upperparts. The bill and legs become greener. Adult summer White-eyed has dark grey upperparts, white underparts and tail, a soft-grey breast, a charcoal-black hood (also extending to a dark bib) and a white collar. The legs are bright yellow and the bill is deep red with a black tip (looking all dark from a distance). The red orbital ring is barely visible but the broad

25 White-eyed Gull / Witoogmeeuw *Larus leucophthalmus*, first-summer, Hurghada, Egypt, 15 May 2007 (Edwin Winkel). Mantle and scapulars and most of coverts greyish-brown. Only some greater coverts and primaries still juvenile. Brownish-black hood, from lore to nape, is well pronounced, as are dark stripes on crown. Extensive white on chin and throat.

26 White-eyed Gull / Witoogmeeuw *Larus leucophthalmus*, juvenile, El Gouna, Egypt, 5 October 2007 (Edwin Winkel). Typical bird with whitish face and chin, buffy scales on upperparts, all-black bill and dull yellow legs. **27** White-eyed Gull / Witoogmeeuw *Larus leucophthalmus*, juvenile, El Gouna, Egypt, 8 September 2008 (Edwin Winkel). Black bill, yellowish legs and whitish chin characteristic but less pronounced bird than bird in plate 26. **28** White-eyed Gull / Witoogmeeuw *Larus leucophthalmus*, second-winter, El Gouna, Egypt, 10 October 2007 (Edwin Winkel). Hood and bare parts still very like first-summer but upperparts now concolorous. Scattered brown-tipped feathers visible and greater coverts darker than in adult. **29** Sooty Gull / Hemprichs Meeuw *Larus hemprichii*, adult moulting to winter plumage, El Gouna, Egypt, 14 September 2009 (Edwin Winkel). All striking features have gone and bird is more uniform in coloration. Head has turned brown and white neck-ring and eyelid less prominent. Green bill (including markings) and legs inconspicuous but red orbital ring suddenly stands out! Flight-feathers and tail very worn and about to be moulted.

white partial eye-ring above and below the eye (eye-lids) are conspicuous (these eye-lids gave the species its scientific and English name). In winter, White-eyed also becomes duller. The neck collar turns almost grey and the black hood shows white streaks, most prominently on forehead, chin and throat. The legs become more green and the red of the bill gets a blackish wash.

Juveniles and first-winter/summer birds are also easy to identify. Juvenile Sooty Gull has a pale brown head and breast and prominent whit-

ish scales on the upperparts. The lower breast, belly, rump and uppertail-coverts are white and the tail has a broad black terminal bar. The legs are greyish, as is the bill, which has an extensive black tip. First-winter birds still have pale fringes on the wing-coverts but are more uniform. The mantle and scapulars are brown and the head and breast are greyish brown. First-summer birds have lost most of their pale fringes but show heavily worn wings. Juvenile White-eyed Gull also has pale fringes on the upperparts but these are less

30 Sooty Gulls / Hemprichs Meeuwen *Larus hemprichii*, second-summer (centre left) and first-summer (centre right), and White-eyed Gulls / Witoogmeeuwen *L. leucophthalmus*, adult, El Gouna, Egypt, 10 May 2007 (Edwin Winkel). Second-summer Sooty as adult summer but with duller hood, feet and bill. Bill also lacking red tip and bib not yet complete. First-summer brighter than bird in plate 23 and still has typical pale juvenile-look. **31** Sooty Gull / Hemprichs Meeuw *Larus hemprichii*, adult summer, and White-eyed Gulls / Witoogmeeuwen *L. leucophthalmus*, adult, El Gouna, Egypt, 10 May 2007 (Edwin Winkel). Brownish upperparts and blackish hood of Sooty divided by clearly visible white collar, especially when neck is stretched. Legs are yellowish and fresh yellow bill has black ring and red tip. This bird, however, shows incomplete red tip, indicating that it is probably in its third summer.

32 White-eyed Gulls / Witoogmeeuwen *Larus leucophthalmus*, adult summer, El Gouna, Egypt, 9 May 2007 (*Edwin Winkel*). Note striking appearance, with charcoal black hood, deep red bill with black tip, flashing white neck-band and fresh yellow legs. **33** Sooty Gull / Hemprichs Meeuw *Larus hemprichii*, adult (centre), and White-eyed Gulls / Witoogmeeuwen *L. leucophthalmus*, adult, El Gouna, Egypt, 10 May 2007 (*Edwin Winkel*)

34 White-eyed Gull / Witoogmeeuw *Larus leucophthalmus*, adult moulting to winter plumage, El Gouna, Egypt, 8 September 2008 (*Edwin Winkel*). Late summer birds become darker by a reddish-brown tinge on upperparts and head due to wear. Leg colour also warmer now compared with unnatural yellow of adult winter and summer. Bill already blackish and first fresh grey scapulars starting to appear. **35** White-eyed Gull / Witoogmeeuw *Larus leucophthalmus*, adult winter, El Gouna, Egypt, 5 October 2007 (*Edwin Winkel*). Hood showing white spots and flecks, especially on chin and throat. Bare parts duller than in adult summer, legs paler yellow and red bill with blackish wash.

36 Sooty Gull / Hemprichs Meeuw *Larus hemprichii*, second-winter, El Gouna, Egypt, 11 October 2007 (*Edwin Winkel*). Note dark tail-band and pale greenish bill. Compared with White-eyed Gull *L. leucophthalmus*, Sooty is a more powerful flyer, with steady and direct flight. **37** White-eyed Gull / Witoogmeeuw *Larus leucophthalmus*, second-summer, El Gouna, Egypt, 14 May 2007 (*Edwin Winkel*). As adult but brownish hood still showing some white flecking. Bill predominantly dark and collar grey instead of strikingly white. Tail still showing some black markings. **38-39** White-eyed Gulls / Witoogmeeuwen *Larus leucophthalmus*, El Gouna, Egypt, 3 September 2009 (*Edwin Winkel*). Flight of White-eyed is swinging, playful and elegant like a tern. Note distinctive pale leading edge of wing, which is always absent in Sooty.

pronounced and more buffy in colour. The breast and head are darker than in Sooty but the head is not uniform, showing a whitish face and chin. The lower breast and belly are white but the upper rump is greyish, leaving just a small white area (lower rump and uppertail-coverts) between this and the black tail. The legs are dull yellow and the bill is black. First-winter birds have a dark brownish-grey saddle (mantle and scapulars), breast and neck, often highly contrasting with the pale, bleached coverts. The ground colour of the head is also brownish-grey but the face is whiter and a blackish hood starts to appear from eye-lids to nape. In first-summer birds, the hood is more pronounced, as are the dark streaks on the crown.

With the youngest and oldest birds in mind, second-winter-/summer individuals of both species will be recognizable as well. Roughly said: they look like their parents (in winter or summer plumage) but without the distinctive features that make the adults so special. Second-winter Sooty Gull is uniform chocolate-brown above (except for the head which still may be very pale with extensive white flecking on face, chin and throat) and whitish below. The bare parts are very dull, as is the neck ring which starts to appear from now on. The dark tail-bar is still present but weakening. Second-summer Sooty approaches breeding plumage but often has a paler hood and incomplete bib. The bill is yellow but pale and lacks the red tip. The legs are greenish-grey instead of yellowish. Second-winter White-eyed Gull has uniform grey upperparts but the mantle and coverts are not as uniformly coloured as in adults, with scattered brown-tinged feathers visible. The breast and neck are also grey but the hood is brownish-black with extensive flecking/streaking on forehead, chin and throat. The bill is still black and the legs are dull yellow. The white collar is starting to form but is barely visible. The tail, however, is turning white; a narrow and broken black tail-bar is all that remains. Second-summer White-eyed resembles adult summer but is duller. The brownish hood has some white flecking and the bill is predominantly dark. The legs are greyish-yellow and the tail still shows some traces of black.

Acknowledgements

I thank Nils van Duivendijk for judging the text and photographs and his useful remarks on plumages and ageing and Gert Ottens for his help to update the status of Sooty Gull in Israel.

Samenvatting

HEMPRICHS MEEUW EN WITOOGMEEUW: LEEFTIJDSEBEPALING EN KLEDEN Hemprichs Meeuw *Larus hemprichii* en Witoogmeeuw *L. leucophthalmus* vertonen diverse overeenkomsten. Het zijn beide monotypische soorten, het verspreidingsgebied heeft het zwaartepunt rondom de Rode Zee (hoewel het verspreidingsgebied van Hemprichs veel groter is dan dat van Witoogmeeuw) en in uiterlijk komen beide overeen door de donkere boven delen, donkere kop, op de keel en bovenborst doorlopend in een donkere bef (uniek binnen de meeuwen), lichte nekband en lichte onderdelen. Het verschil tussen beide soorten is in het veld meestal niet zo moeilijk vast te stellen: Hemprichs is groter (vergelijkbaar met Stormmeeuw *L. canus canus* maar in bouw eerder herinnerend aan Kleine Mantelmeeuw *L. fuscus*), zwaarder gebouwd, met een stevigere rechte snavel en een kalme en doelgerichte vlucht. Witoogmeeuw is kleiner en slanker (iets groter dan Kokmeeuw *Chroicocephalus ridibundus* en wat bouw betreft herinnerend aan Lachmeeuw *L. atricilla*), met een lange, slanke iets gebogen snavel en een sierlijke, meer sternachtige vlucht. Belangrijkste verschillen in adult zomerkleed zijn bijvoorbeeld de overwegend gele snavel bij Hemprichs (rood bij Witoogmeeuw), de bruine tint op bovendelen en kop bij Hemprichs (bovendelen meer grijs en kop geheel zwart bij Witoogmeeuw), donkere voorvleugelrand van Hemprichs (licht bij Witoogmeeuw), geelgroene poten bij Hemprichs (felgeel bij Witoogmeeuw) en minder opvallende witte oogrand bij Hemprichs (meestal alleen boven het oog, meer opvallend en zowel boven als onder het oog bij Witoogmeeuw). In adult winterkleed verdwijnen de felle kleuren van de naakte delen en wordt het verenkleed meer uniform maar de belangrijkste verschillen blijven zichtbaar.

Beide soorten bereiken het adulte kleed in hun derde of vierde kalenderjaar. In niet-adulte kleden blijven de structurele verschillen van groot belang voor de determinatie maar ook in verenkleed zijn er zichtbare verschillen. Bij eerstejaars vogels is een belangrijk verschilpunt het sterke contrast tussen de bruine borst en witte buik bij Hemprichs Meeuw; bij Witoogmeeuw is deze overgang meer geleidelijk en zijn alleen de onderdelen achter de poten echt wit. Aan de hand van een serie foto's van beide soorten uit verschillende maanden afkomstig van de Rode Zeekust van Egypte worden de verschillende kleden en leeftijden geïllustreerd en onderling vergeleken.

References

- BirdLife International 2009. Species factsheet: *Larus leucophthalmus*; *Larus hemprichii*. Website: www.birdlife.org. Accessed 6 August 2009.
- Olsen, K M & Larsson, H 2004. Gulls of Europe, Asia and North America. Second edition. London.
- Redactie Dutch Birding 1986. Varia: Hemprichs Meeuw en Witoogmeeuw. Dutch Birding 8: 17-18.
- Shirihai, H 1996. The birds of Israel. London.

Undescribed reed warbler breeding in Morocco

Frédéric Jiguet, Hamid Rguibi-Idrissi & Pascal Provost

As part of an ongoing collaboration between Moroccan ornithologists and scientists of the Muséum National d'Histoire Naturelle (MNHM) at Paris, France, Pascal Provost joined Hamid Rguibi-Idrissi in Larrache, Morocco, for the first two weeks in September 2009 to implement a special ringing protocol for trapping migrant Aquatic Warblers *Acrocephalus paludicola*. In France, in August 2009, c 650 birds had been trapped and ringed by using the same tape-luring method. HRI had already informed Frédéric Jiguet that, at Larrache, the local breeding Eurasian Reed Warblers *A scirpaceus* are short-winged and present throughout the year, while adults having a rapid complete moult at the end of the summer. When ringing these reed warblers, PP also noticed that they differed from migrant birds visiting the same site not only in size but also in coloration. He decided to start taking measurements (includ-

ing the wing formula), being the beginning of a study involving more breeding populations, residency (using isotopic signatures in feathers), phylogeny (DNA analyses), vocalizations and breeding biology. These data should contribute to a better understanding of the phylogenetic position and taxonomic status of northern African breeding populations.

Comparisons between local and migrant birds

Two Principal Components Analyses (PCAs) were conducted, using data collected at Larrache in the first half of September 2009 on the biometrics of 91 birds and the wing formula of 94 birds. According to these analyses, local Moroccan reed warblers – although closely resembling nominate Eurasian Reed Warbler *A s scirpaceus* – are smaller in all measurements (including wing length), with no overlap with nominate *scirpaceus*

40 Local Moroccan reed warbler / karekiet *Acrocephalus*, Larrache, lower Loukkos, Morocco, 4 September 2009
(Pascal Provost)

Undescribed reed warbler breeding in Morocco

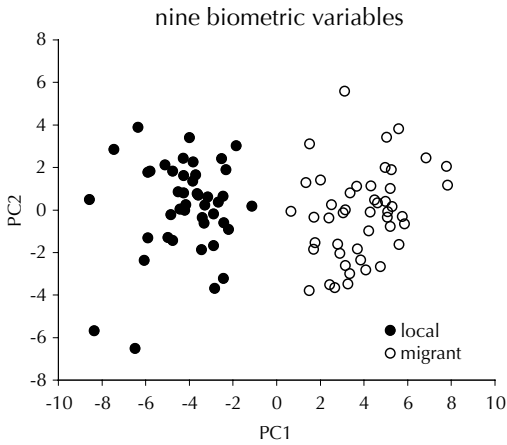

FIGURE 1 Graphic output of a Principal Component Analysis performed on nine biometric variables obtained from 91 reed warblers trapped at Larrache, Morocco, on 4-13 September 2009. The distinction between local and migrant birds was done in the field and based on general plumage, bare-part coloration and biometry. The resulting separation on biometry supports these criteria.

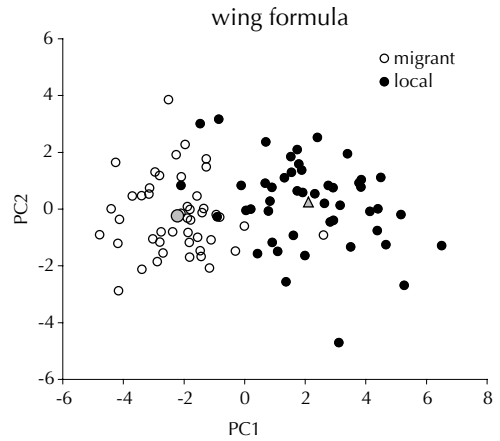

FIGURE 2 Graphic output of a Principal Component Analysis performed on nine variables of the wing formula, obtained from reed warblers trapped at Larrache, Morocco, on 4-13 September 2009. Local and migrant birds were separated in the field by using features based on general plumage, bare-part coloration and biometry. The two distributions are on average different but overlapping. The barycentre of the distribution of each group is represented with a grey dot (local birds) and a grey triangle (migrants).

41 Local Moroccan reed warbler / karekiet *Acrocephalus*, adult, Larrache, lower Loukkos, Morocco, 9 September 2009 (Pascal Provost)

42 Local Moroccan reed warbler / karekiet *Acrocephalus*, adult, Larrache, lower Loukkos, Morocco, 7 September 2009 (*Pascal Provost*) **43** Local Moroccan reed warbler / karekiet *Acrocephalus* (left) and migrant Eurasian Reed Warbler / Kleine Karekiet *A. scirpaceus*, Larrache, lower Loukkos, Morocco, 9 September 2009 (*Pascal Provost*) **44** Local Moroccan reed warbler / karekiet *Acrocephalus*, Larrache, lower Loukkos, Morocco, 11 September 2009 (*Pascal Provost*)

Undescribed reed warbler breeding in Morocco

45 Local Moroccan reed warbler / karekiet *Acrocephalus*, Larrache, lower Loukkos, Morocco, 11 September 2009
(Pascal Provost)

46 Local Moroccan reed warbler / karekiet *Acrocephalus*, Larrache, lower Loukkos, Morocco, 13 September 2009
(Pascal Provost)

in the PCA plots in our sample. Figure 1 shows the graphic outputs of the PCA performed on the taken measurements, including (length of) wing, third primary (p3, primaries numbered inwards), tail, bill (bill-tip to feathers and bill-tip to skull), head plus bill, bill width at nostrils, tarsus and hind-claw. PC1 (Principal Component 1) captured 71% of the variance and was positively correlated to six of the nine variables (with no significant contribution of the other three). PC1 is clearly a size axis, with larger birds having a larger coordinate on this axis. PC2 captured 17% of the remaining variance while figure 1 shows that the studied birds do not discriminate clearly along this axis. Of course, analysing a larger sample may reveal some overlap because of an increased probability of encountering a large local bird or a small migrant. Moreover, it should be noted that ringing recoveries of migrants trapped in Morocco come from various European breeding populations, from at least Austria, Belgium, Britain, Denmark, France, Germany, the Netherlands, Poland, Spain, Sweden and Switzerland (Urban et al 1997, Thévenot et al 2003). Thus, our migrants' sample probably reflects a large spectrum of nominate *scirpaceus* biometrics.

Using the same two grouping categories for the trapped birds (both local and migrant), we further performed a second PCA on the wing formula taken from 94 birds. The considered variables were the distance between the wing-tip (always p3) and each of the second to seventh primaries (p2-7), the distance between the first short outermost primary (p1) and the primary-coverts, the length of the emargination on p3, and the length of the notch on p2. PC1 captured 44% of the variance. This axis was negatively correlated to the length of p2 and the length of the emargination on p3, and positively to the lengths of p4-7. PC2 captured 21% of the remaining variance while it failed to discriminate clearly the groups. In figure 2, the more positive the coordinate on PC1, the longer the distance between the wing-tip (p3) and p4-7, but the shorter the distance between the wing-tip and p2 and the shorter the length of the emargination on p3. Hence, local birds, with negative coordinates on PC1, have a rounder wing-tip, with all primary-tips closer to each other, and a longer emargination on p3 (while p3 is shorter because of the smaller size) than migrant ones.

Comparisons with *baeticatus* and migrant *scirpaceus*

The next step was to obtain similar measurements over a larger sample of local birds, and HRI con-

tinued to trap and ring resident reed warblers at Larrache until December 2009. We will computerize all these data in early 2010 to complete the analyses, including similar data to be collected on western African Reed Warblers *A baeticatus guiersi* in winter of 2009/10 by French ringers in Senegal, in order to compare the biometrics and wing formula of the different African taxa.

The local reed warblers at Larrache showed other more or less distinctive characters in parasite loads, moult timing and plumage and bare-part colorations. Many hosted unusually large numbers of feather mites in autumn. Also, many adults were actively moulting their wings and tail by early September, with most of them shedding up to five primaries, five secondaries and all rectrices simultaneously; European *scirpaceus* replace at most their two central rectrices before reaching their African wintering grounds, though a complete autumn moult has been reported in a few Spanish birds (BWPI 2006). Moreover, the local Moroccan reed warblers had legs and toes with a contrasting yellow sole, clearly different from migrant European *scirpaceus* trapped at the same site, and reminiscent of African Reed Warblers from Burundi or Senegal. Other bare parts were darker than in European *scirpaceus* too: for example, there was often a dark smudge along the lower mandible and a very dark grey orbital ring, darker than the brownish orbital ring of European *scirpaceus*. When fresh, it seems that the underparts are washed buff to some extent (throat and flanks), sometimes extending to all underparts and the head, including the supercilium.

The size and moult strategy of the local Moroccan birds are somehow intermediate between European *scirpaceus* and African Reed Warbler while the coloration of the plumage and bare parts is closer to the latter. African Reed breeds in southern Mauritania and Senegal, ie, rather close to Morocco, and in much of Africa south of the Sahara; it is migratory with southern breeding populations moving to the tropics during the Southern Hemisphere's winter. There are five subspecies of African Reed (*guiersi*, *cinnamomeus*, *suahelicus*, *hallae*, *baeticatus*) and one taxon, *aviccenniae* (Mangrove Reed Warbler), which in the past has been considered a subspecies of African Reed but is currently regarded as a subspecies of Eurasian Reed Warbler (cf Dickinson 2003); *aviccenniae* was described in 1989, being a grey reed warbler breeding in Red Sea mangroves of Eritrea, Saudi Arabia, northern Somalia, Sudan and Yemen, not yet recorded in the Western Palearctic.

Undescribed reed warbler breeding in Morocco

FIGURE 3 Sonagram of migrant Eurasian Reed Warbler / Kleine Karekiet *Acrocephalus scirpaceus* (left) and local Moroccan reed warbler / karekiet, Larrache, lower Loukkos, Morocco, 13 September 2009 (Pascal Provost)

Most published information on African Reed Warbler has been gathered on nominate *baeticatus* from South Africa and might not be valid for all populations or subspecies. In South Africa, wing length averages 59 mm (range 49-65), close to the wing length of the local Moroccan birds (cf Raijmakers & Raijmakers sine anno). Other measurements are included in table 1. There are 11 African Reed in the collection of MNHN, eight from northern Senegal (*guiersi*) with p3=p4 as the wing-tip. The three other specimens are quite uniform in structure, with p3 shorter than p4, p4 equal to p5 forming the wing-tip; they are from Burundi, Gabon and Zimbabwe, and should belong to *cinnamomeus*.

The wing formula also differs between nominate European *scirpaceus* and South African *baeticatus*, and in this the local Moroccan birds are somewhat intermediate (with rounded wings indicating an adaptation to non-migratory habits) but closer to *scirpaceus*. Apart from having closely spaced primaries, the main characters of the *baeticatus* wing formula are p4 forming the wing-tip, equal in length to p3 (or p3 just 1 mm shorter), p4 emarginated, and a long notch on p2 (10-15 mm long), ending below the secondaries. In *scirpaceus*, the wing-tip is p3 while p4 is 1-3 mm shorter and very rarely emarginated (but see Morgan 1998). The notch on p2 has the same length but ends at p8 because of the shorter wing. So, p4 is rarely emarginated in local Moroccan or nominate European *scirpaceus* while it is in *baeticatus*. A summary of the details of the wing for-

mula is available on the Safring website (Raijmakers & Raijmakers sine anno).

Distress calls by local and migrant birds

Song and calls will be the subject of future research. However, when taking measurements, distress calls of a hand-held local and a migrant reed warbler were recorded (figure 3). Although the sonagrams show differences, which appeared to hold true when compared with in-the-hand recordings of c 10 autumn migrants from the Netherlands in the collection of The Sound Approach, the small sample size of local Moroccan birds makes it impossible to clarify now whether these are valid for the whole population. In the migrants, the call seems to be noisier and it is more difficult to say what pitch it has. In the local Moroccan bird there are some clearly defined frequency bands. However, the in-the-hand recordings from the Netherlands show a degree of variation of which the full extent may not have been covered yet, and the same may apply for local Moroccan birds (Magnus Robb and Arnoud van den Berg in litt).

Discussion

From these preliminary results, a few ideas can be put forward on the taxonomy of the local and probably resident Moroccan reed warblers. Biometrics and morphology seem intermediate between European *scirpaceus* and western African *guiersi*. Apart from *avicenniae*, two subspecies of Eurasian Reed Warbler are currently recognized,

TABLE 1 Some biometrics of reed warblers: migrant European Reed Warbler *Acrocephalus scirpaceus scirpaceus* and local individuals trapped on 4-13 September 2009 at Larrache, Morocco; eight specimens of western African Reed Warbler *A baeticatus guiersi* from northern Senegal (Djouf NP), MNHN collection; and of nominate southern African Reed Warbler *A b baeticatus* from South Africa (after Raijmakers & Raijmakers sine anno, see main text).

	migrant <i>A s scirpaceus</i> (n=91)	local Moroccan (n=77)	<i>A b guiersi</i> (Senegal, n=8)	<i>A b baeticatus</i> (South Africa)
wing	65.8 (62-69)	60.3 (55-66)	55.8	59.0 (49-65)
tail	52.3 (47-55)	50.0 (46-56)		51.1 (42-58)
tarsus	22.6 (20.6-24.6)	21.9 (20.2-23.7)	20.5	22.3 (19.6-25.8)
culmen	17.8 (13-19)	16.5 (15-18)	15.0	16.8 (14.6-18.8)
head	33.9 (31.7-35.6)	32.2 (30.4-34.1)	31.6	32.6 (29.9-35.9)

the nominate *scirpaceus* (breeding across western and northern Europe) and the eastern *fuscus* (Caspian Reed Warbler; Pearson et al 2002). If the Moroccan birds are close to Eurasian Reed, they could represent a new subspecies of *scirpaceus* as they appear to differ from nominate *scirpaceus*. Current knowledge on biometrics, however, seems to preclude the possibility of a cline in size from northern European to northern African populations. For instance, Balearic populations (61-68 mm wing length for 40 birds) are very similar in biometry to Swedish breeding birds (62-69 mm for 101 birds; BWPi 2006), and the biometry of *scirpaceus* does not seem to vary across the western part of its range. Morgan (1998), on the other hand, reported wing formulae of breeding Eurasian Reed at Eilat, Israel, with wing lengths within the range of 60-65 mm, short p3 just longer or equal to p4, and frequently an emargination on p4, usually characteristic of *avicenniae* and *baeticatus* (Pearson et al 2002).

There is also the possibility that these local Moroccan birds are closer to African Reed Warbler than to Eurasian Reed Warbler. Perhaps, they may represent 'the missing link' between Eurasian Reed and African Reed, which are sometimes considered conspecific (cf Parkin et al 2004). Feather and blood samples have been collected for isotopic and DNA analyses to be conducted during the winter of 2009/10 and these are expected to result in a conclusion. Our work in the spring of 2010 will concentrate on further trapping and sound-recording of breeding birds at various sites in Morocco. The phylogenetic analysis will be under the responsibility of Urban Olsson and Per Alström in Sweden, and the sound-recording will be under the responsibility of Arnaud van den Berg and The Sound Approach. Anyone interested in helping to sort out the status of these local Moroccan reed warblers is encouraged to contact the authors.

Samenvatting

ONBESCHREVEN KAREKIET BROEDEND IN MAROKKO Bij Larrache, Marokko, komen behalve in voor- en najaar doortrekkende Kleine Karekieten *Acrocephalus scirpaceus* uit de westhelft van Europa ook exemplaren voor die hier broeden en waarschijnlijk niet wegtrekken. Het was bij plaatselijke onderzoekers al bekend dat de Marokkaanse standvogels van de Europese doortrekkers zijn te onderscheiden door hun korte vleugels en dat adulte in de nazomer een snelle volledige rui ondergaan. Tijdens een onderzoek naar het voorkomen van Waterrietzangers *A paludicola* bij Larrache in de eerste helft van september 2009 werd een aantal Marokkaanse karekieten gevangen waarbij bleek dat deze vogels ook in

formaat en kleur van trekkende Kleine Karekieten verschilden. Dit vormde de aanleiding om verder onderzoek te beginnen waarvan in dit artikel de eerste voorlopige resultaten worden gepresenteerd. Behalve het verzamelen van veren voor later te verrichten isotopen- en DNA-onderzoek werden in totaal van 91-94 exemplaren allerlei maten genomen en vleugelformules bepaald (terwijl ook documentatie met foto's en video's plaatsvond). De negen maten betroffen lengte van vleugel, langste handpen (p3), staart, snavel tot veren, snavel tot schedel, kop met snavel, tarsus en achternagel en breedte van snavel ter hoogte van neusgat. Uit statistische analyses van deze biometrische gegevens blijkt dat Marokkaanse karekieten zonder overlap in alle maten, inclusief vleugellengte, kleiner zijn dan eveneens hier gevangen Europese doortrekkers. Ook van de vleugelformule werden negen variabelen genoteerd waaronder de afstand tussen de langste handpen (p3) tot andere handpennen (p2-7), de afstand van de buitenste handpen (p1) tot handdekveren, de lengte van de versmalling op p3 en de lengte van de inkeping op p2. De statistische analyses hiervan resulteert in de conclusie dat Marokkaanse karekieten een rondere vleugelpunt hebben met handpentoppen dichter bijeen en een langere versmalling op de kortere p3 dan Europese doortrekkers. Tijdens het ringen vielen tevens andere verschillen op. Zo bleken veel gevangen Marokkaanse karekieten een ongebruikelijk hoog aantal parasieten te dragen. Ook de ruistrategie verschilde want begin september werden gelijktijdig maximaal vijf hand- en vijf armpennen en alle staartpennen vervangen. Europese exemplaren vervangen normaliter hooguit de middelste staartpennen voor ze hun tropische wintergebieden bereiken. Voorts verschilden Marokkaanse van Europese doortrekkers in donkerdere naakte delen, met een donkergrijze poot en contrasterende gele zolen (herinnerend aan Kortvleugelkarekieten *A baeticatus* uit Burundi of Senegal) en donkerdere oogrand en ondersnavel. Het verse verenkleed verschilde door de bleekbruine kleur die zich verder naar de onderzijde uitstreckte, soms niet alleen op keel en flanken maar op alle onderdelen en ook de kop, inclusief de wenkbrauwstreep. In 2010 zal onderzoek volgen naar verspreiding, broedbiologie en vocalisaties en worden bovendien meer vogels gevangen om te worden gemeten. Tevens worden gegevens verzameld van de westelijke ondersoort van Kortvleugelkarekiet *A b guiersi* die in zuidelijk Mauretanië en Senegal voorkomt. De eerste conclusie is dat de maten en ruistrategie van Marokkaanse karekieten tussen die van Europese Kleine Karekiet en Kortvleugelkarekiet vallen, dat ze qua vleugelformule eveneens intermediair zijn maar vanwege het ontbreken van een versmalling op p4 meer lijken op Europese, en dat ze in kleur van verenkleed en naakte delen meer op Kortvleugelkarekiet lijken. Verder onderzoek zal de fylogenie van Marokkaanse karekiet verhelderen.

References

- BWPi 2006. Birds of the Western Palearctic interactive. DVD. Sheffield.
 Dickinson, E C 2003. The Howard and Moore complete checklist of the birds of the world. London.

Undescribed reed warbler breeding in Morocco

- Morgan, J 1998. Wing formula of Reed Warblers *Acrocephalus scirpaceus* from Israel – a cautionary note. *Ringling and Migration* 19: 57-58.
- Parkin, D T, Collinson, M, Helbig, A J, Knox, A G, Sangster, G & Svensson, L 2004. Species limits in *Acrocephalus* and *Hippolais* warblers from the Western Palearctic. *Br Birds* 97: 276-299.
- Pearson D J, Small, B J & Kennerley, P R 2002. Eurasian Reed Warbler: the characters and variation associated with the Asian form *fuscus*. *Br Birds* 95: 42-61.
- Raijmakers, J M H & Raijmakers, J H F A sine anno. Identifying warblers in the hand. Website: <http://web.uct.ac.za/depts/stats/adu/safring/results/0595idx.doc>. Accessed 8 January 2010.
- Thévenot, M, Vernon, R & Bergier, P 2003. *The birds of Morocco*. Tring.
- Urban, E K, Fry, C H & Keith, S 1997. *The birds of Africa* 5. London.

Frédéric Jiguet, Muséum National d'Histoire Naturelle, UMR 7204 MNHN-CNRS-UPMC, Centre de Recherches sur la Biologie des Populations d'Oiseaux, CP 51, 55 Rue Buffon, 75005 Paris, France (fjiguet@mnhn.fr)
Hamid Rguibi-Idrissi, Laboratoire de Zoologie, Université d'El Jadida, Morocco
Pascal Provost, 870 chemin des Fontaines, 76430 Oudalle, France

Identification and taxonomy of White-bellied Storm Petrels, with comments on WP report in August 1986

Crochet & Haas (2008) reviewed the (then) sole Western Palearctic (WP) record of a *Fregatta* storm petrel, seen 800 km north of the Cape Verde Islands on 17 August 1986, which had been identified as White-bellied Storm Petrel *F. grallaria* (Haase 1988). In support of relegating the record to '*Fregatta* spec', opinions were solicited from three people whose experience with these species seems to be mostly from Australia and New Zealand, a region inhabited by quite different populations of White-bellied to those found in the Atlantic Ocean. Because the various populations of White-bellied worldwide are quite distinct (and realistically may comprise several good species; see below), some points made by the reviewers are not relevant to separating Atlantic populations of White-bellied from Black-bellied Storm Petrel *F. tropica*.

My studies of White-bellied Storm Petrels in the Pacific were at a time when I was unfamiliar with the South Atlantic problem (see below), and I paid less attention to the identification of White-bellied than I should have. I nonetheless have some at-sea experience with most populations of *Fregatta*, including 100s of White-bellied of two to three forms (see Spear & Ainley 2007) in the eastern Pacific (mainly in 1989, 1990 and 1995), and 100s in the South Atlantic (in 2002, 2005 and 2009). I have also seen 100s of Black-bellied Storm Petrels in the southern Atlantic, Indian and Pacific oceans (in 1994, 1997, 2002, 2004, 2005, 2008 and 2009).

Evaluation of comments on WP report

The first reviewer, Imber, noted that the black belly stripe can be hard to see and that White-bellied Storm Petrel should show paler upperparts than Black-bellied Storm Petrel. I agree that the black belly stripe can be difficult to see on Black-bellied but Haase (1988) specifically noted 'the total absence of black feathers on the belly between the legs', which indicates that he was aware of the importance of this feature. The *Handbook of Australian, New Zealand, and Antarctic Birds* (HANZAB) reports that Black-bellied Storm Petrels with completely white bellies occur, but, unhelpfully, they do not specify what this statement is based upon, where such birds occur, or how frequently they might occur (Marchant & Higgins 1990). I have since learned that specimens of *Fregatta* examined for HANZAB came from the Australian and New Zealand region and white-bellied specimens of Black-bellied were extremely rare (Danny Rogers pers comm). I have photographed one Black-bellied with a largely white belly off New Zealand (plate 47), and my field observations support the view that such birds are very much in the minority (separation of such birds from White-bellied is discussed below). The paler-looking upperparts of White-bellied, beyond being affected greatly by plumage wear, are less pronounced on Atlantic than Pacific populations, and other than in fresh plumage many Atlantic White-bellied appear indistinguishable from Black-bellied in this regard (plate 48-49). Thus, Imber's points have little relevance to evaluating Haase's record in an Atlantic context.

The second reviewer, Palliser, correctly pointed out that noting the extent of the black hood would be helpful in distinguishing between White-bellied

47 Black-bellied Storm Petrel / Zwartbuikstormvogeltje *Fregetta tropica*, at sea west-southwest of Campbell Island, New Zealand, 17 November 2008 (Steve N G Howell). Although this bird has a white belly (score 1.5), its extensive black hood, thick black leading edge to the underwings (foreshortened at this angle), and extensive black vent area indicate it is a Black-bellied Storm Petrel at or near the 'white-bellied' extreme of subantarctic birds. **48** Black-bellied Storm Petrel / Zwartbuikstormvogeltje *Fregetta tropica*, Drake Passage (59°S, 58°W), 26 March 2009 (Steve N G Howell). Many Black-bellied Storm Petrels, such as this individual, show no toe projection (this bird had a solid black belly stripe, score 4). In worn plumage, upperwing coverts can actually appear paler than on White-bellied Storm Petrel *F. grallaria* (cf plate 49). **49** White-bellied Storm Petrel / Witbuikstormvogeltje *Fregetta grallaria*, between South Georgia and Gough Island (45°S, 21°W), 6 April 2009 (Steve N G Howell). Many White-bellied Storm Petrels from South Atlantic have distinct toe projection (score 4 on this individual), as great as that shown by Black-bellied Storm Petrel *F. tropica*, and their upperparts in worn plumage are not any paler than on Black-bellied (cf plate 48). **50** Black-bellied Storm Petrel / Zwartbuikstormvogeltje *Fregetta tropica*, at sea west-southwest of Campbell Island, New Zealand, 17 November 2008 (Steve N G Howell). Despite lightly marked belly (score 3), this individual has extensive black hood and underwing markings typical of Black-bellied.

and Black-bellied Storm Petrel. In fact, this may be the single best feature, and my impression is that the less-extensive black hood of White-bellied (which often appears to have a black 'pin-head' suggesting Grey-backed Storm Petrel *Gardodia nereis*) may be caused partly by it having a shorter neck than Black-bellied (plate 50, 52-55). Other points made by Palliser refer to the width of the

white stripe on the underwing and to the extent of toe projection beyond the tail, which were also raised by the third reviewer, Scofield. Among Atlantic birds, at least, toe projection overlaps completely between White-bellied and Black-bellied (plate 48-55; see below), and Black-bellied anywhere in their range can pull in their legs so that their toes do not project. As a rule, the under-

51-52 White-bellied Storm Petrel / Witbuikstormvogeltje *Fregetta grallaria*, between South Georgia and Gough Island (45°S, 21°W), 6 April 2009 (Steve N G Howell). Note narrow black leading edge to underwing, relatively small black hood and clean-cut, almost parallel-sided borders to large white belly patch on these two individuals. Distinct toe projections (score 2.5-3) suggest they are a smaller form of South Atlantic White-bellied Storm Petrel (cf plate 55). **53** Black-bellied Storm Petrel / Zwartbuikstormvogeltje *Fregetta tropica*, northeast of South Georgia (51°S, 30°W), 4 April 2009 (Steve N G Howell). Classically marked individual (belly score 4.5), but with no toe projection. **54** Black-bellied Storm Petrel / Zwartbuikstormvogeltje *Fregetta tropica*, at sea east-northeast of Campbell Island, New Zealand, 19 November 2008 (Steve N G Howell). Although this heavily marked individual (belly score 5, toe projection 3) agrees with classic field guide illustrations, such well-marked birds are probably in a minority in many areas of this species' range.

wings of Atlantic White-bellied have a narrower black leading edge than on Black-bellied (plate 50-55). Given that Haase did not specifically describe the extent of black on the chest and underwing, or any toe projection, these features cannot be evaluated, and the last is not relevant to Atlantic birds, anyway.

Scofield further commented that noting the presence or absence of black undertail-coverts and a white chin could be helpful. This comment about undertail-coverts is difficult to understand, since all *Fregetta* taxa have ostensibly black un-

derail-coverts (notwithstanding the inexplicable and erroneous painting of a White-bellied Storm Petrel with white undertail-coverts in plate 12 of Shirihai 2002). Concerning the chin, the books say that Black-bellied Storm Petrel has white bases to the throat-feathers which White-bellied lacks (eg, Marchant & Higgins 1990). However, this feature is rarely visible in the field, and two of seven British Museum specimens of 'White-bellied' from the Tristan da Cunha group (see below) have this feature, whereas four out of four specimens from Gough ('Black-bellied') lack it.

Given all this, there may be no reason in my opinion to doubt that Haase did see a White-bellied Storm Petrel (in the conventional sense). The discussion about this record subsequently revived my interest in a much bigger question, namely: what is a 'White-bellied Storm Petrel?', a question which I will try to unravel below.

Furthermore, the identification of *Fregetta* storm petrels has recently received renewed attention from birders farther north in the WP, when a bird reported as 'White-bellied/Black-bellied Storm Petrel' was observed at Severn Beach, Gloucestershire, England, on 25 November 2009 (Martin 2009). If accepted (as one of either species or as *Fregetta* sp) this would be the first record for Europe.

Nomenclature and taxonomy

The main problem, and one relevant to claims in the WP, lies with the status of *Fregetta* storm petrels breeding in the South Atlantic on Gough Island and in the Tristan da Cunha group of islands. These birds have been treated as a subspecies of White-bellied Storm Petrel or as a white-bellied subspecies (or morph?) of Black-bellied Storm Petrel, or as both! They have been referred to under three different subspecies names (their genus names have also had a checkered history). First, *leucogaster* was proposed by Gould

(1844) for a new species of storm petrel (*Thalassidroma leucogaster*), based on a bird collected at sea in the South Atlantic (36°S, 6°47'E, which is between Tristan da Cunha and Cape Town, South Africa); in the same paper, Gould described *Thalassidroma melanogaster*, which has since proved to be a synonym of Black-bellied Storm Petrel (Murphy & Snyder 1952). Next, Salvadori (1908) described *Fregetta melanoleuca* as a new species of storm petrel, stated to be from Tristan da Cunha. Lastly, Mathews (1932) described a subspecies of White-bellied Storm Petrel *Fregettornis grallaria tristanensis* ('Atlantic White-fringed Storm Petrel') from Inaccessible Island, in the Tristan group, which he considered distinct from Salvadori's 'Black and White Storm Petrel' *F melanoleuca* (Mathews & Gordon 1932).

Perhaps not surprisingly, much literature is ambiguous concerning whether one or two different populations of *Fregetta* breed on these islands, and if only one, which one (eg. Murphy & Snyder 1952, Fraser et al 1988, Shirihai 2007). Hockey et al (2005) indicate that only a single type of *Fregetta* occurs on Gough and Tristan (*F grallaria leucogaster*), citing in support of this statement the work of Swales (1965). My reading of Swales, however, left considerable doubt in my mind as to what was going on, because although that author listed only one species (called *F melanoleuca*,

55 White-bellied Storm Petrel / Witbuikstormvogeltje *Fregetta grallaria*, at sea south of Gough Island, 8 April 2009 (Steve N G Howell). Lack of toe projection and seemingly bulky build (with Broad-billed Prion *Pachyptila vittata* for scale) suggest this individual may be of larger type of South Atlantic White-bellied Storm Petrel (cf plate 49, 51-52).

FIGURE 1 Scoring system for extent of black on belly and projection of toes past tail-tip in *Fregetta* storm petrels (Black-bellied Storm Petrel *F tropica* and White-bellied Storm Petrel *F grallaria*) (Steve N G Howell). Note that there is no correlation between belly markings and toe projection (both features are combined here only for practical reasons).

'Tristan White-bellied Storm Petrel'), he noted that *tristanensis* can be distinguished from *melanoleuca* by 'bird size and egg measurements' (Swales 1965). Conversely, Bourne (1962) noted simply that a larger subspecies of White-bellied (*leucogaster*) breeds in the Tristan da Cunha group, and that a small 'pale phase' population of Black-bellied (*melanoleuca*) breeds on Gough. You might well ask why the white-bellied birds on Gough are considered Black-bellied. Basically, the present division of *Fregetta* populations into White-bellied and Black-bellied seems to rest on details of foot and toe structure (Mathews 1933, Murphy & Snyder 1952, Marchant & Higgins 1990), while ignoring substantial differences in size, plumage and ecology. Ongoing genetic work, alluded to by Flood & Thomas (2007), may clarify how many species occur – but how to identify them at sea remains largely unknown.

Identification

On my most recent trip to South Atlantic waters, in March-April 2009, I paid attention to *Fregetta* storm petrels from Tierra del Fuego to the Antarctic Peninsula and northward to Tristan da Cunha.

White-bellied Storm Petrels were identified as such by the extent of their black hood (see above), and at this season they also segregated somewhat by water mass, generally occurring to the north of the subantarctic Black-bellied Storm Petrels. When seen reasonably well, I saw no birds that were difficult to assign. On birds photographed clearly I scored toe projection and belly pattern (figure 1) on scale 1-5, with half-scores indicating intermediate projections or patterns. I found no overlap in belly pattern, but toe projection showed almost complete overlap, with many Black-bellied having none and most White-bellied having obvious projection (table 1).

Following this, I visited the British Museum at Tring, England, on 29 April 2009 to examine South Atlantic specimens of *Fregetta*. Simply lying in the tray of specimens, the four birds from Gough (now labeled as *F tropica melanoleuca* but at one time as *F grallaria*) appeared appreciably smaller than seven specimens from Tristan and seas to the north (labeled as *F g leucogaster*), and my crude bill-to-tail measurements of specimens laid on their back were 19-20 cm for the Gough birds (two males, two females) and 21-22 cm for the Tristan birds (five males, one female, one of unknown sex). The Tristan birds had longer (unflattened) wing chords than the Gough birds (table 2) and the Tristan birds had stouter bills, befitting their larger overall size. However, the smaller Gough birds had longer tarsi than the Tristan birds (table 2). If these differences are not simply artifacts of small samples, then it suggests that there may indeed be two distinct populations of white-bellied *Fregetta* storm petrels breeding in the South Atlantic. One might also predict that Gough birds would show a longer toe projection past the tail than Tristan birds, assuming the legs are not pulled in (cf plate 49, 51-52 versus 55).

Whether both types breed on the same islands or on different islands has yet to be determined. In the past, published data has simply indicated ranges for wing chord and tarsus, without consid-

TABLE 1 Belly pattern and toe projection scores of 71 *Fregetta* storm petrels (Black-bellied Storm Petrel *F tropica* and White-bellied Storm Petrel *F grallaria*) observed in the South Atlantic, 25 March to 9 April 2009 (see scoring system in figure 1).

belly pattern	1	2	3	4	5
Black-bellied (n=47)	-	-	5	12	22
White-bellied (n=24)	23	1	-	-	-
toe projection	1	2	3	4	5
Black-bellied (n=47)	30	2	7	1	5
White-bellied (n=22)	2	-	5	9	5

TABLE 2 Wing chord (unflattened) and tarsus measurements for British Museum specimens of *Fregetta* storm petrels from Gough (n=4) and Tristan (n=7), plus published data (method of wing measurements unknown) for the type specimens of *leucogaster* (from Murphy & Snyder 1952), *melanoleuca* (Salvadori 1908) and *tristanensis* (Mathews 1932).

	wing	tarsus	wing minus tarsus
Gough	153-157	39-42	113-117
Tristan	161-172	36-38.5	124-135
<i>leucogaster</i>	155	38	117
<i>melanoleuca</i>	165	40	125
<i>tristanensis</i>	160	38	122

ering that two cryptic species might be breeding on one island. Thus, for Gough, Swales (1965) reported a surprisingly large wing chord range of 145-178 mm and tarsus of 33-40 mm, whereas for Inaccessible Island, in the Tristan group, Fraser et al (1988) reported a wing chord (probably flattened and straightened, P G Ryan pers comm) of 158-174 mm and a tarsus of 37-43 mm. Although there is overlap in these two sets of measurements (and even though the measurements reported by Swales (1965) for this and other species are often anomalous; Danny Rogers pers comm), if we assume that on each island only one type occurs and that the bird with the largest wing has the longest tarsus, then wing minus tail for Gough birds would be 112-118 mm, and for Inaccessible birds 121-131 mm. Interestingly, for individual specimens at the British Museum, unflattened wing chord minus tarsus in Gough birds is 113-117 mm (mean 115 mm), and in Tristan birds 124-135 mm (mean 131 mm). This ratio should be calculated on larger samples, and with standardized techniques, but nonetheless it suggests a possible way to separate two potentially different types.

The measurements reported by Salvadori for his type specimen of *melanoleuca*, and by Mathews for his type of *tristanensis*, more closely agree with Tristan birds, whereas Gould's type of *leucogaster* agrees better with Gough birds (table 2). Thus, although *leucogaster* has been used for the South Atlantic subspecies of White-bellied Storm Petrel, the name may actually apply to 'Gough Storm Petrel', often classified as a subspecies of Black-bellied Storm Petrel. If this proves to be the case, then *melanoleuca* would refer to 'Tristan Storm Petrel'.

Conclusion

It should be apparent by now that continued attempts to force variation within the genus *Fregetta* into two highly variable species has produced little but confusion and flies in the face of reality. Given how the taxonomy of storm petrels breeding in the WP has been shaken up recently (Robb et al 2008), it would be surprising if cryptic species did not exist elsewhere in the world, and it seems likely that at least six species of *Fregetta* should be recognized. Regardless of how the genus is treated, any future claims of 'White-bellied Storm Petrel' from the North Atlantic will benefit from good photographs or in-hand examination. In the meantime, can we send The Sound Approach to the South Atlantic?!

Acknowledgements

I thank Hein van Grouw and Mark Adams at the British Museum, Tring, for access to, and information concerning, specimens in their care; Danny I Rogers and Peter G Ryan for information and comments on the manuscript; Patty Shea-Diner and Kathleen Berge at the California Academy of Sciences, San Francisco, for help with obtaining literature; and David G Ainley, Larry Spear, WINGS and Heritage Expeditions for enabling me to spend time at sea in the southern oceans.

References

- Bourne, W R P 1962. White-bellied Petrel. In: Palmer, R S (editor), Handbook of North American birds 1, pp 251-252. Yale.
- Crochet, P A & Haas, M 2008. Western Palearctic list update: deletion of White-bellied Storm Petrel. Dutch Birding 30: 17-18.
- Flood, R L & Thomas, B 2007. Identification of 'black-and-white' storm-petrels of the North Atlantic. Br Birds 100: 407-442.
- Fraser, M W, Ryan, P G & Watkins, B P 1988. The seabirds of Inaccessible Island, South Atlantic Ocean. Cormorant 16: 7-33.
- Haase, B J M 1988. A sight-record of a White-bellied Storm Petrel *Fregetta grallaria* in the western Palearctic. Ardea 76: 210.
- Gould, J 1844. On the family Procellariidae, with descriptions of ten new species. Annals and Magazine of Natural History 13: 366-367
- Hockey, P A R, Dean, W R J & Ryan, P G (editors) 2005. Roberts - Birds of Southern Africa. Seventh edition. Cape Town.
- Marchant, S & Higgins, P J (editors) 1990. Handbook of Australian, New Zealand and Antarctic birds 1. Oxford.
- Martin, J P 2009. The *Fregetta* petrel in Avon - a bird new to Europe. Birding World 22: 457-458.
- Mathews, G M 1932. *Fregettonis grallaria tristanensis*, a new subspecies. Bull Br Ornithol Cl 52: 123-124.

- Mathews, G M 1933. On *Fregatta* Bonaparte and allied genera. *Novit Zool* 39: 34-54
- Mathews, G M, & Gordon, J G 1932. The birds of Tristan da Cunha. *Novit Zool* 38: 13-48.
- Murphy, R C & Snyder, J P 1952. The 'pealea' phenomenon and other notes on storm petrels. *Am Mus Novit* 1596.
- Onley, D & Scofield, P 2007. Albatrosses, petrels and shearwaters of the world. Princeton.
- Robb, M, Mullarney, K & The Sound Approach 2008. Petrels night and day. Poole.
- Salvadori, T 1908. Description of a new species of petrel (*Fregatta melanoleuca*). *Bull Br Ornithol Cl* 21: 78-80.
- Shirihai, H 2002. A complete guide to Antarctic wildlife. Princeton.
- Shirihai, H 2007. A complete guide to Antarctic wildlife. Second edition. London.
- Spear, L B & Ainley, D G 2007. Storm-petrels of the eastern Pacific Ocean: species assembly and diversity along marine habitat gradients. *Ornithol Monogr* 62.
- Swales, M K 1965. The sea-birds of Gough Island. *Ibis* 107: 215-229.

Steve N G Howell, Point Reyes Bird Observatory, 3820 Cypress Drive #11, Petaluma, California 94954, USA

Northern Bald Ibis in Syria – an update

Northern Bald Ibis *Geronticus eremita* once bred throughout the Mediterranean basin, from southern Morocco north to the Bavarian Danube, Germany, and east to the Middle East. By the 1990s, its known breeding range had shrunk to two colonies on Moroccan sea-cliffs and a feral colony in the Turkish town of Birecik, Sanliurfa; the species was placed on the IUCN list of 'Critically Endangered' species in 1994. Thus the discovery in 2002 of a relict population in the desert mountains of central Syria (Serra et al 2003) caused a sensation.

Since then, there have been intensive efforts to study and save this colony, led by Gianluca Serra, promoted by agencies of the Syrian government and BirdLife International and supported by the Royal Society for the Protection of Birds (RSPB), but they have met with varying success (BirdLife 2009). In 2002, there were seven adults and three breeding pairs. For six years (2002-07), productivity was excellent, much higher than in Morocco, with 24 young reared from 13 nests. But the number of adults has kept on falling; on average, almost one adult has died each year and just three have returned in the last two seasons (Murdoch 2008). Fortunately, enough subadults have come back to maintain a 'colony' of two pairs. Breeding success is affected by rainfall in the central Syrian desert and the level of human disturbance. Nest predation is linked to both factors: in dry years breeding birds cannot find food easily and are away from the nest for long periods. Both Egyptian Vultures *Neophron percnopterus* and Brown-necked Ravens *Corvus ruficollis* have taken young. The springs of 2008 and 2009 were very dry and breeding failed. In 2008, the young all died within a 48-hour period; they were probably predated by

ravens. In 2009, each pair hatched two young but, in spite of intensive protection, none survived. The very dry spring was probably a major contributory factor but the actual causes are unclear. It is unlikely that any young were predated but at least two fell out of the nest, which is very unusual; one was underweight when it died. A strong possibility is that an unmated subadult may have disrupted breeding. In 2009, the colony held five birds, three adults later joined by two subadults, one of which mated with the unpaired adult. It appears that at least once the unmated subadult returned from feeding to the colony before the mated birds and possibly tried to brood the young; when the breeding birds reappeared, a scuffle ensued, damaging the nests. This behaviour has also been noted in Morocco.

Migration and survival

Moroccan birds are sedentary but individuals of the eastern population are migratory. The Turkish colony at Birecik once held 100s of pairs but numbers decreased dramatically in the 1950s, when more than 600 were reported dead, poisoned by a combination of pesticides used against locusts and malarious mosquitoes; the long-term effects were so severe that no young fledged until 1972 (van den Berg 1989). Numbers dwindled to 23 in 1973 (van den Berg 1989) and never recovered. To prevent its imminent extinction, a captive colony was created in 1973-77 2 km north of Birecik. Between 1977 and 1983, only 23-34 immatures were released from the breeding station to reinforce the wild population but most, if not all, failed to migrate with the wild birds, and many perished in winter; by 1982, the remaining wild birds no longer nested in Birecik town and were breeding on the cliffs above the captive colony (Kirwan et al 2008). Numbers continued to dwindle and by the

56 Northern Bald Ibises / Kaalkopibissen *Geronticus eremita*, Palmyra, Syria, 20 June 2006
(Mahmud Abdallah)

57 Northern Bald Ibis / Kaalkopibis *Geronticus eremita*, adult, Palmyra, Syria, spring 2008
(Mahmud Abdallah)

end of 1989 only one wild bird survived (van den Berg 1989, Kirwan et al 2008). The birds from the breeding station are now allowed to fly freely for most of the year but are caged every autumn to prevent migration, and numbers are again increasing. Their wintering grounds were never discovered but pilgrims on the Hajj to Mecca, Saudi Arabia, saw ibises in the Hejaz; a belief developed at Birecik, long important for their protection, that they migrated south each year to guide the faithful on their pilgrimage.

The Syrian adults usually return to Palmyra in late February and the entire population (including young) leaves in late July. Satellite tagging (Lindsell et al 2009) has revealed information crucial for their conservation: the adults fly down the east side of the Red Sea, stage in Saudi Arabia and Yemen and winter in a remote area of the Ethiopian highlands. Ethiopia appears to be a safe haven as local people leave them alone; there are no pesticides and no hunters. But there has been adult mortality on migration: for instance, four adults overwintered in Ethiopia in 2008/09 but only three returned to Syria. The adults appear to cross the Red Sea at its widest point and land at what may be a hunting hotspot on the Saudi coast.

Unfortunately, immatures have not wintered with the adults. There is a very short interval between fledging and migration south and it seems that birds of the year may not be able to keep up with the adults, so they fall behind. What happens to the young birds is still unknown: we do not know where they go and how old they are before they fly north again. My guess is that they roam around the Red Sea region, and, being young and inexperienced, most of them are shot or poisoned. We do know that mortality is very high – only seven (28%) and possibly only four (17%) of the 24 young fledged in 2002-07 have returned. After two years of breeding failures, there may be no more immature birds alive. Both subadults from 2009 were tagged, hoping that this would give valuable information on their movements. Yet within 48 h of heading south, one tagged subadult (the unmated one) was shot in Saudi Arabia. Two birds still have working satellite-tags; in November-December 2009, both were in Ethiopia but in different places. Just four birds are known to survive.

Possible other colonies in the Middle East?

Could there still be undiscovered colonies in the

58 Northern Bald Ibises / Kaalkopibissen *Geronticus eremita*, adult feeding young, Palmyra, Syria, 13 July 2006
(Mahmud Abdallah)

59 Northern Bald Ibises / Kaalkopibissen *Geronticus eremita*, Palmyra, Syria, March 2008
(Mahmud Abdallah)

Middle East? This appears increasingly unlikely. Up to 14 birds were found wintering at Taif in the highlands of Yemen in 1985, which led to speculation about a possible breeding population in south-western Arabia, but numbers dwindled away and there have been no records for at least 15 years. In retrospect, these were probably Syrian birds. A massif in northern Iraq has suitable cliffs; a colony there is a remote possibility. A visit to the desert mountains of central Syria is a sobering experience: some of the precipices still bear the distinctive droppings of extinct colonies and until recently it was possible to find ibis feathers at their base. It appears that colonies containing 100s of pairs survived in the central Syrian desert into the 1980s (Serra et al 2009). Conservationists arrived too late to save them.

Further protection

What more can be done to save this tiny Syrian colony, almost certainly the very last of the eastern population of Northern Bald Ibis? Human disturbance in the early stages of nesting is seriously disruptive. Unfortunately, the central Syrian desert around Palmyra interests oil prospectors and large bulldozers are damaging the fragile soil, even in areas close to the breeding cliffs, worsening erosion and destroying their feeding habitat. Provision of water troughs has helped. The ibises used to feed at a dam close to the nest site that swarmed with toads but it no longer holds water; its repair would provide a major supply of food. In 2009 the wardens tried collecting beetles and putting toads in the water troughs but they were not eaten. If the nesting sites could be accessed, it might be possible to make them safer; installing a cam-

border would give the wardens an easier job and the colony a massive publicity boost. The birds use two sites but one is halfway up a precipice and is surely impossible to reach. However, the major problems seem to be outside Syria and are much more difficult to remedy. It might be possible to focus conservation resources on reducing adult mortality during migration but the survival rates of young birds are unsustainably low; and at present we lack the information to take effective action.

One possibility is to supplement the Palmyra colony with young birds from the Birecik population less than 300 km to the north. Since 1989, when the last bird at Birecik was taken into captivity, they have been kept in large pens each winter – but not all birds are captured, in effect forming a soft-release scheme. In 2008, four juveniles and subadults were satellite-tagged and allowed to fly south. There was initial delight when they passed very close to the Palmyra colony – its occupants had already left – followed by dismay when they flew no further than Jordan. Swift enquiries by BirdLife Middle East revealed the worst – they were dead. The initial assessment was that they had been poisoned but it appears that three were electrocuted on pylons. The fate of the fourth bird is unknown but it did not return to Birecik in 2009. In August 2009, four more juveniles were released, of which two were satellite-tagged; this time, they reached Saudi Arabia but then stopped transmitting. It is feared that they too are dead. It appears more and more that the deserts of the Middle East are becoming a vacuum for birds above a certain size – Northern Bald Ibis, Macqueen's Bustard *Chlamydotis macqueenii*, Sociable Lapwing *Vanell-*

lus gregarius, the larger falcons *Falco* and even sandgrouse *Pterocles* – it is becoming increasingly difficult for them to survive.

However, this leads to a counsel of despair and the Northern Bald Ibis is of iconic significance in the Middle East. The Birecik colony has a conservation profile throughout Turkey. Wildlife programmes showing the Palmyra colony have appeared on Syrian television, Palmyrans know about ‘Abu Mingel’ (its local name) and Damascus companies are now using the Northern Bald Ibis as a logo. We have to do all we can to save this special bird. Therefore, in 2009 plans were made to release young birds from Birecik at the Palmyra colony with the support of the Syrian government. Unfortunately, the Turkish authorities did not grant the necessary permissions in time. It is hoped that releases will go ahead in 2010. It is a strategy not without risk: Northern Bald Ibis are highly sociable birds, each with its own character, and individuals do not always integrate into a colony – as happened in 2009. But this looks like the last chance.

The Syrian Government has recently appointed a Desert Commission which has shown real commitment to the conservation of these birds. In return, birders visiting the Palmyra area are asked not to approach the colony closely at any stage of the breeding season. Guides to the site are available in Palmyra (contact me for details). The site is wardened from dawn to dusk and local Bedouin shepherds act as guards.

The greatest optimist has to say that the situation is precarious. If you want to see them, go soon.

Acknowledgements

I am very grateful to Chris Bowden, Jeremy Lindsell, Dave Nevitt and Gianluca Serra for discussing early drafts of this paper.

References

- van den Berg, A B 1989. Bald Ibis. *Dutch Birding* 11: 128-131.
- BirdLife International 2009. Species factsheet: *Geronticus eremita*. Website: www.birdlife.org. Accessed 26 September 2009.
- Kirwan, G M, Boyla, K, Castell, P, Demirci, B, Özen, M, Welch, H & Marlow, T 2008. *The birds of Turkey*. London.
- Lindsell, J A, Serra, G, Peske, L, Abdallah, M S, Al-Qaim, G, Kanani, A & Wondrafrash, M 2009. Satellite tracking reveals the migration route and wintering area of the Middle Eastern population of Critically Endangered Northern Bald Ibis. *Oryx* 43: 329-225.
- Murdoch, D A 2008. A checklist of the birds of Syria. *Sandgrouse Suppl* 2.
- Serra, G, Abdallah, M, Abdallah, A, Al-Qaim, G, Fayed, T, Assaed, A & Williamson, D 2003. Discovery of a relict breeding colony of Northern Bald Ibis *Geronticus eremita* in Syria: still in time to save the eastern population? *Oryx* 38: 1-7.
- Serra, G, Peske, L, Abdallah, M S, al Qaim, G & Kanani, A 2009. Breeding ecology and behaviour of the last wild oriental Northern Bald Ibises (*Geronticus eremita*) in Syria. *J Ornithol* 150: 769-782.

David A Murdoch, Flat 3, 5 Eaton Crescent, Bristol BS8 2EJ, UK
([damurdoch@hotmail.com](mailto:damura@hotmail.com))

Alloparental behaviour of Eurasian Reed Warbler towards European Goldfinch chicks

Alloparental behaviour is the phenomenon in which an individual other than one of the genetic parents provides care for conspecific or heterospecific young. It has been reported in more than 150 avian species (Riedman 1982). Adoption of chicks is one of the possible eventual results of alloparental care. This kind of behaviour in which adult birds assume the role of parents of developing chicks has been most commonly found in colonial species of precocial (nidifugous) birds, such as waders, gulls and terns. More unusual are cases of ‘reproductive errors’ in which parents of one

species develop parental care over young of another species. Examples of the latter in recent literature include Crested Lark *Galerida cristata* young being fed by yellow wagtail *Motacilla* (Vincent 2003), Eurasian Wryneck *Jynx torquilla* chicks being raised by Eurasian Hoopoe *Upupa epops* (Mermod et al 2008), a Western Jackdaw *Corvus monedula* attempting to feed a chick of a feral Rock Pigeon *Columba livia* (Hetmanski 2005), and a female Blackcap *Sylvia atricapilla* incubating and feeding the surviving chick of a Yellowhammer *Emberiza citrinella* clutch (Capek et al 2000).

Here we report a pair of adult Eurasian Reed Warblers *Acrocephalus scirpaceus* feeding chicks of European Goldfinch *Carduelis carduelis* in Azuqueca de Henares, Guadalajara, Spain, in

60 European Goldfinch / Putter *Carduelis carduelis* feeding its chicks, Azuqueca de Henares, Guadalajara, Spain, June 2009 (*Luis Miguel Ruiz Gordón*) **61** Eurasian Reed Warbler / Kleine Karekiet *Acrocephalus scirpaceus*, feeding same chicks of European Goldfinch / Putter *Carduelis carduelis* as in plate 60, Azuqueca de Henares, Guadalajara, Spain, June 2009 (*Luis Miguel Ruiz Gordón*)

June 2009. The nest of the goldfinch was located 2 m high in a stand of Giant Reeds *Arundo donax* and contained four young. In several visits, the nestlings were fed with mosquitos by the two reed warblers. Then, after a few visits, an adult goldfinch also appeared to feed the chicks, this time with seeds. Again another feeding visit of an adult reed warbler occurred before the adults of both species encountered at the nest, resulting in aggressive behaviour between both. Then the adult goldfinch fed the chicks and remained in the nest, defending it. Again a reed warbler appeared with mosquitos to feed the nestlings. The adult goldfinch assumed an aggressive posture and was even able to steal some of the mass of mosquitos from the bill of the reed warbler, eating a part and feeding the chicks with the rest.

After careful inspection of the vegetation, a nest of Eurasian Reed Warbler with eggs was found, located at 1 m distance from the European Goldfinch nest. Subsequent visits to the site re-

vealed that the goldfinch fledglings survived well and left the nest, and that the reed warblers were incubating their own clutch, in the end also raising their chicks successfully.

References

- Capek, M, Honza, M & Mrlik, V 2000. Female Blackcap adoption of a Yellowhammer clutch. *Wilson Bull* 112: 542-543.
- Hetmanski, T 2005. Observations of a Jackdaw attempting to feed a pigeon fledgling. *Berkut* 14: 231-233.
- Mermod, M, Reichlin, T S, Arlettaz, R & Schaub, M 2008. Eurasian Hoopoe *Upupa epops* pair raises Eurasian Wryneck *Jynx torquilla* nestlings until they fledge. *Ornithol Beob* 105: 153-160.
- Riedman, M L 1982. The evolution of alloparental care and adoption in mammals and birds. *Quart Rev Biol* 57: 405-435.
- Vincent, N 2003. Crested Lark *Galerida cristata* fed by Yellow Wagtail *Motacilla flava*: fostering of parasitism? *Alauda* 71: 8.

Luis Miguel Ruiz Gordón, c/Colombia 6 4º B, 28320 Pinto, Madrid, Spain
(siulleugim@telefonica.net)

José Luis Copete, Martínez de la Rosa 27 Pral 3ª, 08012 Barcelona, Spain
(jlcopete@telefonica.net)

Redactiemedelingen

Naamgeving van taxa in Dutch Birding

Voor taxonomie, naamgeving en volgorde van in Nederland waargenomen taxa houdt Dutch Birding zich aan de beslissingen van de Commissie Systematiek Nederlandse Avifauna (CSNA) (Sangster et al 1999, 2003, 2009). Dit is een gevolg van afspraken tussen Dutch Birding Association (DBA), Nederlandse Ornithologische Unie (NOU) en Sovon Vogelonderzoek Nederland die werden gemaakt in het kader van de publicatie van *Avifauna van Nederland* (van den Berg & Bosman 1999, 2001, Bijlsma et al 2001). Voor taxonomie van niet in Nederland vastgestelde taxa wordt de derde editie van 'Howard and Moore' (Dickinson 2003) gevolgd behoudens aanvullingen en wijzigingen gepresenteerd in redactiemedelingen in de eerste nummers van Dutch Birding-jaargangen. In de in 2008 door DBA gepubliceerde lijst van vogelnamen (van den Berg 2008) zijn alle redactiemedelingen van Dutch Birding jaargang 19-30 (1997-2008) verwerkt en in de digitale versie (www.dutchbirding.nl/page.php?page_id=228)

tevens die van 2009 (Redactie Dutch Birding 2009) en 2010.

In tabel 1 staan nieuwe wijzigingen in de naamgeving van West-Palearctische taxa vermeld die per 1 januari 2010 in Dutch Birding worden doorgevoerd. De door Sangster et al (2010) gepresenteerde taxonomische volgorde van zangvogels (passerines) wordt vanaf 1 januari 2010 door Dutch Birding toegepast (tabel 2).

Voor Engelse vogelnamen volgt Dutch Birding sinds 1 januari 2008 de aanbevelingen van het Internationaal Ornithologisch Congres (IOC) (Gill & Wright 2006, Gill et al 2009), met enkele uitzonderingen (Olson & Banks 2007, Redactie Dutch Birding 2008, 2009). Aanvullingen en wijzigingen worden door het IOC op internet gepubliceerd en deze veranderingen in Engelse namen worden overgenomen door Dutch Birding (zie tabel 3). Mede omdat dit jaarlijks wordt bijgewerkt, is het inmiddels voorgekomen dat een naamsverandering na een jaar alweer ongedaan werd gemaakt (vorig jaar bij long-tailed tits *Aegithalos*).

Aan de lijst van vogelsoorten binnen het door van den Berg (2008) gedefinieerde WP-gebied

TABEL 1 Vanaf 1 januari 2010 door Dutch Birding gebruikte nieuwe wetenschappelijke namen van West-Palearctische (WP) taxa / New scientific names for Western Palearctic (WP) taxa used in Dutch Birding from 1 January 2010

Hazelhoen / Hazel Grouse *Tetrastes bonasia* (was *Bonasa bonasia*)

Vanwege parafyly van *Bonasa* wordt *Tetrastes* geprefereerd voor Hazelhoen *T bonasia* en Zwartborsthazelhoen *T sewerzowi*. Zie bijvoorbeeld Gutiérrez et al (2000), Drovetski (2002), Dickinson (2003), Butorina & Solovenchuk (2004).

Because of parafyly of *Bonasa*, *Tetrastes* is preferred for Hazel Grouse *T bonasia* and Severtzov's Grouse *T sewerzowi*. See, eg, Gutiérrez et al (2000), Drovetski (2002), Dickinson (2003), Butorina & Solovenchuk (2004).

Mauritanische Reiger / Mauritanian Heron *Ardea monicae* (was *Ardea cinerea monicae*)

In overeenstemming met de oplossing voor Kaapverdische Purperreiger *Ardea bournei* (Hazevoet 1995); see also Jouanin & Roux (1963) en Erard et al (1986).

In concordance with decision made for Bourne's Heron *Ardea bournei* (Hazevoet 1995); see also Jouanin & Roux (1963) and Erard et al (1986).

Tristanalbatros / Tristan Albatross *Diomedea dabbenena* (was *Diomedea exulans dabbenena*)

Volgens de taxonomie in Dutch Birding die reeds door Soldaat et al (2009) en Plantema (2009) werd gehanteerd worden als *Diomedea*-soorten Grote Albatros *D exulans*, Antipodenalbatros *D antipodensis*, Gibsons Albatros *D gibsoni* Amsterdameilandalbatros *D amsterdamensis*, Tristan Albatros *D dabbenena*, Zuidelijke Koningsalbatros *D epomophora* en Noordelijke Koningsalbatros *D sanfordi* onderscheiden (zie bijvoorbeeld Nunn & Stanley 1998, Tickell 2000, Burg & Croxall 2004, Onley & Scofield 2007, contra Dickinson 2003).

Following the Dutch Birding taxonomy already used by Soldaat et al (2009) and Plantema (2009) seven *Diomedea* species are recognized, Wandering Albatross *D exulans*, Antipodean Albatross *D antipodensis*, Gibson's Albatross *D gibsoni*, Amsterdam Albatross *D amsterdamensis*, Tristan Albatross *D dabbenena*, Southern Royal Albatross *D epomophora* and Northern Royal Albatross *D sanfordi* (see, eg, Nunn & Stanley 1998, Tickell 2000, Burg & Croxall 2004, Onley & Scofield 2007, contra Dickinson 2003).

Papegaaialk / Parakeet Auklet *Aethia psittacula* (was *Cynclorhynchus psittacula*)

Zie bijvoorbeeld Strauch (1985) en Collinson (2006).
See, eg, Strauch (1985) and Collinson (2006).

Izabeltortel / African Collared Dove *Streptopelia risoria* (was *Streptopelia roseogrisea*)

De International Commission on Zoological Nomenclature besloot dat *Streptopelia risoria* (Linnaeus, 1758) prioriteit heeft boven *S roseogrisea* (Sundevall, 1857).

The International Commission on Zoological Nomenclature decided that *Streptopelia risoria* (Linnaeus, 1758) has priority over *S roseogrisea* (Sundevall, 1857; www.iczn.org/BZND2008opinions.html: opinion 2115, case 3380).

Bruine Visuil / Brown Fish Owl *Bubo zeylonensis* (was *Ketupa zeylonensis*)

Zie argumentatie bij de wijziging van *Nyctea* naar *Bubo* in Sneeuwuil *B scandiacus* (König et al 1999, Sangster et al 2003, Redactie Dutch Birding 2004, Collinson 2006, König & Weick 2008, Kirwan et al 2008).

See motivations for the change from *Nyctea* to *Bubo* in Snowy Owl *B scandiacus* (König et al 1999, Sangster et al 2003, Redactie Dutch Birding 2004, Collinson 2006, König & Weick 2008, Kirwan et al 2008).

Oostelijke Vale Spotvogel / Eastern Olivaceous Warbler *Iduna pallida elaeica* (was *Acrocephalus pallidus elaeicus*)

Saharaanse Vale Spotvogel / Saharan Olivaceous Warbler *Iduna pallida reiseri* (was *Acrocephalus pallidus reiseri*)

Egyptische Vale Spotvogel / Egyptian Olivaceous Warbler *Iduna pallida pallida* (was *Acrocephalus pallidus pallidus*)

Westelijke Vale Spotvogel / Western Olivaceous Warbler *Iduna opaca* (was *Acrocephalus opacus*)

Kleine Spotvogel / Booted Warbler *Iduna caligata* (was *Acrocephalus caligatus*)

Sykes' Spotvogel / Sykes's Warbler *Iduna rama* (was *Acrocephalus rama*)

Diksnavelrietzanger / Thick-billed Warbler *Iduna aedon* (was *Acrocephalus aedon*)

Fregin et al (2009) bevestigen de resultaten van Leisler et al (1997) en Helbig & Seibold (1999) (cf Sangster 1997). Vanwege non-monofylie prefereren ze echter om beide vale spotvogels, beide kleine spotvogels, Diksnavelrietzanger en twee voormalige *Chloropeta*-soorten (Gele Rietzanger *I natalensis* en Bamboerietzanger *I similis*) in *Iduna* te plaatsen.

Fregin et al (2009) confirm the results published by Leisler et al (1997) and Helbig & Seibold (1999) (cf Sangster 1997). However, because of non-monophyly they favour the inclusion of olivaceous warblers, Booted, Sykes's and Thick-billed Warbler in *Iduna*, together with two former *Chloropeta* species (Dark-capped Yellow Warbler *I natalensis* and Mountain Yellow Warbler *I similis*).

Citroensijts / Citril Finch *Carduelis citrinella* (was Citroenkanarie *Serinus citrinella*)

Corsicaanse Citroensijts / Corsican Finch *Carduelis corsicana* (was Corsicaanse Citroenkanarie *Serinus corsicanus*)

Zie Zamora et al (2006), Arnaiz-Villena et al (2007) en Knox et al (2008).

See Zamora et al (2006), Arnaiz-Villena et al (2007) en Knox et al (2008).

Nijlhoningzuiger / Nile Valley Sunbird *Anthodiaeta metallica* (was *Hedydipna metallica*)

Zie del Hoyo et al (2008), contra Dickinson (2003).

See del Hoyo et al (2008), contra Dickinson (2003).

TABEL 2 Volgorde van zangvogelfamilies volgens Sangster et al (2010); binnen families is volgorde van genera ongewijzigd tenzij anders vermeld / Sequence of families of passerines according to Sangster et al (2010); within families, order of genera unchanged unless noted otherwise.

tirannen / tyrant-flycatchers Tyrannidae	pestvogels / waxwings Bombycillidae
vireo's / vireos Vireonidae	rotskruipers / wallcreepers Tichodromadidae
wielewalen / orioles Oriolidae	boomklevers / nuthatches Sittidae
klauwieren / shrikes Laniidae	boomkruipers / treecreepers Certhiidae
kraaien / crows Corvidae (<i>Pyrhococorax</i> , <i>Pica</i> , <i>Garrulus</i> ,, <i>Nucifraga</i> , <i>Corvus</i>)	winterkoningen / wrens Troglodytidae
goudhanen / goldcrests Regulidae (<i>Regulus</i>)	spotlijsters / mockingbirds Mimidae
buidelmezen / penduline tits Remizidae	spreeuwen / starlings Sturnidae (<i>Onychognathus</i> , <i>Sturnus</i> , <i>Pastor</i> , <i>Agropsar</i>)
mezen / tits Paridae	honingzuigers / sunbirds Nectariniidae
baardmannen / reedlings Panuridae (<i>Panurus</i>)	waterspreeuwen / dippers Cinclidae
leeuweriken / larks Alaudidae	vliegenvangers / flycatchers Muscicapidae (<i>Zoothera</i> ,, <i>Turdus</i> , <i>Muscicapa</i> , <i>Cercotrichas</i> ,, <i>Oenanthe</i> , <i>Monticola</i> , <i>Ficedula</i>)
zwaluwen / swallows Hirundinidae	heggemussen / accentors Prunellidae
buulbuuls / bulbuls Pycnonotidae	prachtvinken / waxbills Estrildidae
struikzangers / bush warblers Cettiidae (<i>Cettia</i>)	mussen / sparrows Passeridae
staartmezen / long-tailed tits Aegithalidae	kwikstaarten / wagtails Motacillidae (<i>Motacilla</i> , <i>Anthus</i>)
timalia's / babblers Timaliidae	vinken / finches Fringillidae
boszangers / leaf warblers Phylloscopidae (<i>Phylloscopus</i>)	gorzen / buntings Emberizidae (<i>Plectrophenax</i> , <i>Calcarius</i> , <i>Piranga</i> , <i>Spiza</i> , <i>Pheucticus</i> , <i>Passerina</i> , <i>Pipilo</i> , <i>Chondestes</i> ,, <i>Junco</i> , <i>Emberiza</i> , <i>Dolichonyx</i> ,, <i>Icterus</i> , <i>Mniotilta</i> ,, <i>Wilsonia</i>)
grasmussen / sylvias Sylviidae (<i>Sylvia</i>)	
sprikhaanzangers / grasshopper warblers Locustellidae (<i>Locustella</i>)	
rietzangers / reed warblers Acrocephalidae (<i>Hippolais</i> , <i>Iduna</i> , <i>Acrocephalus</i>)	
graszangers / cisticolas Cisticolidae (<i>Cisticola</i> ,, <i>Scotocerca</i>)	

TABEL 3 Vanaf 1 januari 2010 door Dutch Birding gebruikte nieuwe Engelse namen van West-Palearctische taxa (zie ook Dutch Birding 31: 37, 2009) / New English vernacular names for Western Palearctic taxa used in Dutch Birding from 1 January 2010 (see also Dutch Birding 31: 37, 2009).

Bermuda Petrel <i>Pterodroma cahow</i> (was Cahow)	Crested Lark)
Barolo Shearwater <i>Puffinus baroli</i> (was Barolo's Shearwater) (cf Edward S Brinkley in litt)	Crested Lark <i>Galerida cristata</i> (was Common Crested Lark)
Intermediate Egret <i>Mesophoyx intermedia</i> (was Yellow-billed Egret)	Common Firecrest <i>Regulus ignicapilla</i> (was Firecrest)
Maghreb Lark <i>Galerida macrorhyncha</i> (was Long-billed	Madeira Firecrest <i>Regulus madeirensis</i> (was Madeira-crest)

(Europa met inbegrip van Macaronesië plus alle landen die grenzen aan de Dode, Middellandse of Zwarte Zee) kan een aantal soorten worden toegevoegd: Mauritanische Reiger / Mauritanian Heron *Ardea monicae* (Westelijke Sahara), Afrikaanse Gaper / African Openbill *Anastomus lamelligerus* (Egypte), Zwaluwstaartwouw / Swallow-tailed Kite *Elanoides forficatus* (Azoren, Canarische Eilanden; was reeds in lijst opgenomen), Spiegelroodstaart / Daurian Redstart *Phoenicurus auroreus* (Rusland) en Mugimakivliegenvanger / Mugimaki Flycatcher *Ficedula mugimaki* (Rusland; was reeds in lijst opgenomen) (zie Redactie Dutch Birding 2009 voor nog vier recentelijk toegevoegde soorten). Voorts is gebleken dat Zwart Porseleinhoen / Black Crake *Amaurornis flavirostra* ten onrechte in de lijst stond. Het is in het kader van de lijst van geïntro-

duceerde soorten van belang dat eventuele WP-populaties van onder meer Japanse Kwartel / Japanese Quail *Coturnix japonica* en Grijskeeldiksnavelmees / Ashy-throated Parrotbill *Paradoxornis alphonsianus* (in Italië, waar wel Bruinkopdiksnavelmees / Vinous-throated Parrotbill *P. webbianus* voorkomt) niet langer als levensvatbaar worden beschouwd. Daarentegen kan Geelvoorhoofdamazonen / Yellow-headed Amazon *Amazona oratrix* (onder meer in Stuttgart, Baden-Württemberg, Duitsland) worden toegevoegd.

Summary

TAXA NAMES IN DUTCH BIRDING From 1 January 2010, Dutch Birding will use new names or new taxonomic treatments for several taxa (see table 1) and a new taxonomic sequence of passerines (see table 2). For English

vernacular names, updates by the International Ornithological Congress are followed (see table 3 for WP species). New species documented for a WP region defined as Europe with Macaronesia and all countries bordering the Black, Dead or Mediterranean Sea are Mauritanian Heron *Ardea monicae* (Western Sahara), African Open-bill *Anastomus lamelligerus* (Egypt), Swallow-tailed Kite *Elanoides forficatus* (Azores, Canary Islands), Daurian Redstart *Phoenicurus auroreus* (Russia) and Mugimaki Flycatcher *Ficedula mugimaki* (Russia), while, eg, Black Crane *Amaurornis flavirostra* was omitted.

Verwijzingen

- Arnaiz-Villena, A, Moscoso, J, Ruiz-del-Valle, V, Gonzalez, J, Reguera, R, Wink, M, Serrano-Vela, J I 2007. Bayesian phylogeny of Fringillinae birds: status of the singular African oriole finch *Linurgus olivaceus* and evolution and heterogeneity of the genus *Carpodacus*. Acta Zool Sin 53: 826-834.
- van den Berg, A B 2008. Dutch Birding-vogelnamen: lijst van West-Palearctische vogelsoorten 2008 – Dutch Birding bird names: list of Western Palearctic bird species 2008. Amsterdam.
- van den Berg, A B & Bosman, C A W 1999, 2001. Zeldzame vogels van Nederland – Rare birds of the Netherlands. Avifauna van Nederland 1. Eerste, tweede druk. Haarlem.
- Bijlsma, R G, Hustings, F & Camphuysen, C J 2001. Algemene en schaarse vogels van Nederland – Common and scarce birds of the Netherlands. Avifauna van Nederland 2. Haarlem.
- Brooke, M 2004. Albatrosses and petrels across the world. Oxford
- Burg, T M & Croxall, J P 2004. Global population structure and taxonomy of the wandering albatross species complex. Mol Ecol 13: 2345-2355.
- Butorina, O T & Solovenchuk, L L 2004. The use of *c-mos* nuclear gene as a phylogenetic marker in Tetraonidae birds. Russ J Gen 40: 1080-1084.
- Collinson, M 2006. Splitting headaches? Recent taxonomic changes affecting the British and Western Palearctic lists. Br Birds 99: 306-323.
- Dickinson, E C (redactie) 2003. The Howard and Moore complete checklist of the birds of the world. Derde druk. Londen.
- Drovetski, S V 2002. Molecular phylogeny of grouse: individual and combined performance of W-linked, autosomal, and mitochondrial loci. Syst Biol 51: 930-945.
- Erard, C, Guillou, J J & Mayaud, N 1986. Le Héron Blanc du Banc d'Arguin *Ardea monicae*: ses affinités morphologiques, son histoire. Alauda 54: 161-169.
- Fregin, S, Haase, M, Olsson, U & Alström, P 2009. Multi-locus phylogeny of the family Acrocephalidae (Aves: Passeriformes) – the traditional taxonomy overturned. Mol Phylogeny Evol 52: 866-878.
- Gill, F & Wright, M 2006. Birds of the world: recommended English names. Londen.
- Gill, F, Wright, M & Donsker, D 2009. IOC world bird list (version 2.3). Website: www.worldbirdnames.org.
- Gutiérrez, R J, Barrowclough, G F & Groth, J G 2000. A classification of the grouse (Aves: Tetraoninae) based on mitochondrial DNA sequences. Wildl Biol 6: 205-211.
- Hazevoet, C J 1995. The birds of the Cape Verde Islands. Tring
- Helbig, A J & Seibold, I 1999. Molecular phylogeny of Palearctic-African *Acrocephalus* and *Hippolais* warblers (Aves: Sylviidae). Mol Phylogeny Evol 11: 246-260.
- del Hoyo, J, Elliott, A & Christie, D A (redactie) 2008. Handbook of the birds of the world 13. Barcelona.
- Jouanin, C & Roux, F 1963. Une race nouvelle de Héron cendré, *Ardea cinerea monicae*. Ois Rev France Orn 33: 103-106.
- Kirwan, G M, Boyla, K, Castell, P, Demirci, B, Özen, M, Welch, H & Marlow, T 2008. The birds of Turkey. Londen.
- Knox, A G, Collinson, J M, Parkin, D T, Sangster, G & Svensson, L 2008. Taxonomic recommendations for British birds: fifth report. Ibis 150: 833-835.
- König, C, Weick, F & Becking, J-H 1999. Owls: a guide to the owls of the world. Mountfield.
- König, C & Weick, F 2008. Owls of the world. Tweede druk. Londen.
- Leisler, B, Heidrich, P, Schulze-Hagen, K & Wink, M 1997. Taxonomy and phylogeny of reed warblers (genus *Acrocephalus*) based on mtDNA sequences and morphology. J Ornithol 138: 469-496.
- Nunn, G B & Stanley, S E 1998. Body size effects and rates of cytochrome *b* in tube-nosed seabirds. Mol Biol Evol 15: 1360-1371.
- Olson, S L & Banks, R C 2007. Lectotypification of *Larus Smithsonianus* Coues, 1862 (Aves: Laridae). Proc Biol Soc Wash 120: 382-386.
- Onley, D & Scofield, P 2007. Albatrosses and petrels and shearwaters of the world. Londen.
- Plantema, O 2009. Albatrosses and penguins of New Zealand and Australian subantarctic islands. Dutch Birding 31: 232-246.
- Redactie Dutch Birding 2004. Naamgeving van taxa in Dutch Birding. Dutch Birding 26: 49-51.
- Redactie Dutch Birding 2009. Naamgeving van taxa in Dutch Birding. Dutch Birding 31: 35-37.
- Sangster, G 1997. Trends in systematics: *Acrocephalus* and *Hippolais* relationships: shaking the tree. Dutch Birding 19: 294-300.
- Sangster, G, Hazevoet, C J, van den Berg, A B, Roselaar, C S & Sluys, R 1999. Dutch avifaunal list: species concepts, taxonomic instability, and taxonomic changes in 1977-1998. Ardea 87: 139-165.
- Sangster, G, van den Berg, A B, van Loon, A J & Roselaar, C S 2003. Dutch avifaunal list: taxonomic changes in 1999-2003. Ardea 91: 281-287.
- Sangster, G, van den Berg, A B, van Loon, A J & Roselaar, C S 2009. Dutch avifaunal list: taxonomic changes in 2004-2008. Ardea 97: 373-381.
- Sangster, G, Collinson, J M, Knox, A G, Parkin, D T & Svensson, L 2010. Taxonomic recommendations for British birds: sixth report. Ibis 152: 180-186.
- Soldaat, E, Leopold, M F, Meesters, E & Robertson, C J R 2009. Albatross mandible at archeological site in

Amsterdam, the Netherlands, and WP records of *Diomedea* albatrosses. Dutch Birding 31: 1-16.

Strauch, J G 1985. The phylogeny of the Alcidae. Auk 102: 520-539.

Tickell, W L N 2000. Albatrosses. Mountfield.

Wink, M & Heidrich, P 2000. Molecular systematics of owls (Strigiformes) based on DNA-sequences of the mitochondrial cytochrome b gene. In: Chancellor, R D & Meyburg, B-U (redactie), Raptors at risk,

WWGBP, Berlin/Hancock House, Surrey, BC, pp 819-828.

Zamora, J, Lowy, E, Ruiz-del-Valle, V, Moscoso, J, Serrano-Vela, J I, Rivero-de-Aguilar, J & Arnaiz-Villena, A 2006. *Rhodopechys obsoleta* (desert finch): a pale ancestor of greenfinches (*Carduelis* spp.) according to molecular phylogeny. J Ornithol 147: 448-456, 511-512.

Redactie Dutch Birding, Postbus 116, 2080 AC Santpoort-Zuid, Nederland
(editors@dutchbirding.nl)

WP reports

This review lists rare and interesting birds reported in the Western Palearctic mainly from **late November 2009 to mid-January 2010**. The reports are largely unchecked and their publication here does not imply future acceptance by a rarities committee. Observers are requested to submit their records to each country's rarities committee. Corrections are welcome and will be published.

SWANS TO DUCKS An adult **Whooper Swan** *Cygnus cygnus* at Altura, Castro Marim, on 2-20 November was (only) the second for Portugal. In the Netherlands, **Ross's Geese** *Anser rossii* occurred in Friesland (one, from 29 November to 14 December) and Zeeland/Zuid-Holland (two singles; from 2 December into January); the flock of four on Texel, Noord-Holland, was last seen on 21 October. The first **Tundra Bean Goose** *A serrirostris* for the Faeroes was photographed at Klaksvík, Borðoy, on 31 December; there is also one record of Taiga Bean Goose *A fabalis*. In Spain, a **Greenland White-fronted Goose** *A albifrons flavirostris* stayed at Ría de la Villa, Villaviciosa, Asturias, from 6 November onwards. A good number of **Red-breasted Geese** *Branta ruficollis* in the Netherlands not only included 10s of singles, a few duos and one group of three but also a flock of five on Terschelling, Friesland, from 4 December to 3 January. From 2 January, one was present at Mezzano, Ferrara, Italy. A female-type **White-headed Duck** *Oxyura leucocephala* was photographed at Palić, Serbia, on 4 January. The long-staying **Steller's Eider** *Polysticta stelleri* remained at Blikalon, Iceland, through December. If accepted, an **American Eider** *Somateria mollissima dresseri* at Fanad Head, Donegal, Ireland, from 2 to at least 13 January will be the first for the WP. The adult male **American Scoter** *Melanitta americana* at Międzywodzie, Pomorski, Poland, from 19 October stayed until at least 13 December. In France, an adult male was photographed at Saint-Jean-le-Thomas, Manche, on 24-26 December. In Denmark, the adult male reappeared at Syrodde, Læsø, Nordjylland, on 28 December. In Wilson J of Ornithol 121: 696-702, 2009, George Sangster showed that courtship calls of Black Scoter *M nigra* and American Scoter differ diagonally in duration while no differentiation was found

within the ranges of each taxon, indicating that these taxa differ in characters other than bill morphology. A first-winter male **Bufflehead** *Bucephala albeola* at Santander, Cantabria, from 7 January was the third for Spain. The male staying for its sixth winter in Zuid-Holland, the Netherlands, remained at Barendrecht from 17 October to 14 December, when it was 'frozen out'; presumably the same individual was rediscovered in a stretch of open water at Dordtse Biesbosch, Zuid-Holland, on 10 January. If accepted, a male **Hooded Merganser** *Lophodytes cucullatus* at Santa Cristina del Páramo, León, on 8 December will be the second for Spain. The fifth for the Azores stayed at Ponta Delgada, São Miguel, from 28 December through mid-January. The long-staying male at Radipole Lake, Dorset, England, remained into January for its 18th month. Male **American Black Ducks** *Anas rubripes* were present on Tresco and St Mary's, Scilly, England, from 10 December to mid-January; at Höskuldarnes, Melrakkasléttá, Iceland, on at least 13-17 December; on Achill Island, Mayo, Ireland, on 14 December; at Botnar, Meðalland, Iceland, on 2 January; and (since at least 2004) at Ría de Foz, Galicia, Spain, into January. The autumn's large influx of **Blue-winged Teal** *A discors* in the Azores tapered off with c 27 still present in early November and just seven at the end of November. If accepted, a male **Baikal Teal** *A formosa* at Tacumshin, Wexford, on 5 January will be the first for Ireland. Prompted by the Danish record of a shot first-year female on 24 November 2005 (Dutch Birding 28: 38, 371-372, 2006), the BOURC conducted stable-hydrogen isotope analysis of feathers from a specimen shot at Tillingham, Essex, England, in January 1906 and concluded that this was the first for Britain (Br Birds 102: 697-699, 2009). Subsequently, a first-winter male at Minsmere, Suffolk, England, from 18 November to 29 December 2001 was also accepted, largely based upon the fact that it turned up in November as well; other British records are considered as escapes or remain in 'category D1' (Br Birds 102: 691-696, 2009).

LOONS TO PELICANS Two **Red-throated Loons** *Gavia stellata* at Acre on 23-25 December constituted the fifth record for Israel. The adult **Pacific Loon** *G pacifica* in Cornwall, England, from 19 November stayed until

62-63 Glaucous-winged Gull / Beringmeeuw *Larus glaucescens*, fourth calendar-year, Århus, Midtjylland, Denmark, 27 November 2009 (Kim Aaen)

19 December. Amazingly, up to two first-years were photographed at Santoña, Cantabria, on 7-19 December constituting the first for Spain. On 3-9 January, a second calendar-year was swimming at Le Grande Havre, Guernsey, Channel Islands, where it had been present for up to three weeks. Remarkably, a 3 h seawatching census from Cabo Cullera, Valencia, Spain, on 12 December rendered a minimum count of 15 631 **Balearic Shearwaters** *Puffinus mauretanicus* flying north, with movements continuing after the count was finished (there are only c 2100 known breeding pairs). If accepted, a **White-bellied/Black-bellied Storm Petrel** *Fregetta* briefly present at Severn Beach, Gloucestershire, England, on 25 November will be the first for Europe. In the Azores, an adult **Brown Booby** *Sula leucogaster* was seen at Mosteiros, São Miguel, between 8 November and 13 December. In Israel, one remained off Eilat's north beach during December. The first **Pygmy Cormorant** *Phalacrocorax pygmeus* for Lithuania was found at Elektrėnai power plant on 25 December. In Germany, several duos were seen in Bayern, Germany, during November and from 9 December onwards and in Thüringen from 19 November onwards. On São Miguel, up to two **Double-crested Cormorants** *P. auritus* were present at Mosteiros from 8 November to at least 6 January. The second **Dalmatian Pelican** *Pelecanus crispus* for Slovakia was an adult photographed at Cunovo from 1 to at least 17 January.

HERONS TO GREBES The first **Bare-throated Tiger Heron** *Tigrisoma mexicanum* for North America was found on 12 December at Bentsen State Park, Texas, USA. In a recent publication, the increase and decrease of heron species in France has been documented (Alauda 77: 243-268, 2009). **Black-crowned Night Heron** *Nycticorax nycticorax* decreased by 20% (3355 nests in 142 colonies) while **Squacco Heron** *Ardeola ralloides* and **Cattle Egrets** *Bubulcus ibis* continued their increase by, respectively, 108% (576 nests in 18 colonies) and 94% (14 098 nests in 111 colonies); the latter has also expanded in the northern half of France along the Atlantic coast. **Little Egret** *Egretta garzetta* (13 727 nests) and **Grey Heron** *Ardea cinerea* (31 138 nests) remained numerous with, respectively, increases of almost 10% and 5%, with Little extending even further along the north-western coasts. After the first breeding of **Western Great Egret** *Casmerodius albus* in 1994, this species has established new colonies, also in the north-west and the south-east, and had 180 nests in 13 colonies in 2007. Since 2000, **Purple Heron** *A. purpurea* increased by 46% (2828 nests in 192 colonies). The northernmost **Striated Heron** *Butorides striata* ever for Israel and the WP was a first-year at Ma'agan Michael on 4 November. In Morocco, the **Western Reef Egret** *E. gularis* at Essaouira from 18 April was again photographed on 18 November. In Sardinia, up to 90 **Western Great Egrets** were roosting at Oristano on 22 November. A heron photographed at Oued Gouifla, Gafsa, Tunisia, on 17-25 October 2008 was recently published as the first **Humboldt's Heron** *A. humbloti* for the WP (Alauda 77: 313, 2009); the photographs do not give much detail and melanistic Grey

Heron is not mentioned as a confusion risk but it is described as being larger with a longer and thicker greenish yellow bill and dull brown legs, and a black calotte and chin. If indeed accepted, it concerns one of the first records of this Madagascan species for mainland Africa (there are records for Aldabra, Seychelles, and Comoros and, recently, a juvenile was apparently photographed in Tanzania). In Spain, the long-staying **Pied-billed Grebe** *Podilymbus podiceps* at Begonto, Lugo, first found on 23 August 2007 was still present on 5 December. Another adult was seen at Ría de Ortigueira, A Coruña, on 4-5 December. In the Azores, a long-staying adult and a first-winter (since 1 November) were swimming at Lagoa das Furnas, São Miguel, through December; a third was present at Lagoa Azul from 15 November to at least 10 January. A **Little Grebe** *Tachybaptus ruficollis* at Lón, Kelduhverfi, from at least 7 December into January was the second for Iceland.

RAPTORS An **Asian Black-winged Kite** *Elanus caeruleus vociferus* at Hula from 29 November to 1 December was the 10th for Israel. A juvenile **Black Kite** *Milvus migrans* or **Black-eared Kite** *M. lineatus* was present at the feeding station for up to 420 Red Kites *M. milvus* near Rhayader, Powys, Wales, from 3 January. Because of the ongoing population growth of **White-tailed Eagle** *Haliaeetus albicilla* in Europe, with the German population numbering c 600 breeding pairs by 2008, the species now more frequently than before breeds in open landscapes and 11% of the pairs now use poplar trees for nesting, which was almost unheard of as recent as 20 years ago (Vogelwelt 130: 67-76, 2009). For every 1000 **White-rumped Vultures** *Gyps bengalensis* occurring in southern Asia in the 1980s only one remains today because of the lethal effects on vultures of a drug used to treat livestock, diclofenac. Also **Indian Vulture** *G. indicus* and **Slender-billed Vulture** *G. tenuirostris* are now facing extinction. Alarming, researchers looking into safe alternatives have now identified that a second livestock treatment in Asia, ketoprofen, is also lethal as vultures feeding on carcasses suffer acute kidney failure within days of exposure. It appears that, in South Africa, related species as **White-backed Vulture** *G. africanus* and **Cape Vulture** *G. coprotheres* are susceptible to diclofenac as well. Meloxicam is the only non-steroidal anti-inflammatory drug sold by veterinary pharmacies for treating livestock that is known to be safe (www.birdguides.com/webzine/article.asp?a=1851). In Cornwall, England, a first-winter **Pallid Harrier** *Circus macrourus* first reported at St Just on 4 December was seen again at Sennen on 9-13 January. The GPS-tagged **Greater Spotted Eagle** *Aquila clanga* (Tönn) hatched in western Estonia which became well-known as a winterer at El Hondo, Alicante, Spain, from 11 December 2008 to 13 April 2009 and as an unseen visitor of Germany and the Netherlands, returned to Spain on 26 September 2009 and wintered again at El Hondo from 6 October 2009 through December (cf Dutch Birding 31: 53, 191, 373, 2009, Ornithos 16: 326-331, 2009). Several were wintering in southern France and two others were present in Spain during December. For migration routes, winter move-

64 Steppe Eagle / Stepparend *Aquila nipalensis*, Skabersjö, Skåne, Sweden, 14 November 2009
(Martin van der Schalk)

65 Pacific Loon / Pacifische Parelduiker *Gavia pacifica*, first-year, Santoña, Cantabria, Spain, 7 December 2009
(David Alvarez)

ments and human persecution of **Lesser Spotted Eagles** *A pomarina* between Germany and southern Africa, see www.raptor-research.de/pdfs/a_sp100p/a_sp143_Mortality%20A.%20pomarinay.pdf. A **Steppe Eagle** *A nipalensis* stayed at Skabersjö, Skåne, Sweden, from late October into January.

RAILS TO BUSTARDS An **Allen's Gallinule** *Porphyrio alleni* was found dead at Santa Venera, Malta, on 8 January; the previous one for Malta was ringed on Gozo in January 1994. In the Azores, an adult **Purple Gallinule** *P martinica* was photographed north of Limeira on Graciosa on 9 January. In the Canary Islands, the **African Swamphen** *P madagascariensis* picked up exhausted on Gran Canaria on 2 October and ringed and released on 25 October (Dutch Birding 31: 373, 2009) was photographed at 230 km distance on Lanzarote on 31 December. In Israel, one stayed at Hula through December. In the Azores, an **American Coot** *Fulica americana* was photographed at Lagoa das Furnas, São Miguel, on 16 January. Also at Hula, a **Demoiselle Crane** *Grus virgo* was present from 20 December onwards. A **Little Bustard** *Tetrax tetrax* turned up along the Baltic coast in Mecklenburg-Vorpommern, Germany, on 6 January. Severe winter weather in eastern Germany from late December caused at least eight **Great Bustards** *Otis tarda* from the remaining population of 110 in Brandenburg to move away; on 5 January, singles were found at Braunschweig, Niedersachsen, and at Paderborn, Nordrhein-Westfalen (100 km from the Dutch border; www.fotocommunity.de/pc/pc/cat/720/display/19764612).

WADERS A **Killdeer** *Charadrius vociferus* walking on the beach of Greystones, Wicklow, on 25 December and briefly seen the next day was the 20th for Ireland. Up to three at the airport of Corvo from 10 January constituted the 11th record for the Azores. On 12 December, a **Greater Sand Plover** *C leschenaultii* turned up at Ragusa, Sicily, for the fourth consecutive winter. **Sociable Lapwings** *Vanellus gregarius* were seen at Manzolino, Modena, Italy, from 4 November to 20 December, at Hula, Israel, on 13 December, and at Benviuda, Alentejo, Portugal, from 17 December to at least 7 January. A first-winter **Baird's Sandpiper** *Calidris bairdii* remained at Barns Ness, Lothian, Scotland, from 7 November until at least 11 January. The **Swinhoe's Snipe** *Gallinago megala* at Värtisilä, Tohmajärvi, Finland, in 2008 has been accepted for 13 June to 6 July, as the observation by a layman on 3 June was not included (cf Dutch Birding 30: 264-265, 421, 2008; www.birdlife.fi/havainnot/rk/RK-katsaus2008.pdf). The first **Hudsonian Whimbrel** *Numenius hudsonicus* for Spain in A Coruña from 20 January 2009 was still present on 13 December. Given the fact that the only record (still disputed) of **Slender-billed Curlew** *N tenuirostris* for the 21st century dates back from as long ago as 15 April 2001 at Kiskunság, Hungary, it is remarkable that two individuals were reported by a local observer in a flock of six Eurasian Curlews *N arquata* at Merja Zerga, Morocco, on 17 December. In England, four **Spotted Sandpipers**

Actitis macularia remained at four sites into December and two, in Essex and Devon, were still present in January. In Spain, one was photographed at Gozón, Asturias, on 27 December.

GULLS TO AUKS **Bonaparte's Gulls** *Chroicocephalus philadelphia* were seen at Kvassheim, Rogaland, Norway, on 7-18 November (first-year), at Cobh, Cork, Ireland, on 22 November (adult), at Newquay, Cornwall, on 28 December (adult), at Tarragona, Catalunya, Spain, from 6 January (adult) and at Höfn, Iceland, on 9 January (second-year). **Laughing Gulls** *Larus atricilla* were found at Filey, North Yorkshire, England, on 30 November (adult) and at Höfn on 23 December (second-year; 16th for Iceland). On 29-30 November, a first-winter **Franklin's Gull** *L pipixcan* stayed at Canvey Island, Essex, and the fourth for Iceland (first twitchable) was a first-winter at Heimaey on 6-7 December. A first-winter **Pallas's Gull** *L ichthyaetus* reached west in Nordrhein-Westfalen, Germany, on 8 January. For its 17th winter (!), a ringed male **Ring-billed Gull** *L delawarensis* stayed at Bergen, Hordaland, Norway, from 17 December. The first **Glaucous-winged Gull** *L glaucescens* for Denmark (and fifth for the WP) at Århus, Midtjylland, first seen for 1.5 h on 27 November was again briefly present and videoed on 21 December (gulldk.blogspot.com/2009/12/glaucous-winged-gull-larus-glaucescens.html). At Khnifiss lagoon, Western Sahara, six adult and two immature **Cape Gulls** *L dominicanus vetula* were seen from 18 November to at least late December. In Ireland, an adult **Forster's Tern** *Sterna forsteri* wintered at Nimmo's Pier, Galway, Galway, from 11 November into January. A **Thick-billed Murre** *Uria lomvia* flying close inshore off Clew beach on 4 December with three Common Murre *U aalge* and seen by one observer may be the first for Norfolk, England (a similar fly-by individual at this site seen by two independent observers on 12 November 2007 was rejected). Recently, a picture turned up of a **Tufted Puffin** *Fratercula cirrhata* west of Disko, Greenland, on 19 August 2009 (www.netflugl.dk/pictures.php?id=showpicture&picture_id=30705), less than a month before one turned up in Kent, England, on 16 September (Dutch Birding 31: 318, 2009).

DOVES TO WOODPECKERS The first **Oriental Turtle Dove** *Streptopelia orientalis* for Hungary was a first-winter *meena* at Fertőrákos from 13 January onwards. A count of **Rose-ringed Parakeets** *Psittacula krameri* at roosts in the Netherlands in early January revealed the presence of 9802, mostly in Zuid-Holland at Den Haag (5007) and Rotterdam (504), in Noord-Holland at Amsterdam (3776) and Haarlem (410), and at Utrecht, Utrecht (69), almost doubling the national total of 5400 in 2004 (www.sovon.nl); these numbers include 10s of **Alexandrine Parakeets** *P eupatria*. Rose-ringed is widespread in urban habitats not only in Europe (eg, Belgium, England, France, Germany, Greece, Iberia and Italy) but also in many cities in Turkey and the Middle East including, for instance, Iran and Oman. The male **Snowy Owl** *Bubo scandiacus* present through spring 2009 on Lewis, Outer Hebrides, Scotland, remained into January. In Murcia,

66 Bonaparte's Gull / Kleine Kokmeeuw *Chroicocephalus philadelphia*, adult, Tarragona, Catalunya, Spain, 6 January 2010 (Albert Cama i Torrell)

67 Sociable Lapwing / Steppekievit *Vanellus gregarius*, first-year, Benviuda, Alentejo, Portugal, 7 January 2010 (Peter Dediccoat)

68 Bufflehead / Buffelkoopeend *Bucephala albeola*, first-winter male, Marisma Blanca, Cantabria, Spain, 7 January 2010 (Daniel López Velasco) **69** Hooded Merganser / Kokardezaagbek *Lophodytes cucullatus*, Ponta Delgada, São Miguel, Azores, 4 January 2010 (Gerbrand Michielsen) **70** Brown Shrike / Bruine Klauwier *Lanius cristatus*, first-year, Staines Moor, Surrey, England, 29 October 2009 (David Hutton) **71** Desert Grey Shrike / Woestijnklapekster *Lanius elegans algeriensis*, Siracusa, Sicily, Italy, 23 November 2009 (Andrea Corso)

Spain, the first-year female **Belted Kingfisher** *Megaceryle alcyon* near Cartagena from 16 November to 6 December was relocated 15 km to the east at Albuñón on 4 January and still present in mid-January. In a paper on the parapatric **White-backed Woodpecker** *Dendrocopos leucotos* and **Lilford's Woodpecker** *D. l. lilfordi*, morphological differences, biogeography and ideas on taxonomic treatments were presented (J-L Grangé & F Vuilleumier in Nos Oiseaux 56: 195-222, 2009); it is estimated that at least 3400 pairs of Lilford's survive in mountain areas of southern Europe (in Pyrenees, central Italy, Balkan countries, northern Greece, a few mountain areas in Turkey, and Caucasus) and a possible contact zone is mentioned for the northern Balkans. The authors do not want to propose a formal species rank for Lilford's before this is confirmed by a more comprehensive and comparative study that includes the *owstoni* white-backed woodpecker on Amami, Japan.

SHRIKES TO SWALLOWS The first-winter **Brown Shrike** *Lanius cristatus* at Staines Moor, Surrey, England, from 11 October until 17 December turned up again on 1 January and remained for at least a couple of days. The **Desert Grey Shrike** *L. elegans algeriensis* at Penisola Magnisi, Siracusa, Sicily, from 4 November remained through December. Three **Pied Crows** *Corvus albus* on radio masts 360 km south of Laayoune, Western Sahara, on 13 December, were the first for Morocco and fourth for the WP; there have been two previous records in Algeria and one in Libya but a few in the Canary Islands and Spain were delegated into 'category D' (including the one at Porto de Meloxo, Galicia, from 4 July 2006 to at least 25 December 2009). A study of bird skeletons in 22 subfossil fields on 11 islands of the Cape Verde archipelago showed that **Raso Lark** *Alauda razae* occurred not only on the tiny Razo island where it occurs nowadays but, before human settlement, also north-west of

Razo on the larger islands of Santo Antão, São Vicente and Santa Luzia (Alauda 77: 309-312, 2009). A **Eurasian Crag Martin** *Ptyonoprogne rupestris* at Maastricht, Limburg, from 30 November to 12 December concerned the seventh or eighth individual for the Netherlands. The first **Red-rumped Swallow** *Cecropis daurica* for Norway collected on 31 May 1905 in Finnmark and deposited at Oslo zoological museum was recently identified as belonging to the subspecies *japonica*, of which there are no other WP records (www.birdlife.no/organisasjonen/nyheter/?id=509); previously, it was regarded as the first WP record of the nominate subspecies *C. d. daurica*, which has an Asian range west from that of *japonica* (cf BWP 1988).

WARBLERS In severe winter weather, five **Pallas's Leaf Warblers** *Phylloscopus proregulus* were found in the Netherlands: at Den Osse, Zeeland, on 25-29 December, at Hoogkarspel, Noord-Holland, on 1-7 January, at Hilversum, Noord-Holland, on 3-10 January (two), and at Lewenborg, Groningen, Groningen, on 12 January. In Spain, a **Yellow-browed Warbler** *P. inornatus* was seen in Málaga on 3 December. In the Canary Islands, the third for Lanzarote from 23 October was still present at Uga on 8 December. In Britain, singles stayed in Glamorgan on 3-10 December, on Tresco on 10 December, in Cornwall at two or more sites from 13 December onwards, and in Somerset from 25 December. A **Hume's Leaf Warbler** *P. humei* at Berekfürdő from 12 November to at least 5 December was the second for Hungary. Singles at Monza, Milano, from 20 November to at least 21 December, at Venezia on 5-13 December, and at Roseto, Teramo, on at least 1-3 January were the sixth to eighth for Italy. On 12 December, one was trapped at Falsterbo, Skåne, Sweden. In the Netherlands, one was photographed at a birder's garden at Hillegom, Zuid-Holland, on 9-10 January. **Paddyfield Warblers** *Acrocephalus agricola* were trapped at Ma'agan Michael, Israel, on 1-2 December (seventh) and at Ebro delta, Tarragona, Spain, on 20 December. A very late **Blyth's Reed Warbler** *A. dumetorum* was present at Quendale, Shetland, Scotland, on 29-30 November. A **Marsh Warbler** *A. palustris* trapped at Ventės Ragas on 11 December was the first in winter for Lithuania. Until recently, **Large-billed Reed Warbler** *A. orinus* was known from just one specimen collected in Himachal Pradesh, India, in 1867 (Ibis 144: 259-267, 2002). On 27 March 2006, the second-ever was trapped in Phetchaburi, Thailand (see photograph in *Handbook of the birds of the world* 11: 574, 2006) and since then a few more were found in March-April, not only at the same site in Thailand but also in north-eastern India (Dutch Birding 28: 180, 2006, 29: 55, 2007, 30: 269-270, 2008, BirdingAsia 9: 10, 2008). A recent search in museums revealed the existence of 10 more specimens collected in summer in Afghanistan and Kazakhstan (J Avian Biol 39: 605-610, 2008, Dutch Birding 31: 59, 105, 2009). Following this, a breeding area of this species was found for the first time in 2008 in the Wakhan corridor of the Pamir mountains in north-eastern Afghanistan, and in summer 2009 nearly 20 were trapped and released here

(a paper on this discovery will be published in BirdingAsia). In Western Sahara, Morocco, a total of 25 **Cricket Warblers** *Spiloptila clamans* was found west of Aousserd on 12 December.

THRUSHES A male **Black-throated Thrush** *Turdus atrogularis* stayed at Duvbo, Uppland, Sweden, from 30 December through mid-January. Females were reported from Glamorgan, Wales, on 8 January and Newholm, West Yorkshire, England, from 10 January. A **Black Scrub Robin** *Cercotrichas podobe* turned up at Wadi Gimal, Egypt, on 24 November. A **Red-flanked Bluetail** *Tarsiger cyanurus* was photographed at Osby, Skåne, from 8 January. A first-winter male **Siberian Stonechat** *Saxicola maurus* remained at Fornebu, Åkershus, Norway, from 7 November to 8 December. An amazing fall of 129 at Eilat occurred on 9 November, the highest number ever for Israel. In England, a male at Bevercotes Pit Wood on 17-23 December was the first for Nottinghamshire and one of only a handful in winter ever. An **Isabelline Wheatear** *Oenanthe isabellina* at Barkarby, Uppland, on 6-9 December was the 13th for Sweden. An adult male **Kurdistan Wheatear** *O. xanthopyrmyna* was seen at Belvoir, Galilee, Israel, on 20 November. The eighth **Hume's Wheatear** *O. albonigra* for Kuwait wintered at Sabah Al Ahmad from 12 December to at least mid-January.

WAGTAILS TO ORIOLES A **Siberian Buff-bellied Pipit** *Anthus rubescens japonicus* at Nordhasselvik, Lista, Vest-Agder, on 18-23 December was the second of this subspecies for Norway (the previous one stayed from 12 January to 8 April 2008); a first-year **Citrine Wagtail** *Motacilla citreola* was present at the same site on 2-17 December. An adult **White-winged Snowfinch** *Montifringilla nivalis* on the border at Somoskö and Somoska from 29 December to at least 6 January was the first for Hungary and the third for Slovakia, respectively. In Denmark, a **Fox Sparrow** *Passerella iliaca* presumably of one of the western subspecies photographed at Tversted, Nordjylland, on 5-8 January wore two odd rings and was regarded as an escape. An adult **Dark-eyed Junco** *Junco hyemalis* at a feeder in Grimstad, Aust-Agder, from 24 December through mid-January was the third for Norway. A first-winter **Baltimore Oriole** *Icterus galbula* frequenting bird feeders at Oudorp, Alkmaar, Noord-Holland, was first photographed on 2 December and twitched by many birders from 5 January onwards, constituting the second for the Netherlands; the previous one was trapped and retrapped on Vlieland, Friesland, on 14-20 October 1987.

YEAR LISTS In Britain and Ireland, 429 species were recorded during 2009, well short of the 2008 record total of 445 (Lee Evans in litt). In the Netherlands, up to 338 were seen in 2009 by a single person, Alwin Borhem (the same total that he reached for 2008), at least one less than the 2000 record total of 339 seen by Jan Wierda.

For a number of reports, Birding World, Birdwatch, Ornithos, www.birdguides.com, www.rarebirdalert.co.uk and www.netfugl.dk were consulted. We wish to thank Janne Aalto, Peter

72 Eurasian Crag Martin / Rotszwaluw *Ptyonoprogne rupestris*, first-year, Maastricht, Limburg, Netherlands, 7 December 2009 (René Weenink)

73 Dark-eyed Junco / Grijze Junco *Junco hyemalis*, adult male, Grimstad, Aust-Agder, Norway, 3 January 2010 (Tommy A Andersen)

74 Siberian Buff-bellied Pipit / Siberische Waterpieper *Anthus rubescens japonicus*, Nordhassel, Lista, Vest-Agder, Norway, 19 December 2009 (*Gunnar Gunnersen*)

75 Baltimore Oriole / Baltimoretroepiaal *Icterus galbula*, first-winter, Oudorp, Alkmaar, Noord-Holland, Netherlands, 9 January 2010 (*Martin van der Schalk*)

Adriaens, Peter Alfrey, David Alvarez, Luis Mario Arce, Chris Batty, Patrick Bergier, Max Berlijn, Richard Bonser, Rolf Christensen, Andy Clifton, José Luis Copete, Andrea Corso (Italy), Pierre-André Crochet, Hugues Dufourny, Luis Alexis Dupont, Enno Ebels, Lee Evans, Jacques Franchimont, Tommy Frandsen, Raymond Galea (Malta), Steve Gantlett, Elías García, Peter Gluth, Jeff Gordon, Barak Granit, Geert Groot Koerkamp, Marcello Grusso, Ricard Gutiérrez (Spain), Martin Helin, Andrew Holden, Justin Jansen, João Jara (Birds & Nature Tours), Vytautas Jusys, Szabolcs Kókay, Yann Kolbeinsson, Henk Laarhoven,

Silvia Laarhoven, André van Loon, Ferran López, Bernd Meyburg, Gerbrand Michiels (Azores), Richard Millington, Dominic Mitchell, Geir Mobakken (Norway), Nial Moores, Killian Mullarney, Silas Olofson (Faeroes), Gert Ottens, Andy Paterson, Yoav Perlman (IRDC), Stuart Piner, René Pop, Magnus Robb, Staffan Rodebrand, Luciano Ruggieri, Michael Sammut, George Sangster, Roy Slaterus, Vincent van der Spek, Magnus Ullman, Daniel Lopez Velasco, Roland van der Vliet, Nico de Vries, Rik Winters and Pim Wolf for their help in compiling this review.

Arnoud B van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort-Zuid, Netherlands
(arnoud.vandenberg@planet.nl)

Marcel Haas, Het Achtkant 31, 1906 GG Limmen, Netherlands (zoodauma@gmail.com)

Recente meldingen

Dit overzicht van recente meldingen van zeldzame en interessante vogels in Nederland beslaat voornamelijk de periode **november-december 2009**. De vermelde gevallen zijn merendeels niet geverifieerd en het overzicht is niet volledig. Alle vogelaars die de moeite namen om hun waarnemingen aan ons door te geven worden hartelijk bedankt. Waarnemers van soorten in Nederland die worden beoordeeld door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna wordt verzocht hun waarnemingen zo spoedig mogelijk toe te zenden aan: CDNA, p/a Duinlustparkweg 98A, 2082 EG Santpoort-Zuid, Nederland, e-mail cdna@dutchbirding.nl. Hiertoe gelieve men gebruik te maken van CDNA-waarnemingsformulieren die verkrijgbaar zijn via de website van de DBA op www.dutchbirding.nl of bovenstaand adres.

November kenmerkte zich door zacht weer met veel neerslag. Opvallend was het relatief hoge aantal waarnemingen van 'late zomervogels'. Medio december viel er sinds tijden weer eens veel sneeuw, ook elders in Europa. Zeldzaamheden leverde dat nauwelijks op maar er was veel beweging merkbaar van algemene soorten.

EENDEN TOT FAZANTEN **Sneeuwganzen** *Anser caerulescens* sierden c 25 plekken op, waarvan het merendeel in het zuidwesten en noorden lag. Het onderscheid tussen 'wild' en 'tam' was vaak moeilijk te maken. Nadat het groepje van vier **Ross' Ganzen** *A rossii* op Texel, Noord-Holland, voor het laatst was gezien op 21 oktober, verschenen drie solitaire exemplaren van 29 november tot 14 december bij Bolsward en Aldegea (Oudega) in Friesland en vanaf 2 december tot in januari op Goeree-Overflakkee, Zuid-Holland, en op Schouwen-Duiveland, Zeeland. Tot 7 november verbleven maximaal 13 **Dwergganzen** *A erythropus* bij Anjum, Friesland. Daarna speelde de meeste actie zich af op de twee andere bekende pleisterplaatsen, namelijk bij Strijen, Zuid-Holland (maximaal 64 op 1 december), en bij Petten, Noord-Holland (maximaal 39 op 30 december). Daarbuiten werd de soort op c acht andere plekken aan-

getroffen. De adulte **Groenlandse Kolgans** *A albifrons flavirostris* bleef tot 22 november bij Hoorn op Terschelling, Friesland (vanaf 9 oktober). Op 7 en 14 november werden er bovendien twee gemeld in de omgeving van Anjum. Op c 35 plekken verspreid over het land werden **Roodhalsganzen** *Branta ruficollis* waargenomen. Het hoogste aantal bijeen betrof een groepje van vijf dat vanaf 4 december op Terschelling verbleef. Op c 25 plekken in het noorden en westen werden **Witbuikrotganzen** *B hrota* waargenomen, waaronder in totaal zes langsvliegende. De meeste waarnemingen werden gedaan in de tweede helft van december. Toen bereikten ook enkele groepjes ons land, waaronder 11 op 18 december op Texel en minimaal zeven vanaf 19 december bij Scharendijke, Zeeland. Een adulte, die vanaf 18 december in gezelschap van een eerstejaars op het strand tussen Den Haag en Ter Heijde in Zuid-Holland, verbleef, bleek op 16 februari 1991 als eerstejaars te zijn geringd op Lindisfarne, Northumberland, Engeland. Op c 20 plekken in het Waddengebied en de noordelijke Delta werden **Zwarte Rotganzen** *B nigricans* aangetroffen. Meestal ging het om eenlingen of tweetallen. Drietallen werden gemeld op 28 november op Terschelling en op 28 en 29 december op Ameland, Friesland. Het mannetje **Grote Tafeleend** *Aythya valisineria* van het Noordhollands Duinreservaat bij Castricum, Noord-Holland, bleef tot minimaal 15 november. Tussen 8 november en 13 december verbleven drie mannetjes en één vrouwtje **Witoogeend** *A nyroca* in de Botshol, Utrecht. Ook bij Windesheim, Overijssel, hielden zich op ten minste 14 november vier exemplaren op. Bovendien werd de soort op c zeven andere plekken aangetroffen. Het al enkele jaren bekende vrouwtje bij Huizen, Noord-Holland, werd ontmaskerd als een 'escape'; ze droeg een grijze ring om haar rechterpoot. Op 24 en 28 november zwom de bekende hybride **Kuifeend x Ringsnaveleend** *A fuligula x collaris* weer op de Dijkwielen in de Wieringermeer, Noord-Holland, waar hij voor het eerst in december 2003 werd waargenomen. **Ijseenden** *Clangula hyemalis* waren schaars, met bijvoorbeeld slechts drie pleisteraars gelijktijdig langs de Brouwers-

dam, Zuid-Holland/Zeeland, en in totaal 17 doortrekkers langs de trektelposten. Wel keerde het bekende mannetje terug naar zijn overwinteringsplek bij de pier van Huizen. Het mannetje **Buffelkopeend** *Bucephala albeola* verbleef nog tot ten minste 14 december op de Gaatkensplas bij Barendrecht, Zuid-Holland. Het ontbreken van waarnemingen op de laatste dagen van het jaar is te verklaren door het dichtvriezen van de plas. Late **Kwartels** *Coturnix coturnix* werden waargenomen op 8 en 10 november in het Noordhollands Duinreservaat bij Castricum en op 22 november en 20 december in Mariëndal bij Den Helder, Noord-Holland. Het exemplaar op laatstgenoemde datum liet zich nota bene fotograferen in de sneeuw.

DUIKERS TOT KRAANVOGELS In december verbleven opvallend hoge aantallen **Roodkeelduikers** *Gavia stellata* voor de kust. Zo werden in deze maand door trektellers ruim 8700 exemplaren genoteerd, waarvan alleen al bijna 2500 op 19 december langs Egmond aan Zee, Noord-Holland. Pieken vallen bij deze soort meestal pas in januari. **Ijsduikers** *C. immer* deden het ook goed, met waarnemingen op c 15 plekken. Onder de pleisteraars die volop in de belangstelling stonden waren er drie in het binnenland, namelijk van 20 november tot 15 december in de Harderhaven en op het aangrenzende Veluwemeer in Flevoland, vanaf 28 november tot in januari in de Brabantse Biesbosch, Noord-Brabant, en vanaf 6 december tot in januari bij Heel, Limburg. Bij de meeste ging het om eerstejaars exemplaren maar adulte

werden bijvoorbeeld gezien op Terschelling en in Scheveningen, Zuid-Holland. Een mager resultaat werd geboekt door **Noordse Stormvogel** *Fulmarus glacialis*, waarvan er in deze periode slechts 30 werden gezien. Op 25 november vloog een '**grote pijlstormvogel**' *Puffinus gravis/Calonectris* in zuidelijke richting langs Katwijk aan Zee, Zuid-Holland. De laatste **Grauwe Pijlstormvogels** *P. griseus* van het jaar werden gemeld op 15 november vanaf de Maasvlakte, Zuid-Holland, en op 24 november bij Camperduin. Het najaarstotaal (augustus-november) voor de trektelposten kwam daarmee uit op bijna 400. Een **Vale Pijlstormvogel** *P. mauretanicus* liet zich op 28 november van dichtbij bewonderen tijdens een door Pterodroma Adventures georganiseerde boottocht ten noorden van Ameland. Dit was pas de eerste novemberwaarneming voor Nederland (er was al wel één decembergeval), passend in het beeld van de recente toename in Noordwest-Europa tijdens de wintermaanden. Door de trektellers werden nog slechts drie **Vale Stormvogeltjes** *Oceanodroma leucorhoa* genoteerd, waarmee het najaarstotaal (augustus-december) net onder 200 bleef steken. Op c 20 plekken langs de kust werden **Kuifaalscholvers** *Phalacrocorax aristotelis* aangetroffen. In IJmuiden, Noord-Holland, verbleven minimaal zes exemplaren, waaronder drie langs de Schotse oostkust geringde juveniele. Eén met Schotse ring werd ook in Scheveningen gezien. Langdurig pleisterende **Koereigers** *Bubulcus ibis* hielden zich nog op tot 7 november nabij het Zuidlaardermeer, Groningen, tot 12 december in de omgeving van Gouderak, Zuid-

76 Vale Pijlstormvogel / Balearic Shearwater *Puffinus mauretanicus*, Noordzee ten noorden van Ameland, Friesland, 28 november 2009 (Edwin Winkel)

77 Zwarte Zeekoet / Black Guillemot *Cephus grylle*, eerstejaars, Brouwersdam, Zeeland, 4 december 2009
(Martin van der Schalk)

78 Ross' Gans / Ross's Goose *Anser rossii*, met Brandganzen / Barnacle Geese *Branta leucopsis*, Haamstede, Zeeland, 19 december 2009 (Martin van der Schalk)

79 Middelste Jager / Pomarine Skua *Stercorarius pomarinus*, adult, Noordzee ten noorden van Ameland, Friesland, 28 november 2009 (Edwin Winkel)

80 Rosse Franjepoot / Red Phalarope *Phalaropus fulicarius*, eerste-winter, Azewijn, Gelderland, 6 november 2009 (Roland Wantia)

81 Ijsduiker / Great Northern Loon *Gavia immer*, adult, West-Terschelling, Terschelling, Friesland, 11 december 2009 (*Arie Ouwerkerk*)

82 Ijsduiker / Great Northern Loon *Gavia immer*, eerstejaars, Harderhaven, Flevoland, 22 november 2009 (*Mark Schuurman*)

83 Steppevorkstaartplevier / Black-winged Pratincole *Glareola nordmanni*, Strijen, Zuid-Holland, 7 november 2009 (Menno van Duijn) **84** Zwarte Zeekoet / Black Guillemot *Cephus grylle*, eerstejaars, Brouwersdam, Zeeland, 21 december 2009 (Pim A Wolf) **85** Rosse Franjepoot / Red Phalarope *Phalaropus fulicarius*, eerste-winter, De Cocksdorp, Texel, Noord-Holland, 28 november 2009 (René Pop)

Recente meldingen

Holland, en van 14 november tot 13 december bij Bleskensgraaf, Zuid-Holland. Voorts waren er waarnemingen op 6 december bij Vockestaart, Zuid-Holland, en op 15 december boven Woerden, Utrecht. Een hybride **Koereiger x Kleine Zilverreiger** *Egretta garzetta* werd op 3 november gefotografeerd bij Philippine, Zeeland, en betekende de eerste melding van een dergelijke hybride in Nederland. Een **Zwarte Ibis** *Plegadis falcinellus* vloog op 21 november over het Verdrongen Land van Saeftinge, Zeeland. Trektellers in den lande meldden in deze periode nog slechts twee overvliegende **Rode Wouwen** *Milvus milvus*, twee **Zeearenden** *Haliaeetus albicilla* en drie **Ruigpootbuizerds** *Buteo lagopus*. **Kraanvogels** *Grus grus* verschenen in hoge aantallen, met 628 over trekposten in het oosten van het land. En dit bleek nog slechts een fractie van het werkelijke aantal, afgaande op de vele 'losse meldingen'. Spectaculair was het overnachten van naar schatting

1400 exemplaren in de Deurnse Peel bij Deurne, Noord-Brabant, op 9/10 november.

VORKSTAARTPLEVIEREN TOT ALKEN De op 29 oktober bij Strijen ontdekte **Steppevorkstaartplevier** *Glareola nordmanni* werd voor het laatst op 20 november gezien. Een late **Morinelplevier** *Charadrius morinellus* werd nog op 15 november waargenomen bij Serooskerke, Zeeland. Minimaal één adulte **Amerikaanse Goudplevier** *Pluvialis dominica* verbleef nog tot 21 november op Texel. Hier was van 6 tot 8 november bij Den Hoorn bovendien een eerstejaars aanwezig. De **Bonapartes Strandloper** *Calidris fuscicollis* die op 15 oktober op de Dijkgatsweide in de Wieringermeer werd ontdekt, werd voor het laatst op 22 november gezien. De eerstejaars **Grote Grijs Snip** *Limnodromus scolopaceus* bleef tot 8 november langs het Jan van den Boschpad in de Oostvaardersplassen bij Almere, Flevoland (vanaf 2 oktober). **Rosse Franjepoten**

86 Amerikaanse Goudplevier / American Golden Plover *Pluvialis dominica*, juveniel, Texel, Noord-Holland, 6 november 2009 (Eric Menkveld) **87** Hybride Koereiger x Kleine Zilverreiger / hybrid Cattle x Little Egret *Bubulcus ibis* x *Egretta garzetta*, Philippine, Zeeland, 3 november 2009 (Ies Meulmeester) **88** Roodhalsganzen / Red-breasted Geese *Branta ruficollis*, met Brandganzen / Barnacle Geese *B leucopsis*, Terschelling, Friesland, 11 december 2009 (Arie Ouwerkerk)

89 Zwartkeellijster / Black-throated Thrush *Turdus atrogularis*, adult vrouwtje, 't Horntje, Texel, Noord-Holland, 31 oktober 2009 (Eric Menkveld)

Phalaropus fulicarius verschenen op c 10 plekken. Veruit het meeste bekijks trok de eerstejaars die zich van 1 tot 9 november ophield bij Azewijn, Gelderland. Er werden door de trekters nog 19 **Middelste Jagers** *Stercorarius pomarinus* en 88 **Grote Jagers** *S skua* genoteerd, waarmee de najaarstotalen (juli-december) uitkwamen op respectievelijk 255 en 1544. **Vorkstaartmeeuwen** *Xema sabini* vlogen langs Katwijk aan Zee op 11, 17 en 19 november. Een late langsvliegende eerstejaars werd op 26 december gemeld bij Huisduinen, Noord-Holland. Op 28 en 29 november verbleef een in Finland gekleurde (geel CKV4) eerstejaars **Baltische Mantelmeeuw** *Larus fuscus fuscus* bij de Hoorse Plas in Groningen, Groningen. Een eerstejaars **Kleine Burgemeester** *L glaucoides* bevond zich op 25 en 26 december bij Westkapelle, Zeeland. **Grote Burgemeesters** *L hyperboreus* waren zeldzaam met slechts twee waarnemingen, namelijk op 28 december bij Westkapelle en op 30 december op Terschelling. Een **Witwangstern** *Chlidonias hybrida* vloog op 9 november langs Venhuizen, Noord-Holland, en een eerstejaars **Witvleugelstern** *C leucopterus* werd op 1 november gezien op de Dijkgatseweide in de Wieringermeer. Een eerstejaars **Zwarte Zeekoet** *Cephus grylle* verbleef van 8 november tot in januari langs de Brouwersdam, Zeeland/Zuid-Holland. **Kleine Alken** *Alle alle* bleven schaars dit najaar, met in deze periode bijvoorbeeld slechts 32 op de trekelposten. Maar liefst 30 daarvan passeerden in november. **Papegaaiduikers** *Fratercula arctica* vlogen op 6 en 24 november en 14 en 24 december langs Camperduin; op 22 november langs Terschelling; op 29 november en 10 december langs

Katwijk aan Zee; en op 11 en 27 december langs Egmond aan Zee. Op 1 december werden er bovendien drie opgemerkt tijdens een vliegtuigtelling boven het Nederlands Continentaal Plat.

UILEN TOT ZWALUWEN Al dan niet ontsnapte **Oehoes** *Bubo bubo* werden waargenomen tot 21 november in Dordrecht, Zuid-Holland; op 23 november in Berkhout, Noord-Holland; op 21 en 22 december in dierenpark Artis in Amsterdam, Noord-Holland; en op 26 december in Arnhem, Gelderland. De met een zaklantaarn waargenomen roepende **Sperweruil** *Surnia ulula* in de avond van 3 december in Ede, Gelderland, kon na de bekendmaking op 11 december helaas niet worden bevestigd. Een late **gierzwaluw** *Apus* op 15 november boven Katwijk aan Zee liet zich onvoldoende bekijken om met zekerheid de soort te kunnen bepalen. **Buidelmezen** *Remiz pendulinus* vlogen op 6 november in het net bij Castricum en op 16 november op Schiermonnikoog (maar liefst drie, twee adulte en een juveniele). Voorts waren er nog waarnemingen op 6 november in de Sliedrechtse Biesbosch, Zuid-Holland, op 7 november overvliegend bij camping de Pomp in het Lauwersmeergebied, Friesland, en op 19 november op de Hellegatssplaten, Zuid-Holland. Een **Kortteenleeuwerik** *Calandrella brachydactyla* werd op 13 december opgestoten op het Balgzand, Noord-Holland, maar keerde helaas niet terug. Waarnemingen van **Kuifleeuweriken** *Galerida cristata* waren afkomstig van de bekende plekken bij Venlo, Limburg (maximaal drie), en in het stationsgebied van Eindhoven, Noord-Brabant (één). Een overvliegende

90 Bruine Boszanger / Dusky Warbler *Phylloscopus fuscatus*, Noordhollands Duinreservaat, Castricum, Noord-Holland, 11 november 2009 (Arnold Wijker)

91 Bruine Boszanger / Dusky Warbler *Phylloscopus fuscatus*, eerstejaars, Gemaal Leemans, Den Oever, Noord-Holland, 22 november 2009 (Bert Winters)

werd op 7 december gemeld bij Deventer, Overijssel. Door de trektellers werd een mager aantal van 31 **Strandleeuweriken** *Eremophila alpestris* genoteerd, waaronder één exemplaar op 8 november in De Grote Peel bij Meijel, Noord-Brabant. Het najaarstotaal (september-december) kwam daarmee uit op 187. Van 30 november tot 12 december vloog een **Rotszwaluw** *Ptyonoprogne rupestris* dagelijks rond boven de Sint Pietersberg bij Maastricht, Limburg; hoewel het om het zevende of achtste exemplaar voor Nederland ging was er slechts eenmaal eerder een twitchbaar geval (van twee exemplaren). **Boerenzwaluwen** *Hirundo rustica* werden nog gemeld op 2 december bij Sint-Michielsgestel, Noord-Brabant, op 3 december bij Enkhuizen, Noord-Holland, en op 4 december bij Nunspeet, Gelderland. Een late **Huiszwaluw** *Delichon urbicum* vloog op 9 december boven Kampen, Overijssel. Een **Roodstuitzwaluw** *Cecropis daurica* werd op 20 november om 09:46 gefotografeerd boven het Paulinaschor bij Biervliet, Zeeland, en om 11:15 werd vermoedelijk dezelfde c 7 km oostelijker in Terneuzen, Zeeland, opgemerkt.

ZANGERS TOT LIJSTERS De winterhardheid van **Cetti's Zanger** *Cettia cetti* en **Graszanger** *Cisticola juncidis* werd vanaf half december weer danig op de proef gesteld. Desalniettemin waren er in deze periode nog verscheidene waarnemingen, met name van Cetti's Zanger. Een hoog aantal van minimaal 12 Graszangers bevond zich op 21 november in het Verdrongen Land van Saeftinge. **Pallas' Boszangers** *Phylloscopus proregulus* bleven schaars, met een vangst op 1 november op Vlieland, Friesland (terugvangst op 2 november), en waarnemingen op 7 en 8 november bij Westkapelle, op 9 november in het Zwanenwater bij Callantsoog, Noord-Holland, en van 25 tot 29 november bij Den Osse, Zeeland. De laatste **Bladkoning** *P inornatus* van het jaar verbleef op 28 en 29 november in Purmerend, Noord-Holland. **Bruine Boszangers** *P fuscatus* werden gevangen op 11 november bij Castricum en op 22 november bij Den Oever, Noord-Holland. **Siberische Tijftjaffen**

P collybita tristis werden gemeld tot 9 november in Noordwijkerhout, Zuid-Holland; op 2 en 3 november op Schiermonnikoog, Friesland (minimaal vier, waaronder een vangst op 2 november); van 7 tot 20 november en mogelijk al op 27 oktober in het Schinkelbos bij Amstelveen, Noord-Holland; op 8 en 15 november in Groningen; op 8 november in Gytserk (Giekerk), Friesland, in IJmuiden en in de Kennemerduinen bij Bloemendaal, Noord-Holland; op 6 en 10 december bij Sellingerbeetse, Groningen; op 13 december nabij Hilversum, Noord-Holland (vangst); op 18 en 19 december bij Westkapelle; op 28 december in het Zwanenwater bij Callantsoog; en op 24 en 30 december in Voorburg, Zuid-Holland. Late **Fitissen** *P trochilus* werden op 4 en 6 november geringd op Schiermonnikoog. Late **Braamsluiers** *Sylvia curruca* verbleven op 2 november op Vlieland (vangst), en op Schiermonnikoog en op 22 november in de tuin van een vogelaar in Lelystad, Flevoland. Of er vogels van Aziatische herkomst in het spel waren, viel moeilijk te zeggen. Van ten minste 21 tot 23 november hield een late en erg bleke **Grasmus** *S communis* zich op bij De Koog op Texel. **Pestvogels** *Bombycilla garrulus* bleven vrij zeldzaam met waarnemingen op 2 november bij Finsterwolde, Groningen (zes) en op 4 november in De Cocksdorp op Texel. Daarna duurde het tot 3 december voordat er nog c 10 meldingen volgden. **Taigaboomkruipers** *Certhia familiaris* werden waargenomen op 1 november bij Vierhuizen, Groningen, en op 3 november op Schiermonnikoog; daarnaast werden op de bekende plekken in Zuid-Limburg, bij Nijmegen, Gelderland, en in Twente, Overijssel, **Kortsnavelboomkruipers** *C f macrodactyla* gezien. Een late **Grauwe Vliegenvanger** *Muscicapa striata* werd op 24 en 27 november gefotografeerd bij Venray, Limburg. Het vrouwtje **Zwartkeellijster** *Turdus atrogularis* van 30 oktober bij 't Horntje op Texel bleef tot 2 november.

PIEPERS TOT TROEPIALEN Door de trektellers werden in november nog zeven **Grote Piepers** *Anthus richardi* gemeld. Op 6 november was er bovendien een vangst bij

Castricum. Het laatste exemplaar van het jaar vloog op 9 december langs IJmuiden. De laatste **Roodkeelpieper** *A cervinus* werd gemeld op 2 november bij Westdorpe, Zeeland. Er werden slechts zes doortrekkende **Europese Kanaries** *Serinus serinus* doorgegeven en ook het aantal pleisteraars was laag. Alleen in de omgeving van Venlo werden de gehele periode tot vier exemplaren gezien. Buiten het Waddengebied werden nauwelijks doortrekkende **Fraters** *Carduelis flavirostris* opgemerkt, in Zuid-Holland zelfs niet één. Drie overvliegende **Grote Kruisbekken** *Loxia pytyopsittacus* werden op 15 november gemeld in de Engbertsdijksvenen bij Vriezenveen, Overijssel. Over de trektelposten vlogen in deze periode nog 41 **IJsgorzen** *Calcarius lapponicus*, waarmee het najaarstotaal (september-december) uitkwam op bijna 200. Een mannetje **Cirlgors** *Emberiza cirlus* verblijdde op 20 november een fortuinlijke waarnemer in een voor publiek gesloten deel van het Verdronken Land van Saeftinge. Tijdens een speciaal georganiseerde excursie op 21 november kon de vogel helaas niet worden teruggevonden. Indien aanvaard betreft dit het zesde geval en

het eerste sinds 1995. Een **Dwerggors** *E pusilla* werd op 1 november gezien op de vinkenbaan in de Kennemerduinen bij Bloemendaal, op 3 november vloog er één over de Bloedberg bij Monster, Zuid-Holland, en op 4 november werd een exemplaar geringd bij Castricum. Op zeven plekken in Limburg, Noord-Brabant en Zeeland werden **Grauwe Gorzen** *E calandra* waargenomen. De enige concentratie bevond zich, net zoals in eerdere jaren, in het hamsterreservaat bij Sibbe, Limburg, waar op 23 december maximaal 32 werden geteld. Een eerstejaars **Baltimoretroepiaal** *Icterus galbula* verbleef vanaf ten minste 2 december in de wijk Oudorp in Alkmaar, Noord-Holland, maar het duurde tot 4 januari voordat dit nieuws bekend werd en tot 5 januari voordat de vogel werd teruggevonden. Gelukkig konden veel vogelaars hem daarna bewonderen. Dit betreft het tweede geval; het eerste dateert van 14-20 oktober 1987 (vanst op Vlieland).

Wij bedanken Max Berlijn, Martijn Bot en Gerard Troost voor hun hulp bij het samenstellen van dit overzicht.

Roy Slaterus, Bervoetsbos 71, 2134 PM Hoofddorp, Nederland (roy.slaterus@dutchbirding.nl)
Vincent van der Spek, Acaciastraat 212, 2565 KJ Den Haag, Nederland (vincent.van.der.spek@dutchbirding.nl)

DB Actueel

Recently described bird species In 2009, a small number of species new to science were formally described, including a new leaf warbler *Phylloscopus* published on line very recently. One new species remaining from 2008 is also discussed below. Where possible, internet references to photographs and/or links to pdf files of the original papers are given.

Amazon Red-fronted Parakeet / Amazoneroodvoorhoedparkiet *Pyrrhura parvifrons* (Arndt, T 2008. Anmerkungen zu einigen *Pyrrhura*-Formen mit der Beschreibung einer neuen Art und zweier neuer Unterarten. Papageien 8: 278-286). This new parakeet of the Painted Parakeet *Pyrrhura picta* complex occurs in two disjunct populations in northern Peru, one in Shanusi, Yurimaguas, Sarayacu (and possibly Rio Cushabatay), and another in the region Santa Cecilia and Quebrada Vainilla along the Amazon river until the mouth of Rio Orosa. In the same paper, also two new subspecies of species within the *picta* complex were described: *P. snethlageae lucida* (subspecies of Madeira Parakeet; Madeira was elevated to species level in 2002) and *P. peruviana dilutissima* (subspecies of Wavy-breasted Parakeet; Wavy-breasted was also elevated to species level in 2002). A pdf may be requested from the author at arndt-verlag@t-online.de.

Bare-faced Bulbul / Kaalkopbulbul *Pycnonotus hualon* (Woxvold, I A, Duckworth, J W & Timmins, R J 2009. An unusual new bulbul (Passeriformes: Pycnonotidae) from the Limestone karst of Lao PDR. Forktail 25: 1-12). This new bulbul from Laos had already been ob-

served in 1995 and 1999. The paper can be found at www.orientalbirdclub.org/publications/forktail/25/WoxvoldDuckworthTimmins-Bulbul.pdf. See also the story by Stijn De Win on his observations of this species in December 2008 at www.birding2asia.com/articles/LaosMysteryBulbul.html (also accessible via www.dutchbirding.nl/news.php?id=293; in the DB Online/Global Birding menu). The mostly bold head can be considered an extreme variation of the bare skin around the eyes that can be found in some other bulbul species (and many other passerines).

Limestone Leaf Warbler / Karstboszanger *Phylloscopus calciatilis* (Alström, P, Davidson, P, Duckworth, J W, Eames, J C, Le Trong Trai, Nguyen Cu, Olsson, U, Robson, C & Timmins, R 2010. Description of a new species of *Phylloscopus* warbler from Vietnam and Laos. Ibis 152: 145-168). This new leaf warbler occurs in limestone karst regions in central and northern Vietnam and central and northern Laos. In morphology it is similar to Sulphur-breasted Warbler *P ricketti* and genetically it is related to that species and to Yellow-vented Warbler *P cantator*; it has, however, distinct song and calls. The paper will appear in print in Ibis in early 2010 but has already been published on line in December 2009 at www3.interscience.wiley.com/cgi-bin/fulltext/123207978/PDFSTART, where also a pdf file can be downloaded.

South Hills Crossbill / Idahokruisbek *Loxia sinesciurus* (Benkman, C W, Smith, J W, Keenan, P C, Parchman, T L & Santisteban, L 2009. A new species of the Red Crossbill

(Fringillidae: *Loxia*) from Idaho. Condor 111: 169-176). This highly sedentary endemic crossbill only occurs in the South Hills and Albion Mountains in southern Idaho, USA, and differs in size, vocalizations, breeding behaviour (annual cycle more seasonal than in other crossbills) and DNA. This crossbill, first identified as 'something different' in 1997, feeds almost exclusively on seeds in the cones of Rocky Mountain lodgepole pine *Pinus contorta latifolia* and forests of this pine are restricted to c 100 km² within the Sawtooth National Forest. This is the first Red Crossbill *L. curvirostra* to be elevated to species level in North America but, given the fact that there are c 10 vocal types with different feeding requirements and small differences in morphology, it may not be the last. However, direct evidence of reproductive isolation and assortative mating among the different call types has remained elusive and has, so far, only been well substantiated for South Hills Crossbills. The paper can be viewed and downloaded at www.uwyo.edu/benkman/PDFs%20of%20papers/Benkman_et_al_2009.pdf.
ANDRÉ J VAN LOON

Pleisterende Rotszwaluw op Sint Pietersberg Op maandag 30 november 2009 sloten Jan Geens, Miel Opdenacker en Jan Smeets een dag vogelen af bij de bekende Oehoe *Bubo bubo* in de ENCI-groeve op de Sint Pietersberg bij Maastricht, Limburg. Teruglopend naar de auto zag Miel rond 15:30 een zwaluw vliegen boven de parkeerplaats; ze herkendten hem meteen als Rotszwaluw *Pytyonoprogne rupestris*. In de ene minuut dat de vogel rondvlog wist Jan Geens drie foto's te maken, die de determinatie bevestigden. Jan Smeets belde direct na de ontdekking Max Berlijn en sprak de waarneming in op zijn voicemail. November is voor Max altijd een drukke maand wat werk betreft. Targets moeten gehaald worden, en dit jaar was er ook een verplichte opleiding met een afsluitend examen op 30 november. Daarnaast is zijn dochter jarig op 30 november... Na afronding van het examen in Tilburg, Noord-Brabant, die dag zette hij zijn telefoon aan: drie berichten. Zuchtend luisterde hij de voicemail af totdat hij de melding van Jan Smeets hoorde: Max drukte het bericht weg en reed zo snel mogelijk Tilburg uit. Rotszwaluw is voor hem een soort die hij in november 2006 had gemist omdat hij drie weken door China reisde – de enige in 'de top 25 van de DB Alerts rankings' die de soort had gemist. Toen hij in de buurt van Maastricht kwam was het al te donker om nog te gaan zoeken. Op de mailgroep VogelinfoLimburg deed Max een oproep om de volgende ochtend te gaan zoeken waarbij hij een kratje bier in het vooruitzicht stelde voor diegene die de zwaluw terug zou vinden.

De volgende morgen reed Max om 08:35 de bewuste parkeerplaats op en zag daar Ran Schols al lopen. Al snel kwamen ook Frank Meeuwissen en Raymond Pahlplatz tevoorschijn die eerst even de Oehoe hadden bezocht. Ze besloten langs de groeve te lopen, in de hoop dat dat de (slaap)plek van de vogel was. Na een korte wandeling kwamen ze bij de ENCI-fabriek uit. Ze besloten uitteent te gaan en vanwege een afspraak later in de ochtend liepen Max en Ran terug naar de parkeerplaats. Max besloot nog even met de auto onderaan bij

de Maas te zoeken en Ran zou nog even in de groeve kijken. Max reed in zijn auto over de kleine weggetjes naar beneden. Beneden bij de Maas aangekomen ging zijn telefoon en de display liet 'Ran Mobi' zien. Hij pakte op en hoorde: 'Hé, ik heb hem net gezien'. Ran had de vogel om 09:25 kort gezien nabij de parkeerplaats bij restaurant Bergrust en bleef daar wachten. Max reed snel terug en belde Gerard Steinhaus met de vraag om de Rotszwaluw via Dutch Bird Alerts door te geven. Aangekomen bij Ran hem belden ze nog wat mensen en plotseling zei Ran: 'Hé, wat is dat ja dat is hem!'. Max keek over zijn schouder en zag laag over het veldje naast de parkeerplaats een zwaluw vliegen; plomp en grijs. Yes – Max was een kratje bier armer! De vogel liet zich een beetje ver maar wel leuk zien, om na enkele minuten te verdwijnen. Na enige tijd kwamen Frank en Raymond aangelopen. Ze namen een goede positie in en Raymond vond hem weer terug. De rest van de dag liet de vogel zich zien in de nabijheid van het veldje. Op die plek kon men hem vaak op ooghoogte langs zien vliegen boven de bomen van de in het dal liggende sportvelden, waarbij alle kenmerken (inclusief de witte 'staartvensters') perfect zichtbaar waren. Als specialist in het fotograferen van (gier)zwaluwen kon Ran zich samen met Raymond en een inmiddels door de DB Alerts toegesnelde Nicky Hulbosch uitleven op de vogel.

De volgende dag werd de Rotszwaluw vanaf c 10:00 gezien vanaf de parkeerplaats. De dagen daarna was de vogel vrijwel steeds te bewonderen rond restaurant Bergrust en werd hij in totaal door enkele 100en vogelaars gezien. Soms was de vogel enige tijd of zelf enkele uren uit beeld. Vanaf 4 december bleek dat hij ook langdurig foerageerde boven de 'Tuin van Sint Pieter' en op 10 december ook fraai rond de nabijgelegen kerk Sint Pieter – vanaf de parkeerplaats niet zichtbaar. De laatste waarneming dateert van 12 december.

Het betreft de zevende of achtste Rotszwaluw voor Nederland. De eerste zes werden in november 2006 gezien: IJburg, Amsterdam, Noord-Holland, 5 november (twee); Boswachterij Schouwen, Zeeland, 7 november (twee); en Hoorn, Noord-Holland, 14-24 november (maximaal twee; Dutch Birding 29: 292-296, 2007). Alleen de vogels van Hoorn waren twitchbaar. Indien aanvaard betreft een langsvliegend exemplaar dat op 31 oktober door 10 waarnemers werd gezien op de Nolledijk, Vlissingen, Zeeland, de zevende. Er is een aantal waarnemingen tot half november in Noordwest-Europa maar een verblijf tot ver in december betreft een unieke gebeurtenis. MAX BERLIJN, RAN SCHOLS & JAN SMEETS

EURASIAN CRAG MARTIN From 30 November to 12 December 2009, a Eurasian Crag Martin *Pytyonoprogne rupestris* was seen daily, often for prolonged periods, at Sint Pietersberg, Maastricht, Limburg. This was the seventh or eighth individual for the Netherlands, after three records involving six individuals in November 2006 (of which two birds were twitchable) and one seen (not yet accepted) on 31 October 2009. There is a number of records in the first half of November in north-western Europe but one staying in December is unprecedented.

92 Rotszwaluw / Eurasian Crag Martin *Ptyonoprogne rupestris*, eerstejaars, Maastricht, Limburg, 10 december 2009 (Ran Schols)

93 Rotszwaluw / Eurasian Crag Martin *Ptyonoprogne rupestris*, eerstejaars, Maastricht, Limburg, 7 december 2009 (Jorrit Vlot)

Baltimoretroepiaal zorgt voor commotie in Alkmaar

Maandagochtend 4 januari 2010, de eerste werkdag van een nieuwe week, nee, een nieuw jaar. Met gezonde tegenzin na een Kerstvakantie waarin de vogelactiviteiten op de waakvlam stonden open ik tegen 09:00 mijn eerste e-mail. Het is een bericht van Johan Bos uit Alkmaar, Noord-Holland, met als onderwerp 'Vogeltje...'. Johan vraagt 'Enig idee wat dit is? Ontsnapt?'. Het bericht bevat een doorgestuurde e-mail van Frans Ursem over deze vogel met vergelijkbare vragen, 'Johan, kan je mij helpen? Wat is dit uitzonderlijk, exotisch wezen...?'. De doorgestuurde e-mail bevat een foto van betreffende vogel. Ik ontvang op jaarbasis c 15 e-mails met dergelijke verzoeken. Tot op heden bleken het altijd Mozambiqueijszjen *Serinus mozambicus*, Japanse Nachtegalen *Leiothrix lutea*, Treurmaina's *Acridotheres tristis* of vogels van vergelijkbaar escapekaliber te zijn. Desalniettemin, de nieuwsgierigheid overheerst en het blijven leuke puzzeltjes. De foto toont onmiskenbaar een *Icterus*-soort. Met het beeld van enkele in Zuid-Amerika en de Caraïben waargenomen troepialen op mijn netvlies en op basis van de helder oranjegele kleuren, puntige en lange snavel en lange staart zie ik geen andere opties. Twee zaken schieten me vanaf dat moment te binnen; de colleges biogeografie ten tijde van mijn studie waarin Bullocks Troepiaal *I bullocki* en Baltimoretroepiaal *I galbula* regelmatig naar voren kwamen, en de vangst van een Baltimoretroepiaal op Vlieland, Friesland. Vanaf dat

moment begint het gevoel van de zoveelste foto van een exoot langzaam te verdwijnen en stijgt het adrenalinegehalte in mijn lichaam merkbaar. De vogel op de foto ziet er gaaf uit en aan de goed zichtbare tarsus valt geen ring te ontdekken. Met deze aanknopingspunten sla ik *New World blackbirds* van Jaramillo & Burke (1999) en *The North American bird guide* van Sibley (2000) er op na. Het zenuwachtige geblader geeft nog geen uitsluitel of het een eerste-winter mannetje, of een eerste-winter of volwassen vrouwtje is maar één ding staat nu als een paal boven water: het is een Baltimoretroepiaal! Het ver op de flanken en buik doorlopende oranjegeel, het ontbreken van enig zwart op de keel en het schubpatroon van mantel- en schouderveren geven de doorslag.

Zoals dat schijnbaar moet gaan in dergelijke situaties buitelen uiteenlopende gedachten in mijn hoofd over elkaar heen. Van wanneer dateert de foto? Zou de vogel er nog wel zitten? Het is duidelijk een tuin waar de voetbal in hangt maar is die tuin zichtbaar vanaf de openbare weg? Welke e-mailadressen en mobiele telefoonnummers van vogelaars schieten mij te binnen? Zitten die buurtbewoners wel op een 'twitcherstsunami' te wachten? Ik los de geestelijke chaos op door e-mailadressen van vogelaars te zoeken. Binnen enkele seconden heb ik adressen van Albert van den Ende, Gert Ottens en Gerard Steinhaus gevonden en deel hen in mijn antwoord aan Johan Bos dat begint met: 'Interessant..., volgens mij een Baltimore Oriole, Baltimoretroepiaal'. Gerard reageert

94 Baltimoretroepiaal / Baltimore Oriole *Icterus galbula*, eerste-winter, Oudorp, Alkmaar, Noord-Holland, 8 januari 2010 (Wilma van Holten) 95-96 Baltimoretroepiaal / Baltimore Oriole *Icterus galbula*, eerste-winter, Oudorp, Alkmaar, Noord-Holland, 7 januari 2010 (Hans Brinks)

snel, hij wil erheen... Jan van der Laan is als inwoner van Alkmaar inmiddels ook geïnformeerd en het begin van een smeueld vuurtje is daar.

Met dank aan internet blijkt ondertussen dat overwinteren in de WP voor deze soort eerder is voorgekomen. Ik kom snel op het spoor van 22 gevallen in Brittannië waarvan er drie een lange periode in de winter aanwezig zijn geweest, tot in tuinen aan toe! Daarnaast vertoont het patroon van waarnemingen in de WP het typische karakter van wilde herkomst uit Noord-Amerika; het overgrote deel is waargenomen in Brittannië en in andere voor de hand liggende landen als de Azoren, Ierland, IJsland en Noorwegen. Daarnaast valt het waarnemingenpatroon in de WP grotendeels samen met periodes van vogeltrek. 'Circumstantial evidence', maar toch...

Max Berlijn plaatst om 12:50 uur een eerste Dutch Bird Alert om te zorgen dat het nieuws niet beperkt blijft tot een kleine kring, 37 min later gevolgd door een bericht van mij met de mededeling dat Johan om 13:30 een afspraak heeft met de eigenaar van de tuin ter voorbereiding op wat komen gaat. Via nijver speurwerk heeft Jan van der Laan inmiddels ook het adres van de fotograaf gevonden en is in de buurt aan het zoeken. Duidelijk wordt dat de foto op zaterdag 2 januari is gemaakt en Johan stelt voor om de contouren van de woonwijk bekend te maken. Dat doe ik om 14:17. Een minuut later volgt Max met een Alert waarin straatnaam en huisnummer staan waar de vogel twee dagen eerder is gefotografeerd. Vanaf dat moment ligt alles open. In de loop van de dag weten Roelof de Beer en Jan te achterhalen dat de vogel al op 24 december 2009 in de Ceresstraat in Oudorp, een wijk in Alkmaar, aanwezig was (met foto). De determinatie is een feit, de tuinlocaties zijn bekend en het wachten is op massaal toestromende vogelaars. Maar dat valt tegen; slechts 15 vogelaars zoeken tevergeefs tot donker rondom de aangegeven waarnemingslocaties. Dat werd een dag later wel anders...

Op 5 januari besluit ik even na 10:00 naar de 'plaats delict' te gaan. Op dat moment is de vogel nog niet teruggevonden. Ik draai tegen 11:00 langzaam de Saturnusstraat in en ga op zoek naar het voor vogelaars bekende beeld van verrekijker- en telescopsamenscholingen. Ik ben de Saturnusstraat c 600 m ingereden als ik een onmiskenbaar zenuwachtig persoon met verrekijker om de nek in tegenovergestelde richting over de spekgladde ijsstoep een poging zie doen hard te lopen. Ik draai om en rijd langzaam achter hem aan en besluit mijn auto te parkeren. Als ik het parkeervak opdraai zie ik op c 100 m c 30 vogelaars in de richting van mijn auto rennen en glijden. Ik volg met mijn ogen de kijkrichting van hun verrekijkers, telescopen en camera's en zie de Baltimore-

troepiaal vanuit mijn auto schuin op me af vliegen. Die is binnen. Hij bleek vlak daarvoor in een den aan de Iстриstraat herontdekt te zijn door Debby Doodeman die samen met Miranda Zutt aan het zoeken was. Debby wist twee platen van de vogel te schieten en de boom wordt omgedoopt tot de Debby Doodeman Den. De rest van de dag wordt de vogel regelmatig gezien door in totaal 150-200 vogelaars.

Nadat op 4 januari op initiatief van Johan al een korte mededeling in het Noordhollands Dagblad over deze waarneming was verschenen, verschijnt de pers op 5 januari in ongekende omvang. Alles wat een pen, microfoon of camera vast kan houden lijkt op het fenomeen afgekomen te zijn, tot groot vermaak van de bewoners van de Iстриstraat en omgeving. In de loop van de middag wordt in kranten en op radio en televisie uitgebreid verslag gedaan van de Baltimoretroepiaal in de sneeuw van Alkmaar. De uitgebreide media-aandacht draagt er aan bij dat opnieuw duidelijk wordt dat de vogel al ruim voor 2 januari aanwezig was. Er komt zelfs een foto boven water die aantoonde dat hij al vanaf 2 december 2009 aanwezig was in de wijk. De dagen hierna wordt de vogel dagelijks gezien door vele 10-tallen vogelaars; opvallend was het enthousiasme en de betrokkenheid van de bewoners van de buurt, die vaak vogelaars in de tuinen toelieten om (nog) betere foto's te maken.

Dit is de tweede waarneming van Baltimoretroepiaal in Nederland; de eerste was een eerste-winter vrouwtje dat tussen 14 en 20 oktober 1987 een paar keer werd gevangen in de Kroons Polders op Vlieland, Friesland, maar deze was niet twitchbaar. Er zijn 23 gevallen bekend in Brittannië (waarvan vier in de winter en drie langdurig overwinterend), vier in IJsland (oktober-november), drie in de Azoren (oktober-november), twee in Ierland (eerste in oktober 2001 bij het plaatsje... Baltimore) en één in Noorwegen (13 mei 1986). MARC ARGELOO

BALTIMORE ORIOLE The presence of a first-winter male Baltimore Oriole *Icterus galbula* from at least 2 December 2009 onwards at Oudorp, Alkmaar, Noord-Holland, became known a month later and the bird was twitched by 100s of birders from 5 January 2010 onwards. The bird moved about in back gardens frequenting numerous bird feeders. It constituted the second for the Netherlands, the previous one being a first-winter female trapped and retrapped on Vlieland, Friesland, on 14-20 October 1987. There are at least 33 previous records elsewhere in Europe (Britain 23, Iceland 4, Azores 3, Ireland 2 and Norway 1) of which three in Britain were also wintering in suburban habitat.

Corrigenda

In het bijschrift bij plaat 530 (Dutch Birding 31: 386, 2009) werd niet de juiste fotograaf vermeld. De foto werd gemaakt door Xavier Rozec. REDACTIE

In the caption of plate 530 (Dutch Birding 31: 386, 2009) the wrong photographer was mentioned. The photograph was taken by Xavier Rozec. EDITORS

DBA-nieuws

DBA-dag uitgesteld Vanwege de slechte weersituatie en de daardoor verwachte lage opkomst is de geplande Dutch Birding-vogeldag op zaterdag 9 januari 2010 in Lunteren, Gelderland, niet doorgegaan. Een unicum in de geschiedenis van de Dutch Birding Association, en we hopen dat dat ook zo blijft. Uiteraard komt er een nieuwe datum. Gezien de wens om het aantrekkelijke programma zo veel mogelijk in stand te houden en de mogelijkheden van het drukbezette conferentiecentrum De Werelt is onder voorbehoud de datum van zaterdag 20 maart 2010 uit de bus gekomen. Op onze website www.dutchbirding.nl komt zo spoedig mogelijk nadere informatie. GIJSBERT VAN DER BENT

Nieuwe voorzitter? Op de DBA-dag zou Gijsbert van der Bent na 17 jaar voorzitterschap officieel de voorzittershamer overdragen aan de beoogde nieuwe voorzitter Hans ter Haar. Om gezondheidsredenen moet Hans helaas afzien van het voorzitterschap. Vanaf deze plaats wensen wij Hans veel sterkte in de komende periode. Zoals eerder afgesproken in het bestuur treedt Gijsbert toch af en wordt nu verder gezocht naar een nieuwe kandidaat. Tot die gevonden is nemen de bestuursleden Arjan van Egmond en Han Zevenhuizen de honneurs waar. GIJSBERT VAN DER BENT

Nieuwe DBA-award De Lister of the Year-trofee zou op de Dutch Birding-vogeldag definitief uitgereikt worden aan Alwin Borhem. Ondanks dat het record van 339 soorten in 2000 van Jan Wierda net niet gebroken is (Alwin kwam tot (voorlopige telling) 336 soorten), krijgt hij de trofee voor zijn bewonderenswaardige inspanningen in 2009 en de verslaglegging daarvan. Op de komende DB-dag zal een DBA-award 'nieuwe stijl' gepresenteerd worden. GIJSBERT VAN DER BENT

Enquêteresultaten onder de loep De respons op de enquête naar de waardering van het tijdschrift Dutch Birding was groot. In het najaar van 2009 namen maar liefst 220 mensen de moeite de enquête in te vullen. Bij de open vragen werd uitgebreid van de mogelijkheid gebruik gemaakt om opmerkingen te plaatsen, vaak met complimenten en (gelukkig) vaak ook met tips en kritische opmerkingen. Bas van der Burg werd bereid gevonden de resultaten uit te werken, waarvoor heel veel dank. Op dit moment worden de resultaten door bestuur

en redactie onder de loep genomen. We kunnen alvast wel stellen dat Dutch Birding heel hoog wordt gewaardeerd; identificatieartikelen, gevalsartikelen en WP-reports en de bijzonder verzorgde uitvoering het meest; artikelen over vogels (ver) buiten de WP en grote stukken over 'meeuwen' het minst (of meer uiteenlopend). De uiteindelijke bevindingen en acties van bestuur en redactie naar aanleiding van de enquête zullen naar buiten toe gecommuniceerd worden. GIJSBERT VAN DER BENT

Nieuwe ledenadministratie Per januari 2010 heeft Jeanette Admiraal de ledenadministratie overgedragen aan Gerald Oreeel. Jeannette heeft vanaf 1997 de grootste en heel waarschijnlijk niet de meest aantrekkelijke klus voor een bestuursmedewerker bijzonder plichtsgetrouw uitgevoerd. Wij zullen haar voor haar grote inzet in al die jaren op passende wijze bedanken. De nieuwe man van de ledenadministratie, Gerald, is als een van de 'founding fathers' van de DBA zeker geen onbekende in DBA-kringen. Wij wensen hem veel succes! Zie voor het nieuwe adres van de ledenadministratie de colofon. GIJSBERT VAN DER BENT

New subscription administration From January 2010, the subscription administration will be run by Gerald Oreeel. We wish Gerald, one of the 'founding fathers' of the DBA, lots of success with this new and important task! See the colofon for the new address of the subscription administration. GIJSBERT VAN DER BENT

Penningmeester gezocht Een forse adering voor het bestuur wordt het aankomende vertrek van onze eigen Onno Ruding; penningmeester Theo Admiraal. Theo zit vanaf 1997 in het bestuur en hij heeft er mede voor gezorgd dat de DBA nog steeds een zeer solide financiële basis heeft. Naar een nieuwe man/vrouw voor deze onbezoldigde maar zeer prestigieuze functie wordt naarstig gezocht. Theo zal het afgelopen jaar 2009 financieel nog afronden. U kunt zich nu opgeven als zijn opvolger! Omdat de penningmeester deel uitmaakt van het bestuur is het wenselijk dat nieuwe kandidaten actieve vogelaars zijn. Zie voor werkzaamheden en functie-eisen www.dutchbirding.nl onder de knop 'Dutch Birding' en vervolgens 'vacatures'. GIJSBERT VAN DER BENT

Aankondigingen & verzoeken

Checklist of the birds of Suriname In 2009, the *Annotated checklist of the birds of Suriname* by Otte H Ottema, Jan Hein J M Ribot & Arie L Spaans was published. This checklist is an excellent tool for birders in Suriname, a small but birdrich Neotropical country with 739 taxa. The booklet is light-weight, small (12x19.5x0.8 cm with

144 pages) and easy to carry. It presents information on each species' life zone, habitat, status, abundance and migration periods. After a succinct three-page introduction with a map, six life zones are described and a key to the checklist's symbols is presented. These symbols are repeated on every species page. There are also ap-

pendices with interesting well-documented species texts for hypothetical, new country, vagrant (with three or less records), migratory (with precise dates for northern and southern migrants) and various error species and endemics, near-endemics and near-threatened species.

The booklet can be ordered from: vriendenvanstinasu@planet.nl (EUR 10.00 incl p & p; outside the Netherlands EUR 15.00). ARNOUD B VAN DEN BERG

Saxifraga Saxifraga is een samenwerkingsverband van meer dan 100 natuurfotografen uit 17 Europese landen die hun beeldmateriaal ter beschikking stellen voor activiteiten op het gebied van natuurbescherming. Inmiddels is het complete beeldbestand op een website (www.saxifraga.nl) gezet. Het gaat om c 50 000 beelden van planten, dieren en landschappen. Ze staan in een lage resolutie maar goed genoeg voor andere websites en powerpointpresentaties. Iedereen mag deze beelden gratis downloaden. Het project is gerealiseerd in samenwerking met het European Centre for Nature Conservation (ECNC), de Vlinderstichting, Crossbill Guides en Foto Fitis.

Op de website kan men zoeken op de wetenschappelijke naam, Engelse naam en Nederlandse naam van plant of dier. Maar er staan ook 20 000 Europese landschapsbeelden op de website. Men kan het gewenste landschap vinden met een geografische en een geomorfologische invalshoek maar ook met biotopen, mense-

lijke activiteiten en kleine landschapselementen.

Voor aanvragers van beeldmateriaal heeft deze site het voordeel dat men gemakkelijk kan zien wat er voor een publicatie beschikbaar is. Een e-mailbericht is vervolgens voldoende om het gekozen beeld snel in huis te hebben. Beelden in hoge resolutie zijn niet gratis, tenzij de aanvrager geen budget ter beschikking heeft.

De Saxifraga-website is nog steeds in ontwikkeling en er zullen regelmatig beelden worden toegevoegd om de Europese biodiversiteit zo volledig mogelijk weer te geven. JAN VAN DER STRAATEN

CENTRAL ASIA BIRDING

Offering high quality all-inclusive birdwatching and nature holidays to Kazakhstan, Kyrgyzstan and Russia. Tours are led by expert European guides or experienced local bird guides.

**14 days southeast Kazakhstan May 2010
with Dick Forsman EUR 1800,-**

Check our website for prices and more detailed information & find many available trip reports!
www.centralasiabirding.com
e-mail: info@centralasiabirding.com

DUTCH BIRD ALERTS

HET LAATSTE
VOGELNIEUWS

DIRECT OP JE MOBIEL!

Kijk direct op:

www.dutchbirdalerts.nl

Jaarabonnement EUR 36.00 voor DBA-leden

BirdingBreaks.nl

VRAAG
ONZE
NIEUWE
REISGIDS
2010
AAN!

Ons reisprogramma 2010 is uit met méér dan 40 reizen en vele nieuwe bestemmingen. Kijk snel op onze website voor het overzicht of vraag onze nieuwe reisgids 2010 aan.

Meer informatie? Kijk op www.birdingbreaks.nl, info@birdingbreaks.nl of bel met Ed Opperman of Laurens Steijn 020 7792030.